

**Главна одгајивачка организација
Институт за сточарство
Београд - Земун**

**СТРУЧНИ ИЗВЕШТАЈ И РЕЗУЛТАТИ ОБАВЉЕНИХ ПОСЛОВА
КОНТРОЛЕ СПРОВОЂЕЊА ОДГАЈИВАЧКОГ ПРОГРАМА У 2024.
ГОДИНИ**

СВИЊАРСТВО

УВОД

У складу са УРЕДБОМ О УТВРЂИВАЊУ ГОДИШЊЕГ ПРОГРАМА МЕРА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДГАЈИВАЧКОГ ПРОГРАМА ЗА 2024. ГОДИНУ („Службени гласник РС”, број 50/2024 од 07. јуна 2024. године), и на основу закљученог Уговора број 002212358 2024 14840 006 000 401 117 од 08.08.2024. године између Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Института за сточарство, Београд – Земун, извршена је контрола мера за спровођење одгајивачког програма у свињарству. На основу непосредне контроле на терену, прегледа евиденције, као и увидом у рад одгајивачких организација и обраде добијених података, урађен је стручни извештај о реализованим пословима за спровођење одгајивачког програма за 2024. годину из области свињарства.

У контроли за 2024. годину било је укупно 41 одгајивачка организација (26 основних одгајивачких организација и 15 регионалних одгајивачких организација). Центар за пољопривреду из Лајковца као ООО води матичну евиденцију за фарму свиња која је под котролом ПССС Београд д.о.о. Унион МЗ д.о.о. са седиштем у Пожаревцу има две фарме свиња, једна припада ПССС Смедерево д.о.о., а друга РОО Овис д.о.о. Пожаревац. ООО ЗЗ Дунав-Млава се налази под контролом 6 РОО: РОО Овис д.о.о. Пожаревац, ПССС Смедерево д.о.о., ПССС Крагујевац д.о.о., ПССС Јагодина д.о.о., ПССС Краљево ДОО и РОО Селекција Расина д.о.о. ООО Ивановићи 2016 д.о.о., из Великог Градишта се налази под контролом 7 РОО и то: РОО Овис д.о.о. Пожаревац, ПССС Смедерево д.о.о., ПССС Крагујевац д.о.о., ПССС Јагодина д.о.о., ПССС Чачак д.о.о., РОО Селекција Расина д.о.о. и ПССС Београд д.о.о. УОГСР Шумадија из Крагујевца је под контролом пет РОО: ПССС Крагујевац д.о.о., ПССС Јагодина д.о.о., РОО Агроботи д.о.о. Ужице, РОО Селекција Расина д.о.о. и ПССС Чачак д.о.о. ООО Дикла 2022 ДОО из Супње се налази под контролом 6 РОО и то: ПССС Краљево д.о.о., РОО „Регнум Анималиа“ д.о.о. Мрчајевци, РОО Селекција Расина д.о.о., РОО Агроботи д.о.о. Ужице, ПССС Ваљево д.о.о. и ПССС Београд д.о.о. УОКПИПЖ „Генотип“ се налази под контролом 4 РОО: РОО Селекција југ д.о.о. Ниш, РОО „СМС Анимал Плус“ д.о.о., Врање, РОО Селекција Расина д.о.о. и ПССС Јагодина д.о.о. Институт за примену науке у пољопривреди се налази под контролом три РОО: ПССС Шабац д.о.о., ПССС Ваљево д.о.о. и ПССС Београд д.о.о. Мат Ђорђевић 2021 ДОО се налази под контролом 2 РОО: РОО Селекција југ д.о.о. Ниш и РОО „СМС Анимал Плус“ д.о.о., Врање. Бовис ДОО као ООО је регистрована у

Београду али се одгајивачи налазе под контролом РОО ПССС Ваљево д.о.о., ПССС Шабац д.о.о. и ПССС Београд д.о.о. ООО Агромат 036 ДОО из Краљева налази се под контролом две РОО ПССС Краљево д.о.о. и РОО Селекција Расина д.о.о. ООО СУС Генетик из Бачке Тополе води матичну евиденцију за фарму свиња која је под котролом ПССС Београд д.о.о. ООО Холло Компани д.о.о. из Дорослова води матичну евиденцију за фарму свиња која је под котролом ПССС Шабац д.о.о. Приликом контроле спровођења програма мера урађена је и контрола свих РОО које су обухваћене Уредбом за спровођење програма мера у 2024. години: ПССС Смедерево д.о.о., РОО „СМС Анимал плус“ д.о.о. Врање, ПССС Београд д.о.о., ПССС Ваљево д.о.о., ПССС Крагујевац д.о.о., ПССС Краљево д.о.о., РОО „Регнум Анималиа“ д.о.о. Мрчајевци, РОО ПД „Агроботи“ д.о.о. Ужице., ПССС Јагодина д.о.о., РОО Селекција Југ д.о.о. Ниш, РОО „Селекција Расина“ д.о.о. из Крушевца, ПССС Чачак д.о.о., РОО Овис д.о.о. Пожаревац, РОО Уни Селект ДОО Крагујевац и ПССС Нови Пазар д.о.о. РОО су заједно са Главном одгајивачком организацијом биле у контроли основних одгајивачких организација и код одабраних одгајивача. За 2024. годину такође није предвиђен програм мера за анималне генетске ресурсе, као ни претходних година. Институт за сточарство сматра да је неопходно вратити програм мера (селекцијске смотре и контрола продуктивности уматичених крмача и нераста) за аутохтоне расе свиња ради даљег наставка очувања генетских ресурса, с обзиром да се запати пре свега ресавке и даље налазе у критичном бројном стању. Тиме би дошло до повећања броја основних одгајивачких организација које би водиле матичну евиденцију и обављале контролу код одгајивача, а са друге стране дошло би до стимулације самих одгајивача у циљу повећања броја грла и очувања аутохтоних раса свиња.

РЕЗУЛТАТИ КОНТРОЛЕ СПРОВОЂЕЊА ОДГАЈИВАЧКОГ ПРОГРАМА ЗА 2024. ГОДИНУ

У табели 1 приказани су редни број, број округа, и назив основне одгајивачке организације (према Уредби о утврђивању годишњег програма мера за спровођење одгајивачког програма за 2024 годину; *СГ 50/2024*). У табели 2 приказан је одобрен (О) и реализован (Р) обим мера по организацијама док је у табели 3 приказан стварно реализован обим (СР) по појединим мерама.

Табела 1. Подаци о обављеној контроли организација
Table 1. Data on realized control of organisations

Ред. бр. No.	Бр. округа District number	Основна одгајивачка организација и место Organisation and location
1.	1	СУС Генетик д.о.о., Бачка Топола
2.	5	Hollo Company d.o.o., Дорослово
3.	8	Мат 2012 д.о.о., Шабац
4.	8	Ветбол Клиника д.о.о., Богатић
5.	8	Веса Мат д.о.о., Очаге
6.	8	О2 ВЕТ д.о.о., Дубље
7.	8	Воја Мат д.о.о., Дубље
8.	9	Центар за пољопривреду д.о.о., Лајковац
9.	10	Агро Вук 2020 д.о.о., Скобаљ
10.	11	Унион МЗ д.о.о., Пожаревац
11.	11	ЗЗ Дунав-Млава, Петровац на Млави
12.	11	ИВАНОВИЋИ 2016 ВГ д.о.о., Велико Градиште
13.	12	УОГСР Шумадија, Крагујевац
14.	15	Ген д.о.о., Зајечар
15.	18	Дикла 2022 д.о.о., Супња
16.	18	ЗЗ Агровет 2015, Опланићи
17.	18	Агромат 036 д.о.о., Краљево
18.	19	ЗОО Селект Центар д.о.о., Крушевац
19.	20	ВСТ Селект д.о.о., Ниш
20.	20	Удр. одг. припло. и кв. прип. жив. Генотип, Алексинац
21.	20	МАТЋОРЂЕВИЋ 2021 д.о.о., Добрујевац
22.	24	ВС Бујановац, Бујановац
23.	24	ЗОО Агро Мат д.о.о., Бујановац
24.	30	Институт за примену науке у пољопривреди, Београд
25.	30	Фармер Консалтинг д.о.о., Бољевци
26.	30	Бовис д.о.о., Београд

Селекцијском смотром крмача и нераста у 2024. години реализовано је **142,19%** (нешто ниже у односу на 2023. годину, 149,11%) у односу на одобрен обим ове мере. Од одобреног обима контроле продуктивности уматичених крмача реализовано је **158,54%** (у 2023. тај део је износио 140,85%, нешто ниже у поређењу са 2022., 2021., 2020. и 2019. годином, 159,72%, 183,38%, 185,28% и 163,53%) и више у поређењу са интервалом од 2012. до 2018. године (93,35%, 90,64%, 94,98%, 114,13%, 136,34%, 133,22% и 140,85%). Контролом продуктивности уматичених нераста било је обухваћено **219,06%** што је више у односу на интервал 2012. до 2020. године (94,39%, 96%, 98,80%, 96,80%, 129,60%, 146,80%, 187,60%, 219,60% и 211,67%) а ниже у односу на 2021., 2022. и 2023. годину (263,75%, 291,25% и 238,44%) табеле 3 и 4 однос стварно реализован/одобрен обим. Одабирање и контрола

нерастовских мајки обухватило је **224,27%** (2016. године било је 250%, 2017. године било је 273,96%, 2018. године било је 390,42%, 2019. године било је 294,18%, 2020. године било је 503,04%, 2021. године било је 483,94%, 2022. године било је 306,63% и 2023. године било је 268,13%) у односу на одобрен обим за ову меру. Овај пад у контроли нерастовских мајки је последица и мањег броја реализованих перформанс тестова нераста, али и померањем граница у класирању крмача у селекцијским смотрама на основу продуктивности. Перформанс тестом нераста било је обухваћено **166,20%** у односу на одобрен обим, док је у 2017. години је било обухваћено 158,75% у односу на одобрен обим, 2018. годином када је било обухваћено 151,67%, 2019. годином када је било 132,92%, 2020. годином када је било обухваћено 143%, 2021. године је било обухваћено 180,40%, 2022. године било је обухваћено 153,20% и 2023. године било је обухваћено 155,96%.

Табела 2. Одобрен (О) и реализован (Р) обим мера по организацијама
Table 2. Granted (O) and realized (R) scope of measures by organisations

Редни број организације ¹⁾	Мера 1 ²⁾		Мера 2		Мера 3		Мера 4		Мера 5		Мера 6		Мера 7		Мера 8	
	О	Р	О	Р	О	Р	О	Р	О	Р	О	Р	О	Р	О	Р
1.	100	100	100	100	2	0	1	1	0	0	64	64	0	0	0	0
2.	596	418	300	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	1400	1400	900	900	40	40	50	50	36	36	600	600	0	0	0	0
4.	400	400	346	346	10	10	60	60	14	14	155	155	0	0	0	0
5.	2000	2000	1300	1300	46	46	112	112	90	90	1255	1255	4	4	0	0
6.	299	299	220	220	10	10	0	0	3	2	82	82	0	0	0	0
7.	231	231	210	210	10	10	0	0	10	10	125	125	0	0	0	0
8.	120	89	130	110	8	5	40	40	20	20	230	230	0	0	0	0
9.	120	120	116	116	9	9	9	9	10	10	100	100	0	0	0	0
10.	1300	1300	1300	1300	24	24	100	100	140	140	1200	1200	1	1	0	0
11.	900	900	850	850	25	25	30	30	45	45	500	500	0	0	0	0
12.	1400	1400	1200	1200	45	45	120	120	60	60	1200	1200	12	12	0	0
13.	330	330	300	300	20	20	0	0	0	0	100	100	0	0	0	0
14.	80	80	69	69	5	5	0	0	0	0	18	18	0	0	0	0
15.	500	500	500	500	12	12	100	100	25	25	200	200	0	0	0	0
16.	31	19	30	18	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17.	180	180	180	180	0	0	1	1	2	2	60	60	0	0	0	0
18.	300	128	250	128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19.	60	50	50	50	7	5	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0
20.	560	560	560	560	29	29	80	80	20	20	216	216	0	0	0	0
21.	350	350	350	350	10	10	0	0	2	2	60	60	0	0	0	0

17.	180	233	180	213	0	0	1	9	2	5	60	85	0	0	0	0
18.	300	128	250	128	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19.	60	50	50	61	7	5	0	0	0	0	5	47	0	0	0	0
20.	560	691	560	627	29	64	80	105	20	58	216	343	0	0	0	0
21.	350	364	350	540	10	12	0	0	2	2	60	61	0	0	0	0
22.	151	346	151	329	10	17	10	11	10	38	80	164	0	0	0	0
23.	42	44	40	40	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24.	130	99	138	118	10	9	36	8	10	2	80	91	0	0	0	0
25.	110	101	100	85	10	8	0	0	0	0	50	46	0	0	0	0
26.	310	437	310	420	17	17	0	0	3	3	100	116	0	0	0	0
УКУПНО TOTAL	12000	17063	10000	15854	362	793	750	1682	500	831	6480	8208	17	19	0	0

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Names of organisations are presented in Table 1; ²⁾ Мера 1 - Селекцијска смотра /Measure 1 – Selection and evaluation, Мера 2 - Контрола продуктивности уматичених крмача/Measure 2 - Productivity control of registered sows; Мера 3 - Контрола продуктивности уматичених нераста /Measure 3 - Productivity control of registered boars; Мера 4 - Одабирање и контрола нерастовских мајки /Measure 4 - Selection and control of boar dams; Мера 5 - Перформанс тест нераста/Measure 5 - Performance boar test; Мера 6 - Перформанс тест назимица /Measure 6 - Performance test of gilts; Мера 7 - Биолошки тест нераста /Measure 7 - Biological test of boars; Мера 8 - Прогени тест нераста / Measure 8 - Progeny test of boars

Добијени резултати показују да је удео стварно реализованог обима за мере 3 и 4 (табеле 3 и 4) био знатно већи у односу на одобрен обим, као и претходних година.

Табела 4. Удео стварно реализованог (CP) од одобреног обима мера по организацијама
Table 4. Share of actually realized (SR) to granted (O)scope of measures by organisations

Редни број организације ¹⁾	Мера 1 ²⁾	Мера 2	Мера 3	Мера 4	Мера 5	Мера 6	Мера 7	Мера 8
	CP, %	CP, %	CP, %	CP, %	CP, %	CP, %	CP, %	CP, %
1.	138,00	173,00	0	100,00	0	110,94	0	0
2.	70,13	200,00	0	0	0	0	0	0
3.	155,29	214,00	172,50	682,00	158,33	124,33	0	0
4.	101,00	108,38	230,00	160,00	128,57	147,74	0	0
5.	228,20	251,62	408,70	180,36	200,00	131,87	150,00	0
6.	100,00	122,73	170,00	0	66,67	158,54	0	0
7.	100,00	104,29	130,00	0	180,00	120,80	0	0
8.	74,17	84,62	62,50	110,00	100,00	114,35	0	0
9.	156,67	218,10	100,00	166,67	240,00	271,00	0	0
10.	120,15	123,23	104,17	126,00	114,29	117,83	100,00	0
11.	137,11	115,88	392,00	326,67	151,11	108,00	0	0
12.	150,57	201,17	304,44	372,50	190,00	106,50	100,00	0
13.	134,55	135,67	130,00	0	0	127,00	0	0
14.	133,75	111,59	100,00	0	0	127,78	0	0
15.	118,20	118,60	358,33	179,00	248,00	178,50	0	0
16.	61,29	60,00	100,00	0	0	0	0	0
17.	129,44	118,33	0	900,00	250,00	141,67	0	0
18.	42,67	51,20	0	0	0	0	0	0
19.	83,33	122,00	71,43	0	0	940,00	0	0
20.	123,39	111,96	220,69	131,25	290,00	158,80	0	0
21.	104,00	154,29	120,00	0	100,00	101,67	0	0
22.	229,14	217,88	170,00	110,00	380,00	205,00	0	0
23.	104,76	100,00	100,00	0	0	0	0	0

24.	76,15	85.51	90,00	22,22	20,00	113,75	0	0
25.	91,82	85.00	80,00	0	0	92,00	0	0
26.	140,97	135.48	100,00	0	100,00	116,00	0	0
Удео	142,19	158,54	219,06	224,27	166,20	126,67	111,76	0

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Names of organisations are presented in Table 1; ²⁾ Мера 1 - Селекцијска смотра /Measure 1 – Selection and evaluation, Мера 2 - Контрола продуктивности уматичених крмача/Measure 2 - Productivity control of registered sows; Мера 3 - Контрола продуктивности уматичених нераста /Measure 3 - Productivity control of registered boars; Мера 4 - Одабирање и контрола нерастовских мајки /Measure 4 - Selection and control of boar dams; Мера 5 - Перформанс тест нераста /Measure 5 - Performance boar test; Мера 6 - Перформанс тест назимица /Measure 6 - Performance test of gilts; Мера 7 - Биолошки тест нераста /Measure 7 - Biological test of boars; Мера 8 - Прогени тест нераста / Measure 8 - Progeny test of boars

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ ПОДАТАКА СПРОВОЂЕЊА ОДГАЈИВАЧКОГ ПРОГРАМА ПО ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ОДОБРЕНИМ МЕРАМА

У резултатима је приказана анализа особина свих грла обухваћених контролом у периоду од **1. октобра 2023.** године до **30. септембра 2024.** године.

Селекцијска смотра

Резултати селекцијске смотре крмача и дистрибуција оцењених крмача Е, Ia и I класом приказани су у табели 5.

Табела 5. Дистрибуција крмача оцењених класом Е, Ia и I по организацијама

Table 5. Distribution of sows in classes E, Ia and I by organisations

Редни бр. орг. ¹⁾	Оцењено крмача Sows evaluated	Е класа		Ia класа		I класа		Е+ Ia + I	
		n	%	N	%	N	%	N	%
1.	138	4	2,90	50	36,23	32	23,19	86	62,32
2.	418	55	13,16	99	23,68	67	16,03	221	52,87
3.	2095	369	17,61	627	29,93	572	27,30	1568	74,84
4.	381	73	19,16	168	44,09	97	25,46	338	88,71
5.	4376	654	14,95	224	5,12	901	20,59	1779	40,65
6.	282	8	2,84	52	18,44	126	44,68	186	65,96
7.	216	1	0,46	21	9,72	53	24,54	75	34,72
8.	79	20	25,32	24	30,38	15	18,99	59	74,68
9.	181	32	17,68	46	25,41	38	20,99	116	64,09
10.	1538	74	4,81	498	32,38	520	33,81	1092	71,00
11.	1133	73	6,44	229	20,21	314	27,71	616	54,37
12.	1996	1050	52,61	510	25,55	363	18,19	1923	9634
13.	418	81	19,38	162	38,76	136	32,54	379	90,67
14.	102	17	16,67	39	38,24	13	12,75	69	67,65
15.	579	80	13,82	165	28,50	141	24,35	386	66,67
16.	18	5	27,78	8	44,44	3	16,67	16	88,89
17.	213	14	6,57	29	13,62	45	21,13	88	41,31

18.	128	31	24,22	26	20,31	12	9,38	69	53,91
19.	43	9	20,93	6	13,95	12	27,91	27	62,79
20.	627	158	25,20	211	33,65	142	22,65	511	81,50
21.	352	5	1,42	148	42,05	181	51,42	334	94,89
22.	329	9	2,74	58	17,63	139	42,25	206	62,61
23.	42	0	0	1	2,38	19	45,24	20	47,62
24.	92	2	2,17	10	10,87	36	39,13	48	52,17
25.	88	4	4,55	28	31,82	45	51,14	77	87,50
26.	420	84	20,00	108	25,71	86	20,48	278	66,19
УКУПНО/TOTAL:	16284	2912	17,88	3547	21,78	4108	25,23	10567	64,89

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/ Names of rganizations are presented in Table 1

У 2024. години од укупног броја крмача у селекцијској смотри **16284, 64,89%** је оцењено класом Е, Ia и I, (табела 5), у 2023. од 15648 оцењених крмача, **81,78%** је оцењено класом Е, Ia и I, док је у 2022. години од укупног броја крмача у селекцијској смотри 15399, **81,93%** је оцењено класом Е, Ia и I, у 2021. години од 17082 оцењених крмача, **70,04%** је оцењено класом Е, Ia и I, у 2020. години од укупног броја крмача у селекцијској смотри 15713, **71,86%** је оцењено класом Е, Ia и I, у 2019. години од 13677 крмача, **64,58%** је оцењено класом Е, Ia и I. Дошло је до повећања броја крмача оцењених у селекцијским смотрама, али је дошло до пада у класама најквалитетнијих крмача. Основна одгајивачка организација број 12 има највећи удео крмача у класи Е (**52,61%**). У табели 6 приказана је дистрибуција оцењених нераста на селекцијској смотри по генотиповима унутар организација/фарми. Према Главном одгајивачком програму обухваћене су само чисте расе нераста и F₁ мелези. Од чистих раса на смотрама су оцењени велики јоркшир (ВЈ), дански ландрас (ДЛ), ландрас (Л), дурок (Д), и пиетрен (П).

Табела 6. Дистрибуција нераста по генотиповима и организацијама

Table 6. Distribution of boars by genotypes and rganizations

Ред.бр. организације ¹⁾	n ²⁾	ВЈ	ДЛ	Л	Д	П	F ₁ МЕЛЕЗИ
3.	79	33	0	11	11	9	1 (ДхХ), 1 (ДхП), 1 (ХхП), 10 (ПхД), 2 (ПхХ)
4.	23	8	0	2	3	2	2 (ДхП), 5 (ПхД), 1 (ПхХ)
5.	188	80	0	14	29	14	15 (ДхП), 35 (ПхД), 1 (ПхХ)
6.	17	10	0	0	3	4	0
7.	15	6	0	3	3	1	1 (ХхД), 1 (ПхД)
8.	10	3	0	7	0	0	0
9.	7	4	0	0	1	2	0
10.	24	7	0	7	7	3	0
11.	101	56	0	9	16	14	1 (ДхВЈ), 3 (ПхД), 2 (ПхВЈ)
12.	112	49	2	20	13	14	3 (ДхП), 1 (ДхВЈ), 7 (ПхД), 1 (ПхЛ), 1 (ВЈхХ), 1 (ВЈхЛ)

13.	26	17	0	4	5	0	0
14.	5	4	0	0	0	0	1 (ПхД)
15.	12	4	0	2	2	0	3 (ПхД), 1 (ВЈхЛ)
16.	1	0	0	0	0	0	1 (ДхП)
17.	20	13	0	4	0	1	1 (ДхП), 1 (ВхП)
19.	7	3	0	2	1	1	0
20.	64	32	0	8	8	1	2 (ДхП), 10 (ПхД), 3 (ВЈхЛ)
21.	12	6	0	5	0	1	0
22.	17	13	0	2	0	0	2 (ЛхВЈ)
23.	2	1	0	1	0	0	0
24.	7	2	0	4	0	1	0
25.	13	8	0	4	0	0	1 (ДхП)
26.	17	8	0	5	3	1	0
УКУПНО:	779	367	2	114	105	69	122

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Names of organisations are presented in Table 1; ²⁾ n- Број нераста/Number of boars, ВЈ – Велики јоркшир/Large white, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Л – Ландрас/Landrace, Д – Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х – Хемпшир/Hampshire

Највећи број нераста имала је организација 5 (188). Укупно је у селекцијској смотри било **779** нераста, у 2023. било је **774** нераста док је у 2022. години било **761**, у 2021. години било је **754**, у 2020. години било је оцењено **599** нераста на смотрема, у 2019. години било је оцењено **465** нераста на смотрема, у 2018. оцењено је на селекцијским смотрема **375**, у 2017. години било је **244** нераста док је у 2016. години било **235** нераста). Из табеле 6 се може видети, по организацијама и укупно, да је и у 2024. години значајан број нераста мелеза F₁ генерације оцењено на селекцијским смотрема (**122**- удео мелеза у укупном броју оцењених нераста у селекцијским смотрема био је **15,66%**), 2023. године оцењено је 109 мелеза-удео мелеза у укупном броју контролираних нераста био је 14,08%, 2022. године оцењено их је 111, у 2021. години било их је 84, у 2020. години било их је 47, док је у 2019. години било 35, а у 2018. години свега 18. Међутим, посматрано укупно и процентуално у односу на чисте расе може се рећи да има довољно нераста F₁ генерације као и претходних година (2022. године тај удео износио је **14,59%**, а већ у раније посматраним годинама тај удео је доста нижи, у 2021. години тај удео износио је **11,14%**, 2020. године тај удео износио је **7,84%**, 2019. године тај удео је износио **7,53%**, 2018. године удео је износио **4,80%**, 2017. удео је износио **2,05%** од укупног броја нераста под контролом, 2016. године **0,85%**, 2015. године тај удео је износио **1,13%**). Повећање удела нераста чистих раса а пре свега мелеза утврђен је и даље на индивидуалним пољопривредним газдинствима. Одгајивачи квалитетних приплодних грла свиња са већим бројем плоткиња практикују гајење нераста на

својим газдинствима из разлога спречавања појава и ширења заразних болести, смањењем контаката на својим газдинствима.

Контрола продуктивности уматичених крмача

Контролом продуктивности уматичених грла у 2024. години обухваћено је **15854**, контролом продуктивности уматичених грла у 2023. обухваћено је 13985 крмача, у 2022. години 16793 крмача, док је у 2021. години обухваћено 19281 крмача, у 2020. години је обухваћено 17600 крмача, у 2019. години обухваћено је 14.718 крмача и у 2018. обухваћена је популација од 13714 крмача. Просечна плодност контролисаних крмача за 2024. годину исказана величином легла при прашењу износила је **12,78** живорођених прасади, мртворођених 0,36 и укупно рођених 13,14 прасади. Просечна плодност контролисаних крмача за 2023. годину исказана величином легла при прашењу износила је **12,51** живорођених прасади, мртворођених 0,40 и укупно рођених 12,91 прасади, просечна плодност контролисаних крмача за 2022. годину исказана величином легла при прашењу износила је 12,24 живорођених прасади, мртворођених 0,54 и укупно рођених 12,78 прасади, за 2021. годину износила је 12,30 живорођених прасади, мртворођених 0,63 и укупно рођених 12,93 прасади, а за 2020. годину износила је 12,61 живорођених прасади, мртворођених 0,71 и укупно рођених 13,32 прасади, при чему је за 2019. годину просечна плодност контролисаних крмача износила 12,75 живорођених прасади, мртворођених 0,85 и укупно рођених 13,40 прасади. , а за 2018. годину исказана величином легла при прашењу износила је 12,44 живорођених прасади, мртворођених 0,94 и укупно рођених 13,38 прасади. Ниже просечне вредности живорођених прасади су забележене у 2015., 2016. и 2017. години (11,19; 11,70 и 12,06 живорођених прасади). Вредности за живо и укупно рођену прасад, посматрајући 2017., 2016., 2015., 2014., 2013. и 2012. годину, су следеће (12,06; 11,70; 11,19; 11,33; 10,77; 10,27 живорођених и 12,94; 12,56; 12,25; 12,25; 11,40; 10,73 укупно рођених прасади). Плоткиње су у просеку одгајиле **11,82** прасади у 2024. години што је више у односу на интервал 2023. до 2018.године (11,48; 11,30; 11,19; 11,35; 11,34 и 11,09 прасади). У табели 7 приказан је петогодишњи тренд (2020.-2024. година) за меру контрола продуктивности уматичених крмача. У периоду спровођења програма мера (од 1. октобра 2023. до 30. септембра 2024. године) укупан број крмача у контроли продуктивности је **15854** грла што је више у односу на претходну 2023. годину када је било 13985 крмача у контроли

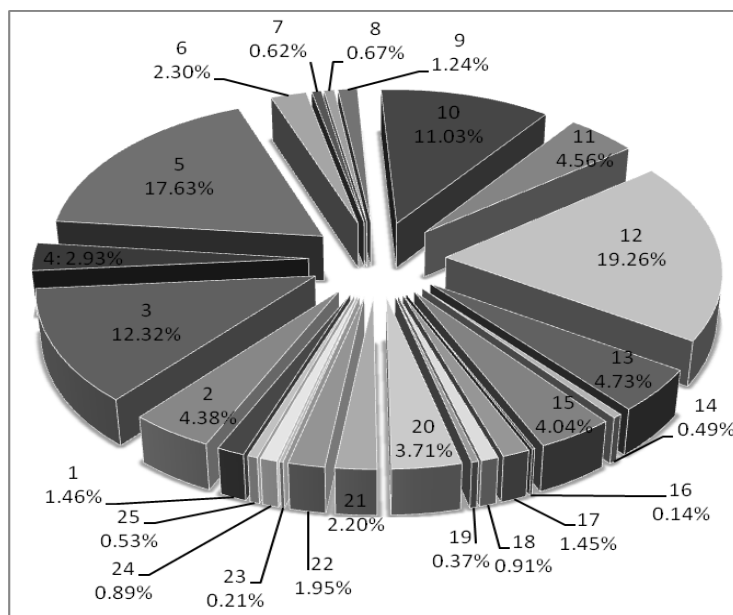
али је мање за 939 крмача у односу на 2022. годину кад је у контроли продуктивности било **16793** крмача. Посматрајући период од 2012. до 2023. године број крмача у контроли по годинама износио је **7689** (2012.г.), **9201** (2013.г.), **9308**, **10272**, **12271**, **11990**, **13714**, **14718**, **17600**, **19281**, **16793** и **13985** грла. Од укупног броја крмача у контроли, организација 12 је имала највеће учешће од **19,26%**, а најмање организација 16 од **0,15%**. Укупно је било **24212** **опрашених** легала (табела 8) и **23304** залучених легала (табела 9). У 2023. години било је 20487 опрашених и 17955 залучених легала, 2022. године укупно је било **25391** опрашених легала и **24081** залучених легала. Највећи број опрашених и залучених легала био је у 2021. години **28818** односно **26579** легала. Знатно мањи обим програма мера контроле продуктивности уматичених крмача у односу на 2021. и 2020. годину био је у 2019. години и износио је **24094** опрашених легала и **22210** залучених легала.

Табела 7. Плодност контролисаних уматичених крмача за период 2020-2024. година

Табле 7. Productivity control of registered sows between 2020-2024. year

Година испитивања Year of research	Број легала Number of litters	БЖРП ¹⁾	БМРП	БУРП	Трајање лактације, дана	Број одгајених прасади	Маса легла,кг
2020	27350	12,61	0,71	13,32	31,92	11,35	88,38
2021	28818	12,30	0,63	12,93	32,36	11,19	95,44
2022	25391	12,24	0,54	12,78	32,75	11,30	96,57
2023	20487	12,51	0,40	12,91	32,90	11,48	99,95
2024	24212	12,78	0,36	13,14	32,72	11,82	100,04

¹⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП – Број мртворођених прасади/Number of still born piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total born piglets; Трајање лактације/Lactation duration; Број одгајених прасади/ Number of reared piglets; Маса легла / Litter weight

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1

Графикон 1. Удео организација у броју крмача

Graph 1. Share of organisations in number of cows

Просечна плодност контролисаних крмача исказана величином легла при праћењу износила је **12,78** живорођених прасади, мртворођених **0,36** и укупно рођених **13,14** прасади (табела 8). Просечна плодност контролисаних крмача исказана величином легла при праћењу у 2023. години износила је **12,51** живорођених прасади, мртворођених **0,40** и укупно рођених **12,91** прасади, док су 2022. године ове вредности износиле за просечну плодност контролисаних крмача исказана величином легла при праћењу **12,24** живорођених прасади, мртворођених **0,54** и укупно рођених **12,78** прасади.

Табела 8. Плодност контролисаних уматичених крмача по организацијама

Table 8. Fertility of registered sows by organisations

Ознака организације ¹⁾	Број легала Number of litters	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	346	12,45	4,00	0,99	1,14	13,45	4,30
2	1041	12,73	3,18	1,02	1,30	13,75	3,25
3	2926	12,74	2,22	0,40	0,94	13,14	2,36
4	695	13,47	2,14	0,41	0,96	13,88	2,53
5	4185	11,26	1,31	0,08	0,29	11,34	1,33
6	545	12,35	1,25	0,37	0,61	12,72	1,25
7	147	11,89	1,16	0,07	0,30	11,96	1,22
8	160	12,52	2,43	0,14	0,36	12,66	2,44
9	295	12,95	3,34	0,73	1,18	13,67	3,54
10	2619	12,38	3,11	0,80	0,98	13,19	3,18
11	1082	12,23	2,41	0,27	1,01	12,50	2,41
12	4572	14,24	2,15	0,24	0,66	14,47	2,29

13	1122	12,76	1,79	0,49	0,80	13,25	1,94
14	116	13,72	1,55	0,55	1,07	14,28	1,71
15	959	13,63	2,39	0,19	0,72	13,82	2,46
16	34	13,24	2,85	0,56	1,13	13,79	2,61
17	344	12,00	2,82	0,46	0,93	12,46	3,08
18	217	13,07	3,67	0,36	0,94	13,43	3,91
19	88	11,66	3,27	0,14	0,91	11,80	3,55
20	881	13,72	1,97	0,26	0,71	13,98	2,15
21	522	13,51	1,20	0,19	0,50	13,70	1,10
22	462	12,05	1,15	0,08	0,27	12,12	1,13
23	49	11,18	1,44	0,73	0,64	11,92	1,64
24	211	12,36	2,52	0,05	0,33	12,41	2,56
25	126	11,94	1,36	0,28	0,69	12,22	1,44
26	468	13,44	2,76	0,23	0,71	13,67	2,77
Укупно/ $\bar{X}$	24212	12,78	2,48	0,36	0,83	13,14	2,59
F		182,5** ³⁾		112,892**		183,4**	

¹ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1;

² БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of still born piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total born piglets; ³⁾ **P<0,01

Ниже просечне вредности живорођених прасади су забележене у **2014., 2015., 2016., и 2017.** години (**11,33; 11,19; 11,70; и 12,06** живорођених прасади), док је у **2018., 2019., 2020. и 2021.** години број живорођене прасади био већи од 12,20 (**12,44, 12,75, 12,61 и 12,30**). Вредности за живо и укупно рођену прасад, посматрајући 2022., 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014., 2013. и 2012. годину, су следеће (**12,24; 12,30; 12,61, 12,75; 12,44; 12,06; 11,70; 11,19; 11,33; 10,77; 10,27** живорођених и **12,78; 12,93; 13,34; 13,45; 13,38; 12,94; 12,56; 12,25; 12,25; 11,40; 10,73** укупно рођених прасади). Просечан број живорођених прасади у леглу је варирао између запата од **11,18** (организација 23) до **14,24** (организација 12). Број мртворођене прасади у леглима крмача био је највећи код организације 2 и износио је **1,02** просечно прасади. Укупно рођених прасади било је највише код организације 12 (**14,47** прасади).

Табела 9. Трајање лактације и број одгајених прасади по организацијама

Table 9. Duration of lactation and number of reared piglets by organisations

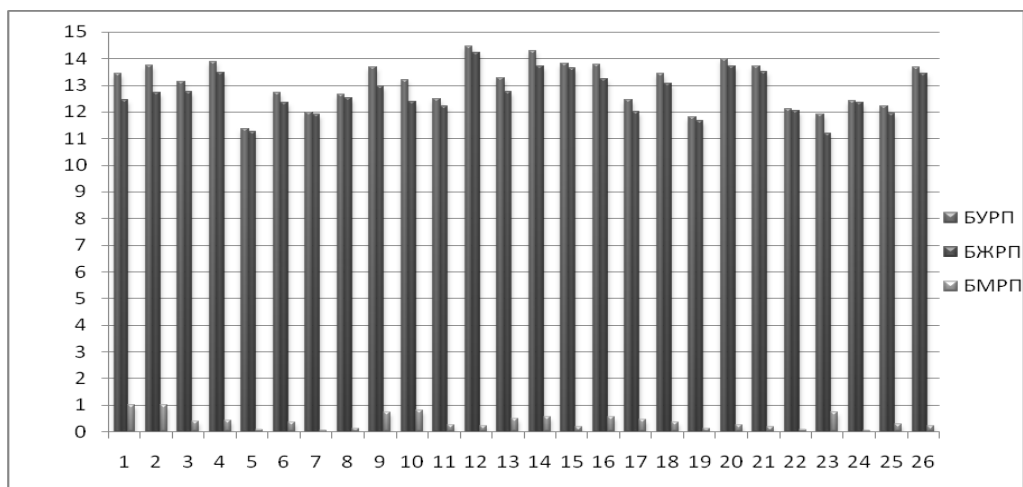
Ознака организације ¹⁾	Број залучених легала Number of weaned litters	Трајање лактације, дана Lactation duration, days		Број одгајених прасади Number of reared piglets		Маса легла Litter weight, kg	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	333	31,01	4,47	10,83	1,69	92,15	14,55
2	1037	25,07	1,89	11,36	1,52	68,62	8,71
3	2924	29,40	1,55	12,59	2,13	103,32	16,54
4	652	34,01	4,61	12,16	1,26	108,41	15,46

5	4131	33,27	8,44	10,90	1,16	96,27	9,86
6	496	36,66	2,87	12,25	1,13	99,00	8,83
7	147	36,32	3,80	11,84	1,15	106,44	10,70
8	151	39,83	4,42	10,83	1,40	75,69	12,66
9	295	28,11	1,94	11,91	2,90	99,07	23,68
10	2617	31,23	2,99	10,83	1,50	97,04	14,23
11	967	32,45	4,52	11,23	1,77	81,83	13,65
12	4183	36,34	3,82	12,82	1,56	116,96	15,30
13	1105	33,85	3,69	11,87	1,37	108,28	12,32
14	101	33,08	2,88	12,66	1,25	96,43	9,89
15	959	34,97	4,39	12,16	1,52	106,07	17,70
16	32	30,00	1,76	12,69	2,46	93,28	14,58
17	328	30,76	0,76	11,07	2,20	88,98	16,64
18	215	28,73	2,92	11,95	2,68	89,77	18,96
19	70	31,59	4,51	11,99	3,15	92,44	18,48
20	747	31,14	2,81	12,95	1,57	93,09	11,52
21	520	33,72	2,34	11,85	0,90	93,57	8,32
22	462	31,57	1,06	11,97	1,05	94,31	8,46
23	49	36,20	2,52	11,20	1,44	74,83	9,10
24	195	33,27	5,11	10,62	1,72	81,56	15,79
25	120	36,99	5,80	11,12	1,30	83,79	9,56
26	468	33,69	5,95	12,34	1,92	108,62	17,87
Укупно/ $\bar{x}$	23304	32,72	5,52	11,82	1,79	100,04	18,21
F		359,2 ^{**2)}		234,8 ^{**}		670,3 ^{**}	

¹ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table; ²⁾ ^{**}P<0,01

Лактација је просечно трајала **32,72** дана (табела 9), при чему је најдуже трајање лактације утврђено код организације 8 (у просеку 39,83 дана), док је најкраће трајање лактације било код организације 2 (25 дана). Плоткиње су у просеку одгајале **11,82** прасади у 2024. години, што је више у односу на 2023., 2022., 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014., 2013. и 2012. годину (11,48; 11,30; 11,19; 11,35; 11,34; 11,09; 10,83; 10,24 ; 9,95; 9,33; 9,45 и 9,33 прасади). Највећи број одгајених прасади био је код организације 20 (12,95 прасади). Просечна маса залучених легала износила је **100,04** кг. Веће масе легала на залучењу се јављају као последица и већег броја одгајене прасади у леглима.

Посматране особине (табеле 8 и 9) су статистички високо значајно варирале између организација. На графикону 2 приказане су просечне вредности особина плодности крмача по организацијама.

БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born

Графикон 2. Просечне вредности особина плодности крмача по организацијама
Graph 2. Average values of fertility traits of sows by organisations

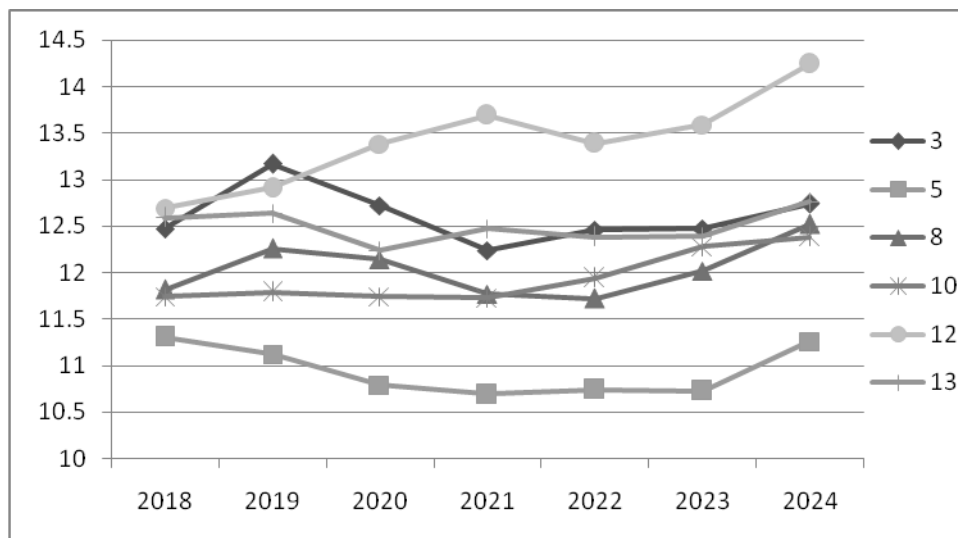
У табели 10. приказане су просечне вредности живорођених и одгајаних прасади по организацијама од 2018. до 2024. године. На графиконима 3, 4 и 5 приказан је просечан број живорођених, мртворођених и одгајаних прасади за шест највећих основних одгајивачких организација од 2018. до 2024. године.

Табела 10. Број живорођених, мртворођених и одгајених прасади (од 2018. до 2024. године)
Table 10. Number of live born, still born and reared piglets (2018-2024)

Организација ¹⁾		3	5	8	10	12	13
БЖРП	2018	12,47	11,31	11,82	11,74	12,69	12,59
	2019	13,17	11,12	12,26	11,79	12,91	12,64
	2020	12,72	10,79	12,14	11,74	13,38	12,24
	2021	12,24	10,69	11,77	11,73	13,69	12,47
	2022	12,46	10,74	11,72	11,94	13,39	12,38
	2023	12,47	10,73	12,02	12,28	13,59	12,39
	2024	12,74	11,26	12,52	12,38	14,24	12,76
БМРП	2018	0,39	0,27	0,18	0,76	1,33	0,12
	2019	0,55	0,25	0,14	0,97	1,28	0,46
	2020	0,57	0,30	0,22	1,12	0,28	0,47
	2021	0,53	0,23	0,09	1,11	0,28	0,49
	2022	0,35	0,17	0,51	1,01	0,43	0,69
	2023	0,39	0,15	0,18	0,91	0,81	0,45
	2024	0,40	0,08	0,14	0,80	0,24	0,49
БОП	2018	12,20	10,32	10,22	10,77	10,65	11,38
	2019	13,07	10,56	10,47	10,71	10,69	11,54
	2020	12,46	10,54	10,52	10,63	11,22	11,47
	2021	12,24	10,57	10,30	10,63	11,47	11,35
	2022	12,20	10,67	10,13	10,77	11,50	11,96
	2023	12,27	10,62	10,34	10,84	11,69	11,48
	2024	12,59	10,90	10,83	10,83	12,82	11,87

¹ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1;

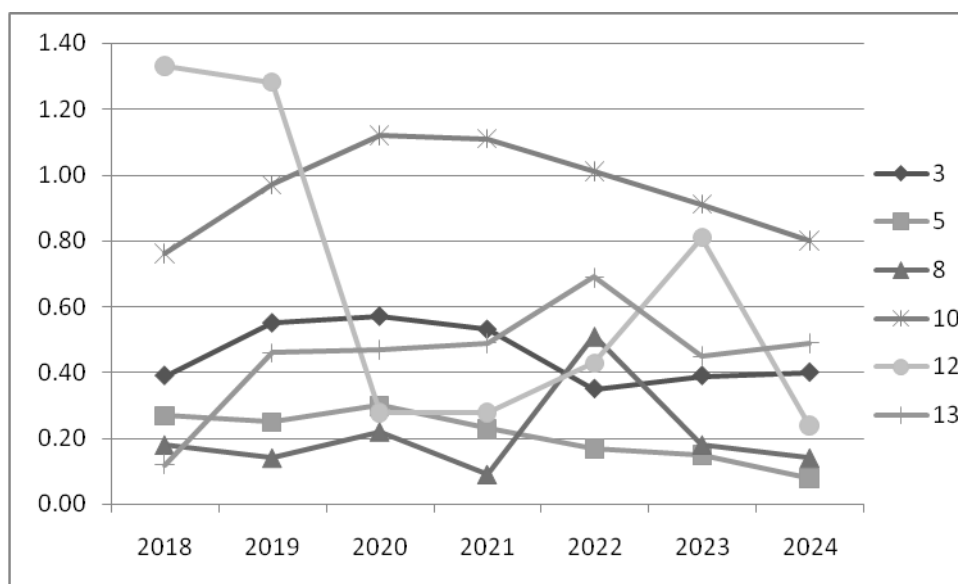
2) БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1

Графикон 3. Број живорођених прасади по организацијама и годинама (од 2018. до 2024. године)

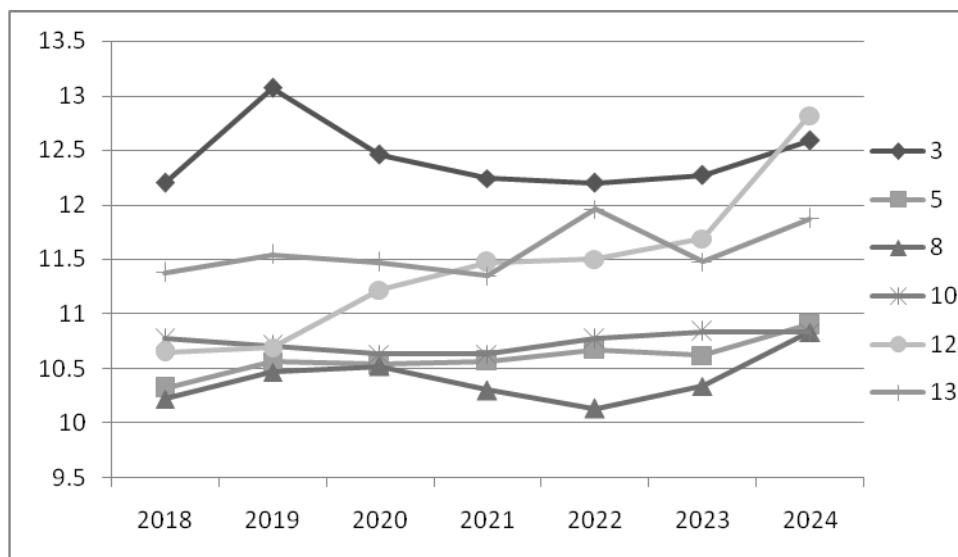
Graph 3. Number of live born piglets by organisations and year (from 2018 to 2024)

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1

Графикон 4. Број мртворођених прасади по организацијама и годинама (од 2018. до 2024. године)

Graph 4. Number of still born piglets by organisations and year (from 2018 to 2024)

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1

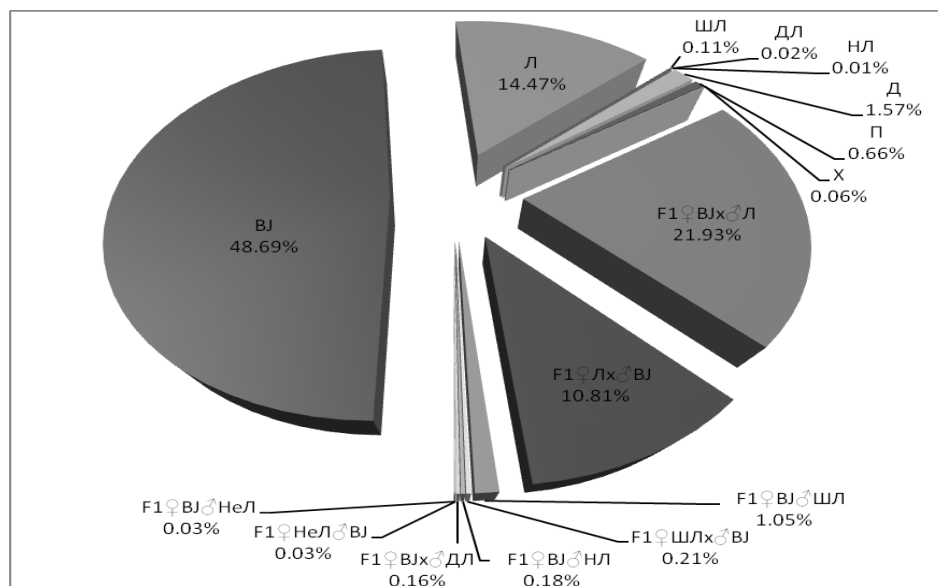
Графикон 5. Број одгојених прасади по организацијама и годинама (од 2018. до 2024. године)

Graph 5. Number of reared piglets by organisations and year (from 2018 to 2024)

Плодност контролисаних уматичених крмача по генотиповима

На графикону 6 приказан је удео броја легала по генотиповима. Од укупног броја легала највећи број је од крмача расе велики јоркшир (BJ; **48,69%**), док је удео легала ландраса износио **14,47%** (у 2023., 2022. и 2021. години тај удео је износио редом **16,19%**, **14,16%** и **16,04%**). Удео опрашених легала великог јоркшира је повећан у односу на 2022., 2021., 2020., 2019. и 2018. годину (BJ; 45,64; 36,29; 32,11; 28,80; и 23,15) али је мањи у односу на 2023. годину за **2%** (**50,74:48,69%**), док је удео прашења крмача расе норвешки ландрас, дански ландрас и хемпшир, посматрајући чисте расе најмањи (**0,01%**, **0,02%** и **0,06%**).

Највећи удео крмача мелеза забележен је код генотипа F₁ ♀ BJ x ♂ Л **21,93%**, док је удео генотипа F₁ ♀ Л x ♂ BJ **10,81%**.

VJ - Велики јоркшир/Large White, Л – Ландрас/Landrace, ШЛ - Шведски ландрас/Swedich Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д – Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х - Хемпшир/Hampshire, НЛ - Норвешки ландрас/Norwegian Landrace, НеЛ - Немачки ландрас/German Landrace

Графикон 6. Удео генотипова у укупном броју легала
Graph 6. Share of genotypes in total number of litters

Варирање величине легла при рођењу по генотиповима приказано је у табели 11. У наведеној табели видимо да је највећи број живорођене прасади **13,46** прасади био (генотип са више од 30 легала) код генотипа F1♀VJx♂ДЛ док је код најбројнијих легала крмача чистих раса ВЈ и Л просечан број живорођене прасади био преко **12,8** прасади. Код чистих раса ВЈ и Л и њихових мелеза F1♀VJx♂Л и F1♀Лx♂VJ (који чине 96% од укупног броја легала) било је у просеку преко 13 укупно рођене прасади.

Табела 11. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача по генотиповима

Table 11. Average values and variability of fertility traits of sows by genotypes

Генотип/ Genotype ¹⁾	Број легала Number of litters	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
VJ	11790	12,81	2,36	0,29	0,75	13,10	2,49
Л	3504	12,86	2,50	0,35	0,78	13,21	2,50
ШЛ	27	12,85	1,51	0,11	0,42	12,96	1,32
ДЛ	4	15,00	2,94	0,50	1,00	15,50	3,70
НЛ	2	11,50	0,71	0,00	0,00	11,50	0,71
Д	380	11,60	2,51	0,28	0,68	11,88	2,45
П	159	11,87	2,77	0,34	0,74	12,21	2,74
Х	15	11,07	1,75	0,13	0,35	11,20	1,90
F1♀VJx♂Л	5309	12,65	2,61	0,47	0,97	13,12	2,76
F1♀Лx♂VJ	2618	13,13	2,66	0,54	0,91	13,67	2,81

F ₁ ♀ВЈ♂ШЛ	255	12,06	1,64	0,18	0,79	12,24	1,76
F ₁ ♀ШЛх♂ВЈ	51	11,92	1,64	0,39	0,72	12,31	1,87
F ₁ ♀ВЈ♂НЛ	44	12,25	1,40	0,20	0,51	12,45	1,42
F ₁ ♀ВЈх♂ДЛ	39	13,46	2,05	0,31	0,66	13,77	2,11
F ₁ ♀НеЛ♂ВЈ	8	11,25	1,39	0,00	0,00	11,50	1,38
F ₁ ♀ВЈ♂НеЛ	7	14,29	1,11	0,43	0,53	14,71	1,11
Укупно/ $\bar{X}$	24212	12,78	2,48	0,36	0,83	13,14	2,59
F		15,288** ³⁾		22,41499**		19,262**	

¹⁾ ВЈ - Велики јоркшир/Large White, Л – Ландрас/Landrace, ШЛ - Шведски ландрас/Swedich Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д – Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х - Хемпшир/Hampshire, НЛ - Норвешки ландрас/Norwegian Landrace, НеЛ,-Немачки ландрас/German Landrace; ²⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born; ³⁾ **P<0,01

Варирање величине легла при залучењу, трајања лактације и масе легла по генотиповима, приказано је у табели 12. При просечном трајању дојног периода од **32,72** дана (табела 12) број одгајених прасади износио **11,82**. У 11266 легала генотипа ВЈ при просечном дојном периоду од 33 дана било је **11,93** одгајена прасета и **12,22** одгајене прасади за 36 легла генотипа F₁ ♀ВЈх♂ДЛ. Посматране особине величине легла при рођењу и залучењу су статистички високо значајно варирале између крмача различитих генотипова.

Табела 12. Просечне вредности и варијабилност трајања лактације, број одгајених прасади и масе легла по генотиповима

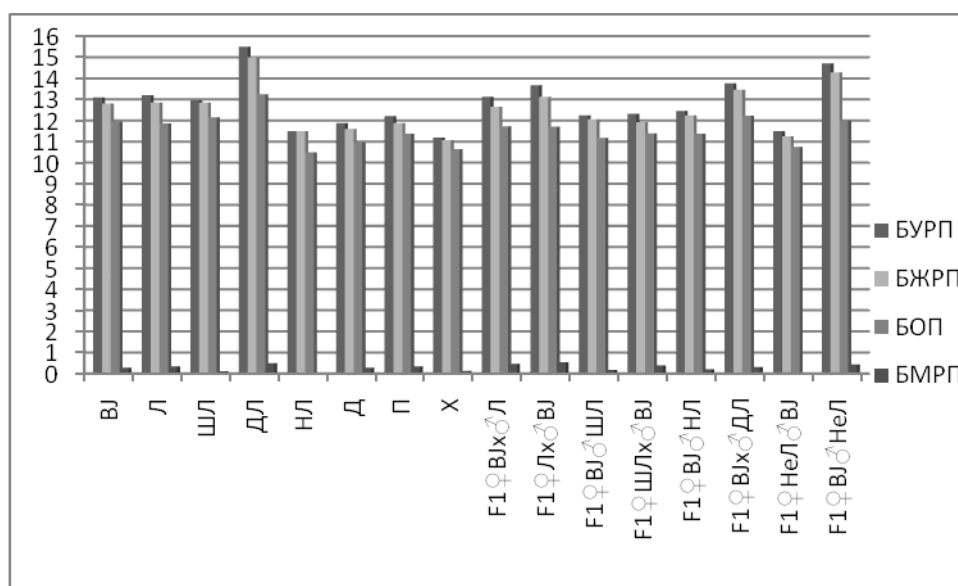
Table 12. Average values and variability of lactation duration, number of reared piglets and litter weight by genotypes

Генотип Genotype ¹⁾	Број залучених легала Number of weaned litters	Трајање лактације, дана Lactation duration, days		Број одгајених прасади Number of reared piglets		Маса легла Litter weight, kg	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ВЈ	11266	33,24	4,05	11,93	1,82	102,04	16,94
Л	3356	33,42	4,27	11,86	1,73	102,33	18,16
ШЛ	27	35,56	5,72	12,15	1,43	111,43	13,77
ДЛ	4	34,00	2,58	13,25	1,50	119,50	23,61
НЛ	2	36,00	1,41	10,50	0,71	102,50	10,61
Д	359	33,46	4,90	10,97	1,90	95,83	19,95
П	150	33,75	5,49	11,38	1,80	98,55	21,67
Х	14	36,36	5,47	10,64	1,08	102,75	12,76
F ₁ ♀ВЈх♂Л	5201	30,86	8,42	11,73	1,76	93,70	19,46
F ₁ ♀Лх♂ВЈ	2543	32,82	4,53	11,70	1,80	101,30	17,85
F ₁ ♀ВЈх♂ШЛ	242	33,88	3,66	11,17	1,31	99,83	15,72
F ₁ ♀ШЛ♂ВЈ	51	34,45	5,10	11,39	1,64	103,98	17,45
F ₁ ♀ВЈх♂НЛ	40	35,90	2,98	11,38	1,35	107,36	12,35
F ₁ ♀ВЈ♂ДЛ	36	35,11	2,50	12,22	1,46	112,14	17,60
F ₁ ♀НеЛх♂ВЈ	8	33,50	3,51	10,75	1,28	97,86	14,52
F ₁ ♀ВЈ♂НеЛ	5	33,20	3,11	12,00	1,22	103,00	15,70

Укупно/ $\bar{X}$	23304	32,72	5,52	11,82	1,79	100,04	18,21
F		55,609** ²⁾		14,252**		61,869**	

¹⁾ ВЈ - Велики јоркшир/Large White, Л - Ландрас/Landrace, ШЛ - Шведски ландрас/Swedich Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х - Хемпшир/Hampshire, НЛ - Норвешки ландрас/Norwegian Landrace, НеЛ - Немачки ландрас/German Landrace; ²⁾ ** $P < 0,01$

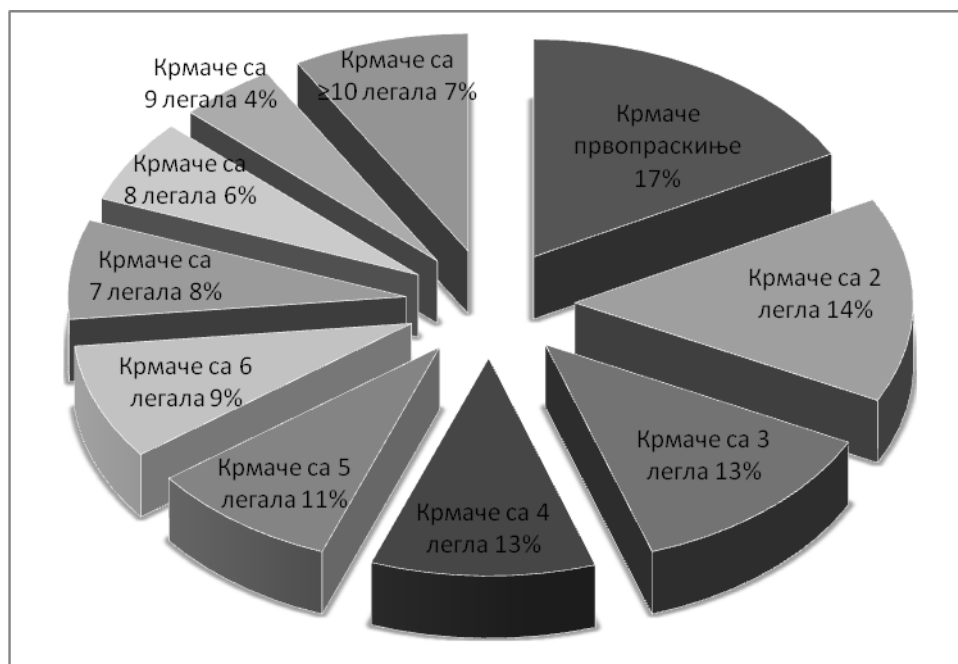
На графикону 7. су приказане просечне вредности особина плодности крмача по генотиповима.

ВЈ - Велики јоркшир/Large White, Л - Ландрас/Landrace, ШЛ - Шведски ландрас/Swedich Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х - Хемпшир/Hampshire, НЛ - Норвешки ландрас/Norwegian Landrace, НеЛ - Немачки ландрас/German Landrace; F_1 мелезу/ F_1 crosses; БЖРП - Број живорођених прасади/ Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајене прасади/Number of reared piglets

Графикон 7. Просечне вредности особина плодности крмача по генотиповима
Graph 7. Average values of fertility traits of sows by genotypes

На графикону 8 приказан је удео крмача по паритетима. Првопраскиња је било 17%; крмача са другим прашењем 14%; са 3 легла 13%; са 4 легла 13%; са 5 легала 11%; са 6 легала 9%; са 7 легала 8%; са осам 6% и крмача са девет 4% и крмача са десет и више легала 7%.

Графикон 8. Удео крмача по реду прашења 1- ≥10
Graph 8. Share of sows by parity 1- ≥10

На графикону 9. су приказана варирања броја прасади по реду прашења за све генотипове и организације. Видимо да је највећи број преко 13 укупно рођене прасади прасади од другог до осмог легла (13,31; 13,79; 13,71; 13,53; 13,38; 13,13 и 13,09 прасади).

БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born

Графикон 9. Број мртворођених, живо и укупно рођених прасади по реду прашења
Graph 9. Number of still born, live born and total born piglets

У табели 13 је приказана плодност крмача чистих раса у десет узастопних година за великог јоркшира, шведског ландраса, дурока и данског ландраса. У посматраном периоду од 2014. до 2024. године број живорођене прасади за расу ВЈ је повећан за 2,22 прасета. Највећи број одгајених прасади је био у сталном порасту код расе дански ландрас од када су у спровођењу програма мера од 2013. године (**10,09** прасади) до 2024. године **13,25** прасади.

Табела 13. Варирање особина величине легла крмача чистих раса по годинама

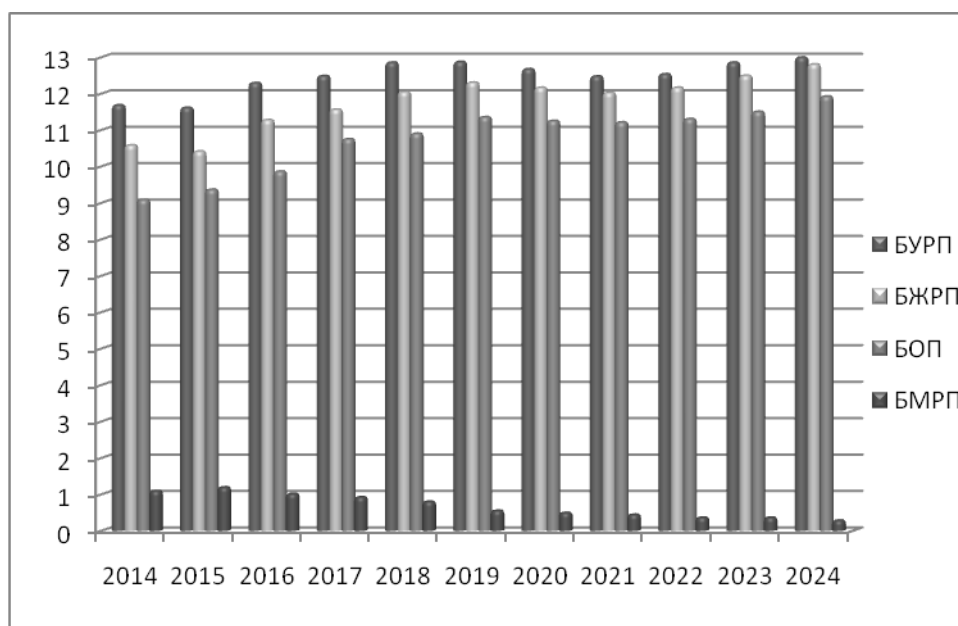
Table 13. Variation of traits of litter size of pure breeds by years

Раса крмача Sow breed ¹⁾	Година Year	БЖРП ²⁾	БМРП	БУРП	БОП
ВЈ	2014	10,59	1,10	11,69	9,09
	2015	10,42	1,20	11,62	9,37
	2016	11,28	1,02	12,30	9,87
	2017	11,57	0,93	12,49	10,76
	2018	12,05	0,81	12,86	10,91
	2019	12,31	0,56	12,88	11,36
	2020	12,17	0,50	12,68	11,26
	2021	12,03	0,45	12,48	11,22
	2022	12,17	0,37	12,54	11,31
	2023	12,50	0,37	12,86	11,51
	2024	12,81	0,29	13,10	11,93
ШЛ	2014	10,21	0,41	10,62	9,25
	2015	10,38	0,52	10,90	9,44
	2016	10,70	0,62	11,31	9,59
	2017	11,68	0,33	12,01	10,49
	2018	10,73	0,69	11,42	9,65
	2019	10,73	0,44	11,17	9,58
	2020	11,91	0,36	12,55	10,79
	2021	11,97	0,33	12,30	10,91
	2022	11,64	0,19	11,83	10,82
	2023	11,77	0,13	11,90	10,95
	2024	12,85	0,11	12,96	12,15
Д	2014	9,40	0,42	9,82	8,78
	2015	9,67	0,57	10,23	8,95
	2016	9,66	0,58	10,24	9,19
	2017	9,59	0,68	10,28	9,55
	2018	9,84	0,85	10,69	9,81
	2019	10,73	0,54	11,27	10,00
	2020	10,19	0,87	11,06	9,96
	2021	10,83	0,72	11,56	10,27
	2022	10,95	0,60	11,55	10,51
	2023	11,51	0,46	11,97	10,81
	2024	11,60	0,28	11,88	10,97
ДЛ	2014	12,35	2,42	14,77	10,44
	2015	10,25	1,68	11,93	10,55
	2016	12,43	2,09	14,52	11,27
	2017	12,50	1,69	14,18	11,75
	2018	12,60	1,84	14,44	12,12
	2019	12,92	1,74	14,66	12,55

	2020	13,20	1,32	14,52	12,79
	2021	12,23	1,60	13,83	11,99
	2022	12,33	1,34	13,66	11,77
	2023	12,78	0,86	13,63	12,37
	2024	15,00	0,50	15,50	13,25

¹⁾ ВЈ - Велики јоркшир/ Large White, ШЛ - Шведски ландрас/Swedich Landrace, Д - Дурок/Duroc, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace; ²⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets

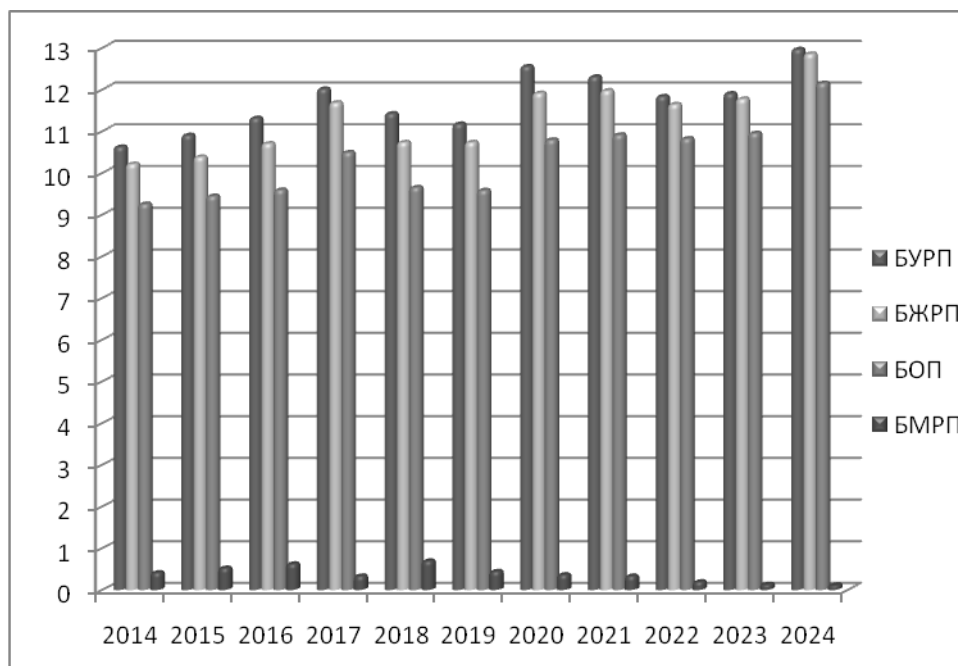
На графиконима 10, 11 и 12 су приказана варирања по годинама за особине из табеле 13.

БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 10. Варирање величине легла ВЈ по годинама

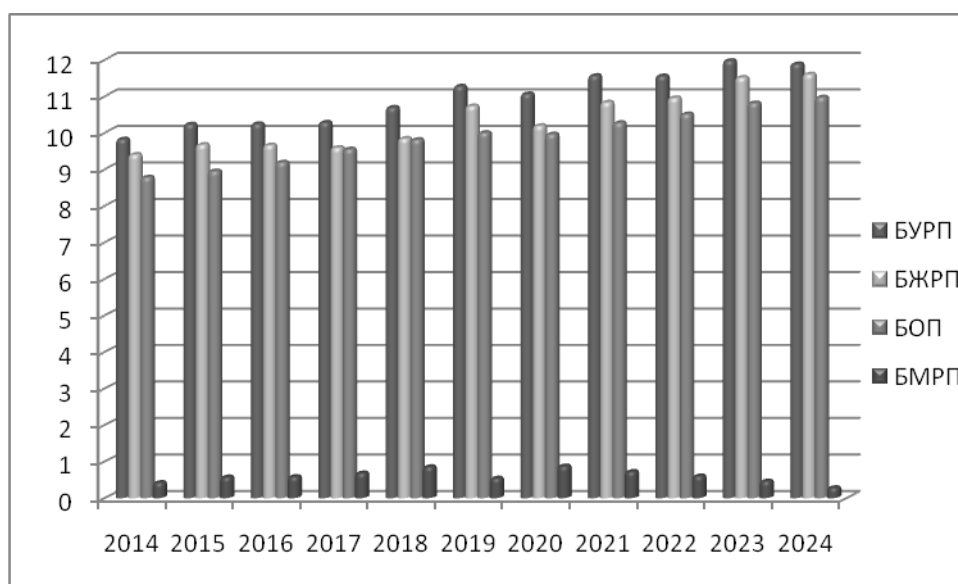
Graph 10. Variation of LW litter size by years

БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/ Number of reared piglets

Графикон 11. Варирање величине легла ШЛ по годинама

Graph 11. Variation of SL litter size by years

БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 12. Варирање величине легла расе дурок по годинама

Graph 12. Variation of D litter size by years

Ландрас

Плодност крмача расе ландрас по субјектима приказана је у табели 14 и графикону 13. Просечан број живорођених прасади кретао се од **10,59** (организација 19) до просечних

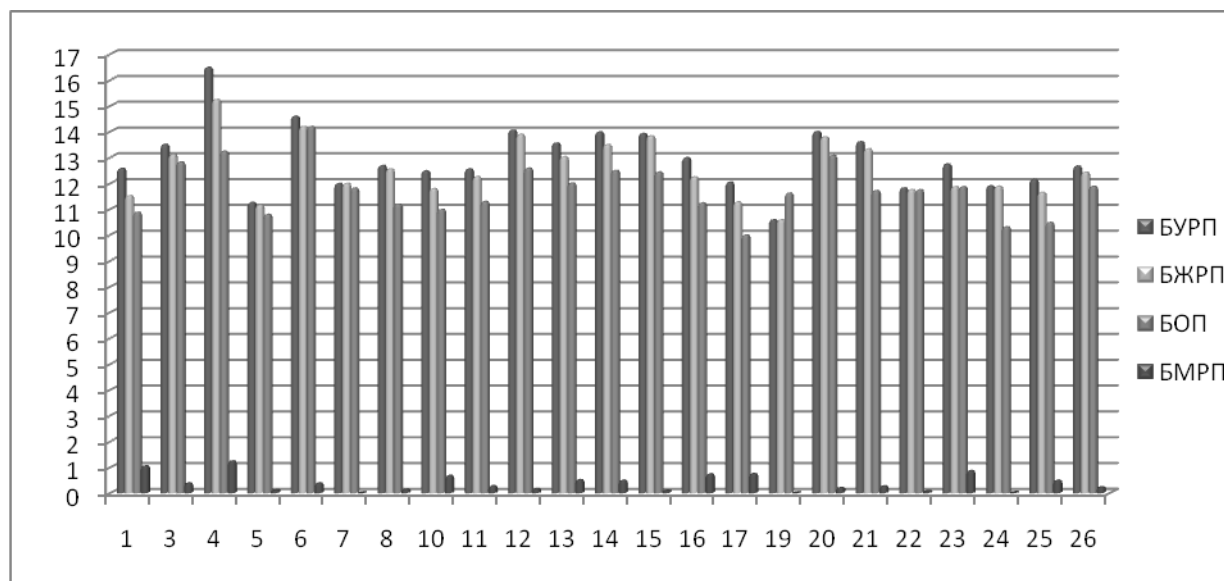
13,90 живорођене прасади од укупно 948 легала. Просечан број живорођених прасади за све организације износио је **12,86** док је у 2023., 2022., 2021., 2020. и 2019. години тај број износио **12,62; 12,44; 12,03; 11,79** и **11,50**. Највећи број мртворођене прасади 1,06 за овај генотип утврђен је код организација 1 (код организације бр. 4 имали смо само 4 легла и број мртворођене је био 1,25 прасади). Просечан број одгајених прасади плоткиња ове расе је био **11,86** што је више у односу на претходни период од 2015 до 2023. године.

Табела 14. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача расе ландрас (Л) по организацијама

Table 14. Average values and variability of fertility traits of Landrace (L) by organisations

Организација ¹⁾	Број опраш, легала Number of litters	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	84	11,52	4,05	1,06	1,28	12,58	4,27	10,88	1,40
3	332	13,12	2,09	0,40	0,90	13,52	2,20	12,83	2,07
4	4	15,25	3,10	1,25	1,50	16,50	2,38	13,25	1,50
5	120	11,16	1,36	0,11	0,31	11,27	1,36	10,80	1,23
6	5	14,20	0,84	0,40	0,89	14,60	1,14	14,20	0,84
7	11	12,00	1,26	0,00	0,00	12,00	1,26	11,82	1,40
8	95	12,56	2,30	0,14	0,38	12,69	2,31	11,20	1,27
10	743	11,80	2,87	0,69	0,95	12,49	2,89	10,99	1,39
11	133	12,27	2,54	0,29	0,84	12,56	2,64	11,30	1,96
12	948	13,90	2,01	0,16	0,56	14,06	2,07	12,59	1,50
13	167	13,04	1,76	0,52	0,88	13,56	1,92	12,01	1,21
14	8	13,50	1,41	0,50	0,76	14,00	1,20	12,50	1,20
15	299	13,84	2,13	0,09	0,40	13,93	2,13	12,44	1,32
16	4	12,25	3,50	0,75	0,96	13,00	3,74	11,25	2,36
17	21	11,29	2,78	0,76	1,30	12,05	3,04	10,00	2,02
19	27	10,59	3,31	0,00	0,00	10,59	3,31	11,63	3,30
20	80	13,80	2,21	0,21	0,67	14,01	2,29	13,08	1,92
21	144	13,34	1,05	0,28	0,58	13,62	1,04	11,72	0,78
22	29	11,76	1,12	0,07	0,26	11,83	1,14	11,76	1,12
23	8	11,88	2,59	0,88	0,64	12,75	3,01	11,88	2,59
24	110	11,89	2,40	0,02	0,19	11,91	2,46	10,32	1,57
25	52	11,65	1,43	0,50	0,85	12,15	1,61	10,49	0,98
26	80	12,44	2,35	0,24	0,72	12,68	2,28	11,89	1,96
УКУПНО/$\bar{X}$	3504	12,86	2,50	0,35	0,78	13,21	2,50	11,86	1,73

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets (од 3356 залучених легала/of 3356 weaned litters)

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 13, Просечне вредности особина плодности крмача расе ландрас (Л) по организацијама

Graph 13, Average values of fertility traits of Landrace sows (L) by organisations

У табели 15 видимо да је утврђено статистички значајно варирање плодности између организација.

Табела 15. Значајност варирања особина плодности крмача расе ландрас (Л) између организација

Table 15. Significance of variations in fertility traits of L sows between different organisations

Особина/ Trait ¹⁾	Извори варирања Source of variation	DF	MS	F
БЖРП	Између орг./Between org, Унутар орг./Within org,	22 3481	150,42 5,32	28,29**
БМРП	Између орг./Between org,Унутар орг./Within org,	22 3481	10,58609 0,54406	19,4574**
БУРП	Између орг./ Between org, Унутар орг./Within org,	22 3481	115,43 5,57	20,73**
БОП	Између орг./ Between org, Унутар орг./Within org,	22 3333	10,79 2,34	43,92**

¹⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets;

**P<0,01

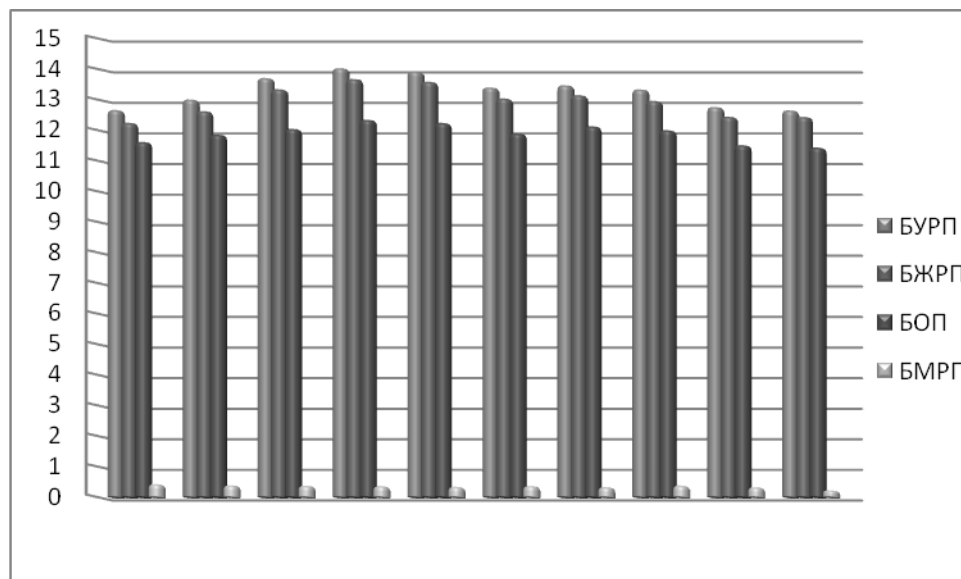
У табели 16 и графикону 14, приказано је варирање особина плодности крмача Л по реду прашења. Плоткиње ландраса прасиле су легла са преко 13 живорођених прасади од 3. до 7. паритета, док је укупна величина легла била највећа у четвртом паритету (**13,67** прасади). Највећи број мртворођене прасади био је у првом паритету **0,42** прасета.

Табела 16. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача расе ландрас (Л) по реду прашења (РБП)

Table 16. Average values and variability of fertility traits of L sows by parity

РБП Parity	Број опраш, Легала Number of litters	БЖРП ¹⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	538	12,23	2,43	0,42	0,81	12,65	2,42	11,61	1,72
2	515	12,62	3,05	0,38	0,84	12,99	3,09	11,85	1,85
3	409	13,33	2,68	0,37	0,75	13,70	2,82	12,04	1,83
4	291	13,67	2,59	0,35	0,81	14,02	2,61	12,33	1,95
5	232	13,58	2,44	0,33	0,74	13,91	2,39	12,23	1,86
6	281	13,03	2,22	0,36	0,72	13,39	2,17	11,89	1,65
7	296	13,14	2,24	0,32	0,76	13,46	2,16	12,12	1,60
8	272	12,95	2,26	0,37	0,93	13,32	2,06	11,99	1,62
9	212	12,43	1,98	0,32	0,78	12,75	1,96	11,50	1,66
≥10	458	12,43	1,93	0,21	0,61	12,64	2,02	11,43	1,32
УКУПНО/ $\bar{X}$	3504	12,86	2,50	0,35	0,78	13,21	2,50	11,86	1,73
F		14,79**		2,3123**		15,06**		10,2**	

¹⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets (од 3356 залучених легала/of 3356 weaned litters); ** P<0,01

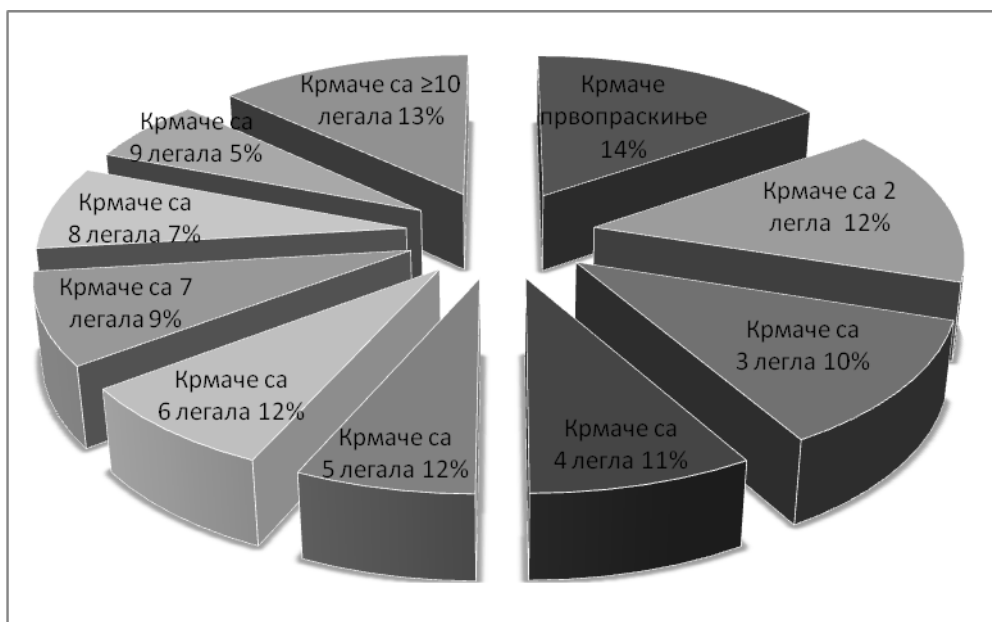

БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 14. Варирање особина плодности крмача расе шведски ландрас (Л) по реду прашења

Graph 14. Variation of fertility traits of L sows by parity

Од укупног броја легала опрашених у посматраном периоду, удео првопраскиња је био **14%** и **12%** крмача са другим прашењем (графикон 15).

Графикон 15. Удео крмача расе Л по реду прашења
Graph 15. Share of L sows by parity

Велики јоркшир

Просечна испољеност и варирање особина величине легла плоткиња великог јоркшира између анализираних организација приказани су у табели 17 и графикону 16. Просечне вредности броја живорођених прасади у леглима плоткиња великог јоркшира (табела 17) варирале су између различитих организација у интервалу од **11,17** (организација 23 од укупно 30 легала) до **14,46** прасади (организација 12 са највећим бројем легала 2235). Просечан број мртворођених прасади износио је **0,29**. Крмаче расе ВЈ су просечно одгајиле **11,93** прасета што је нешто више у односу на 2023. годину (**11,51** прасе), 2022. годину (**11,32** прасета), 2021. (**11,22** прасета) и 2020. годину (**11,26** прасади). Испитиване особине су високо варирале између организација (табела 18).

Табела 17. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача расе велики јоркшир (BJ) по организацијама

Table 17. Average values and variability of fertility traits of Large white (LW) by organisations

Организација Organisation ¹⁾	Број легала Number of litterc	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	72	12,26	4,02	1,14	1,15	13,40	4,40	10,76	2,05
3	1563	12,68	2,40	0,37	0,94	13,05	2,54	12,53	2,30
4	568	13,50	2,19	0,39	0,90	13,89	2,55	12,15	1,27
5	2617	11,29	1,34	0,08	0,29	11,37	1,36	10,92	1,19
6	443	12,28	1,23	0,38	0,63	12,67	1,24	12,18	1,13
7	113	11,92	1,18	0,08	0,33	12,00	1,25	11,88	1,13
8	6	12,50	3,27	0,00	0,00	12,50	3,27	11,60	1,52
9	164	13,19	3,49	0,67	1,19	13,86	3,64	12,12	3,09
10	536	12,85	3,23	0,89	1,06	13,74	3,30	10,62	1,60
11	644	12,40	2,27	0,27	1,03	12,68	2,23	11,41	1,67
12	2235	14,46	2,21	0,24	0,66	14,70	2,36	13,02	1,55
13	670	12,69	1,81	0,47	0,79	13,16	1,97	11,80	1,42
14	88	13,76	1,63	0,56	1,09	14,32	1,78	12,68	1,29
15	363	13,58	2,09	0,12	0,46	13,70	2,11	12,20	1,35
16	10	13,50	3,31	0,70	1,16	14,20	2,94	13,00	2,91
17	275	12,07	2,83	0,43	0,89	12,50	3,07	11,12	2,18
19	53	11,85	3,07	0,23	1,17	12,08	3,54	11,67	2,98
20	537	13,80	1,96	0,28	0,70	14,08	2,12	13,00	1,49
21	332	13,66	1,24	0,13	0,43	13,79	1,12	11,93	0,93
22	257	11,94	1,25	0,08	0,27	12,02	1,21	11,86	1,07
23	30	11,17	1,05	0,80	0,61	11,97	1,07	11,20	1,06
24	46	13,22	2,31	0,04	0,21	13,26	2,30	11,20	1,71
25	21	12,62	1,32	0,00	0,00	12,62	1,32	12,33	1,35
26	147	13,07	2,70	0,12	0,48	13,19	2,75	12,07	2,13
УКУПНО/ $\bar{X}$	11790	12,81	2,36	0,29	0,75	13,10	2,49	11,93	1,82

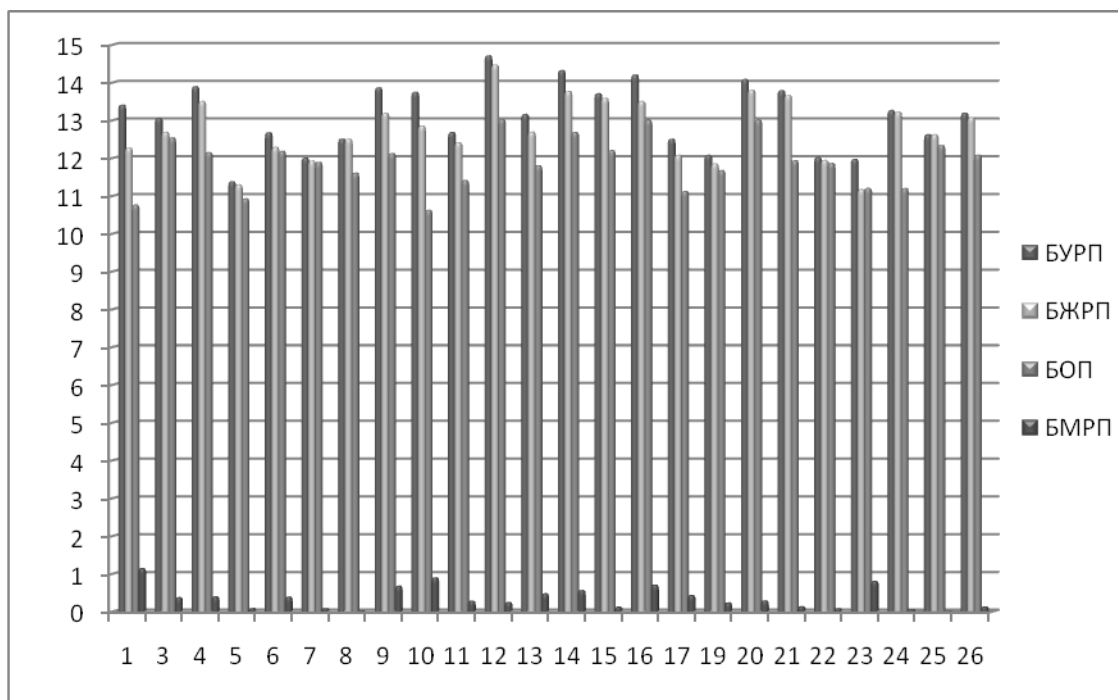
¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾ БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП - Број одгајених прасади/Number of reared piglets; (*од 11266 залучених легала/of 11266 weaned litters)

Табела 18. Значајност варирања особина плодности крмача расе велики јоркшир (BJ) између различитих организација

Table 18. Significance of variations in fertility traits of LW sows between different organisations

Особина/ Trait ¹⁾	Извори варирања Source of variation	DF	MS	F
БЖРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	23 11766	625,2 4,4	143,44**
БМРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	23 11766	21,6155 0,5202	41,5501**
БУРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	23 11766	697,0 4,8	144,17**
БОП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	23 11242	334,3 2,6	127,70**

БЖРП - Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets; **P<0,01

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 16. Просечне вредности особина плодности крмача расе велики јоркшир (ВЈ) по организацијама

Graph 16. Average values of fertility traits of Large white sows (LW) by organisations

У табели 19 и графикону 17, приказана је промена просечне испољености посматраних особина величине легла плоткиња великог јоркшира по паритетима. Плоткиње великог јоркшира прасиле су легла са преко 13 живорођених прасади од 2. до 5. паритета, док је укупна величина легла била највећа у трећем паритету (**13,72** прасета). Највећи број мртворођене прасади био је у трећем и четвртом паритету **0,33** прасета.

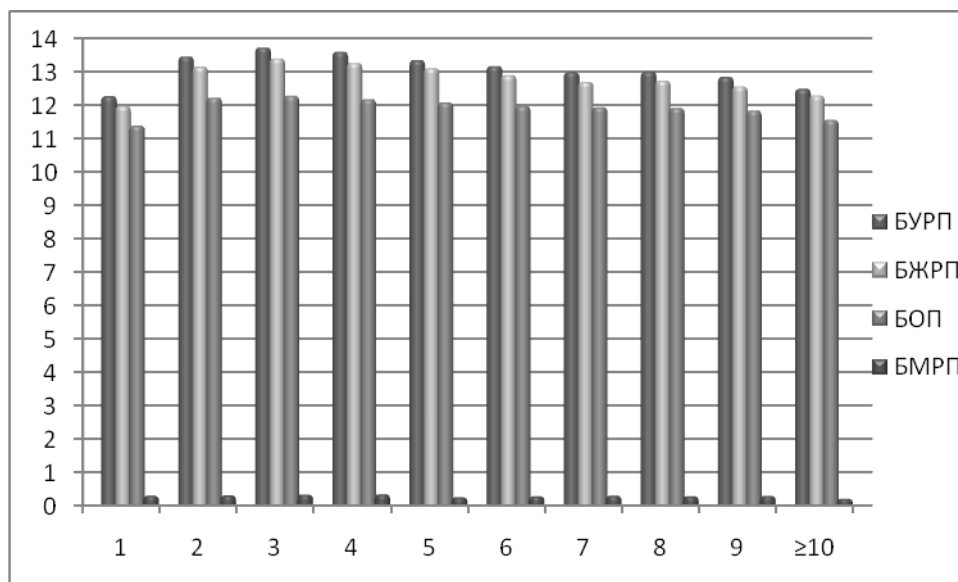
Табела 19. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача расе велики јоркшир

(BJ) по прашењима (РБП)

Table 19. Average values and variability of fertility traits of LW sows by parity

РБП Parity	Број легала Number of litters	БЖРП ¹⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	1908	11,97	2,19	0,29	0,64	12,26	2,29	11,38	1,68
2	1670	13,15	2,51	0,30	0,78	13,45	2,65	12,22	1,95
3	1421	13,40	2,63	0,33	0,77	13,72	2,80	12,28	2,03
4	1344	13,26	2,55	0,33	0,75	13,60	2,69	12,17	1,90
5	1146	13,10	2,54	0,24	0,70	13,34	2,63	12,07	1,93
6	1070	12,89	2,20	0,27	0,78	13,17	2,35	11,97	1,70
7	918	12,69	2,05	0,30	0,89	12,99	2,20	11,93	1,59
8	745	12,73	2,05	0,27	0,83	13,00	2,09	11,91	1,55
9	540	12,56	1,87	0,29	0,82	12,84	2,05	11,84	1,56
≥10	1028	12,29	1,79	0,20	0,64	12,49	1,86	11,55	1,53
УКУПНО/ $\bar{X}$	11790	12,81	2,36	0,29	0,75	13,10	2,49	11,93	1,82
F		56,8** ²⁾		3,234**		55,0**		38,4**	

¹⁾ БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets (од 11266 залучених легала/of 11266 weaned litters); нсз-није статистички значајно/not statistically significant, ** P<0,01

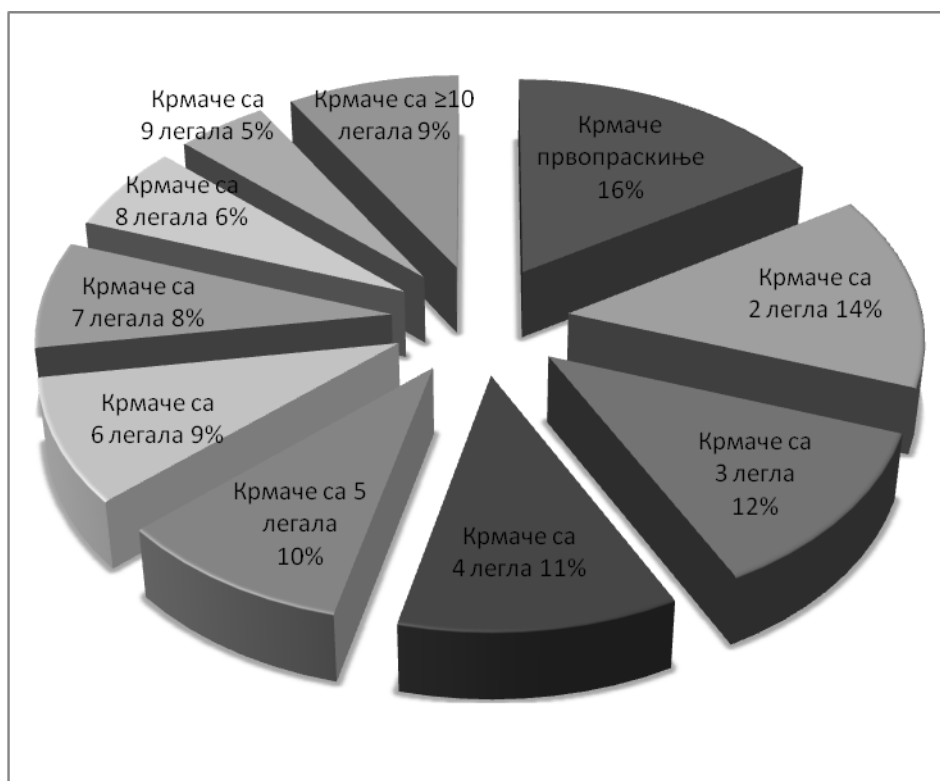

БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 17. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача расе велики јоркшир (BJ) по прашењима (РБП)

Graph 17. Average values and variability of fertility traits of LW sows by parity

Паритет је статистички високо значајно утицао на особине величине легла.

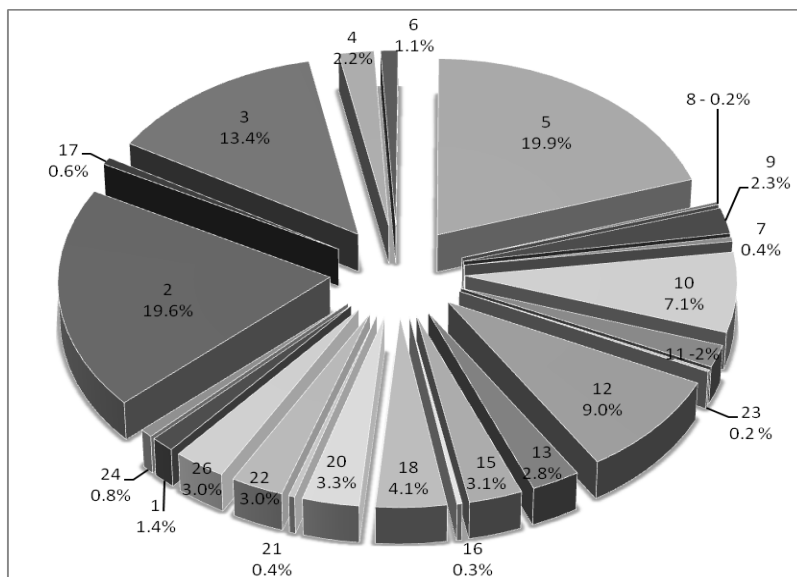

Графикон 18. Удео крмача расе ВЈ по реду прашења
Graph 18. Share of LW sows by parity

Од укупног броја легала опрашених у посматраном периоду, удео првопраскиња је био **16%** и **14%** крмача са другим прашењем (графикон 18).

Плодност контролисаних уматичених крмача F₁ мелеза Л и ВЈ

Главним одгајивачким програмом у контроли су обухваћени само F₁ мелези великог јоркшира и ландраса. Удео појединих организација по броју легала приказан је на графикону 19. На графикону видимо да је највећи број легала генотипа ♀ ВЈ х ♂ Л био код организације 5 **19,9%** док је код организације 8 и 23 било најмање само **0,2%**. У табели 20, дате су просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача F₁ мелеза ЛхВЈ (♀ ВЈ х ♂ Л) по организацијама.

Називи организација приказани су у табели 1/ Identification of organisations in Table 1

Графикон 19. Удео организација по броју легала

Graph 19. Share of organisations by number of litters

Табела 20. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача F_1 мелеза ВЈхЛ (♀ ВЈ х ♂ Л) по организацијама

Table 20. Average values and variability of fertility traits of F_1 crosses LWxL (♀ LWx♂ L) by organizations

Организација, ¹⁾ Organisation	Број легала Number of litters	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	72	12,14	4,18	0,69	0,88	12,83	4,36	11,04	1,45
2	1041	12,73	3,18	1,02	1,30	13,75	3,25	11,36	1,52
3	711	12,71	1,91	0,46	0,99	13,17	2,10	12,61	1,80
4	114	13,42	1,78	0,53	1,23	13,95	2,32	12,28	1,13
5	1052	11,19	1,27	0,08	0,28	11,27	1,28	10,86	1,12
6	56	12,59	1,12	0,29	0,49	12,88	1,11	12,53	0,88
7	20	11,70	1,03	0,00	0,00	11,70	1,03	11,60	1,19
8	13	12,46	2,18	0,23	0,44	12,69	2,25	10,00	1,25
9	122	12,75	3,18	0,81	1,20	13,56	3,46	11,75	2,61
10	375	12,67	2,95	0,73	0,93	13,41	3,00	10,94	1,45
11	104	12,28	2,87	0,32	1,35	12,60	2,65	11,26	1,85
12	475	14,59	2,13	0,33	0,76	14,91	2,32	12,98	1,54
13	149	12,72	1,68	0,42	0,71	13,14	1,77	11,83	1,23
15	164	13,08	2,57	0,24	0,72	13,32	2,58	11,71	1,73
16	16	13,13	2,78	0,44	1,26	13,56	2,50	12,57	2,34
17	34	11,74	3,03	0,47	1,02	12,21	3,51	11,22	2,45
18	217	13,07	3,67	0,36	0,94	13,43	3,91	11,95	2,68
20	174	13,47	1,77	0,28	0,84	13,75	2,07	12,77	1,49
21	19	12,79	1,27	0,26	0,56	13,05	0,97	11,32	1,16
22	161	12,27	0,94	0,08	0,30	12,35	0,96	12,16	0,98
23	10	10,50	0,97	0,50	0,71	11,00	1,41	10,50	0,97
24	40	13,18	2,58	0,13	0,65	13,30	2,57	11,36	1,65

26	160	14,29	3,03	0,23	0,69	14,51	3,01	12,83	1,71
$\Sigma/\bar{x}$	5299	12,65	2,61	0,47	0,97	13,12	2,76	11,73	1,75

¹⁾Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾БЖРП-Број

живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets (*од 5191 залучених легала/of 5191 weaned litters)

Величина легла крмача мелеза ВЈхЛ просечно је износила **13,12** прасади (табела 20), што је више у односу на 2023 и 2022. годину (12,90) а мање у односу на 2021. годину (13,33). Од тога је **12,65** живих и **0,47** мртворођене прасади. Просечан број живорођених прасади за десет легала било је **10,50** код субјекта тј. организације 23, преко 13 живорођене прасади било је код шест субјеката, при чему је код организација 26 и 12 са бројем легала (160:475 легала) број живорођене прасади био је **14,29** односно **14,59** прасади. Просечан број одгајених прасади у 2024. години износи **11,73** што је за више у односу на 2023. и 2022. годину (**11,62** и **11,09** одгајене прасади).

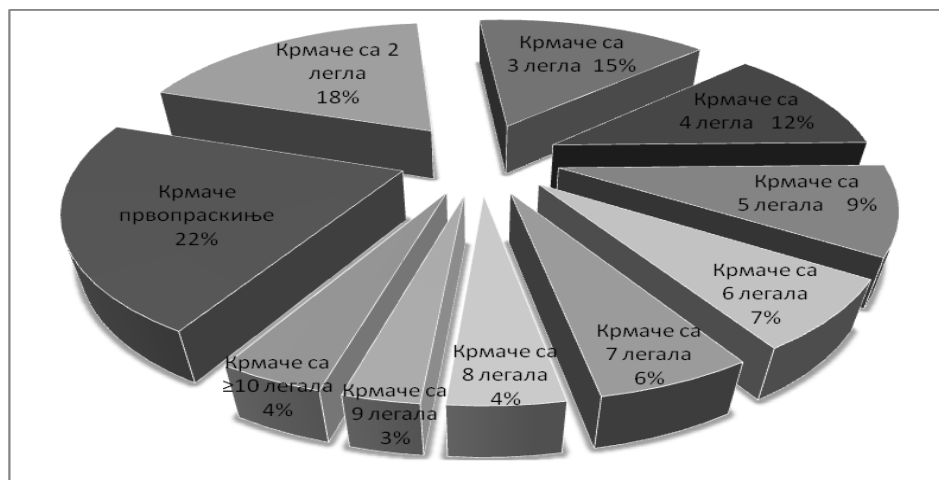
Утврђена су високо статистички значајна варирања између организација за особине величине легла (табела 21). На графикону 20 је приказан удео крмача по редном броју прашења.

Табела 21. Значајност варирања особина плодности крмача F_1 мелеза ВЈхЛ ($\text{♀ВЈ} \times \text{♂Л}$) између различитих организација

Table 21. Significance of variation of fertility traits of F_1 crosses LWxL ($\text{♀LW} \times \text{♂L}$) between different organizations

Особина/ Trait ¹⁾	Извори варирања Source of variation	DF	MS	F
БЖРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	22 5276	222,1 5,9	37,42**
БМРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	22 5276	27,1193 0,8349	32,4819**
БУРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	22 5276	288,2 6,4	44,76**
БОП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	22 5168	136,3 2,5	54,56**

¹⁾ БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets; ** $P < 0,01$

Графикон 20. Удео крмача (♀ВЈ х ♂Л) по паритетима
Graph 20. Share of sows (♀LWx♂L) by parities

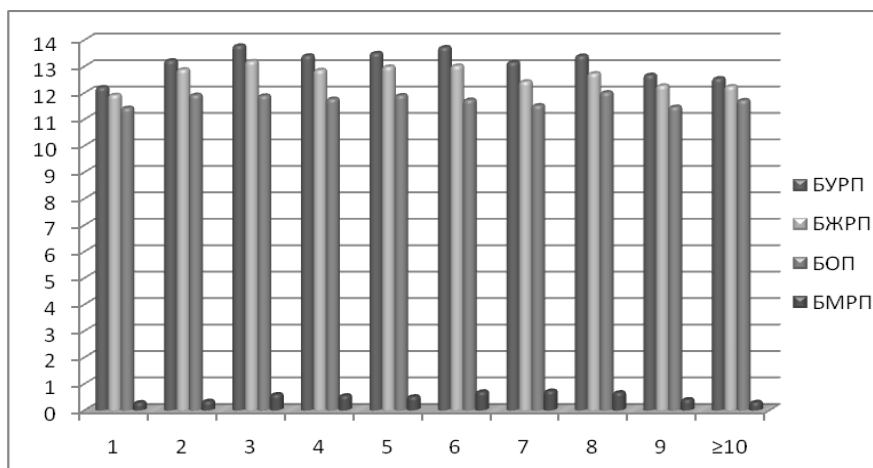
У табели 22 дате су просечне вредности особина величине легла по реду прашења, Видимо да је број живорођених прасади преко **12,85** од другог до шестог паритета. Број одгајених прасади био је највећи у осмом паритету (**12** прасади).

Табела 22. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача ВЈ х Л (♀ВЈ х ♂Л) по прашењима (РБП)

Table 22. Average values and variability of fertility traits of F_1 crosses LWxL (♀LWx♂L) by parities

РБП Parity	Број легала Number of litters	БЖРП ¹⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	1154	11,91	2,41	0,29	0,69	12,20	2,52	11,42	1,68
2	978	12,88	2,68	0,34	0,86	13,22	2,76	11,91	1,79
3	770	13,19	2,80	0,59	1,11	13,78	2,96	11,89	1,75
4	615	12,85	2,68	0,55	1,06	13,40	2,83	11,76	1,85
5	494	12,98	2,46	0,51	1,00	13,49	2,67	11,90	1,68
6	377	13,02	2,81	0,70	1,07	13,71	2,96	11,73	1,67
7	313	12,42	2,62	0,73	1,25	13,15	2,63	11,52	1,66
8	231	12,73	2,55	0,67	1,14	13,39	2,87	12,01	2,09
9	154	12,27	2,21	0,40	1,04	12,67	2,10	11,46	1,67
≥10	213	12,24	1,64	0,30	0,70	12,54	1,85	11,71	1,45
$\Sigma/\bar{X}$	5299	12,65	2,61	0,47	0,97	13,12	2,76	11,73	1,75
F		18,54** ²⁾		15,2281**		25,70**		7,9**	

¹⁾ БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets (*од 5191 залучених легала/of 5191 weaned litters); ** P<0,01

БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 21. Варирање величине легла крмача F_1 мелеза ВЈхЛ (♀VJx♂L) по паритетима
Graph 21. Variation of the litter size of sows F_1 crosses LWxL (♀LWx♂L) by parities

У табели 23 дате су просечне вредности појединих особина величине легла при рођењу и залучењу F_1 мелеза ЛхВЈ (♀Lx♂VJ). Просечна плодност крмача F_1 ЛхВЈ износила је **13,13** живорођених прасади по леглу (у 2023. и 2022. години просечан број живорођених прасади био је **12,77** и **12,10**). Просечан број укупно рођене прасади износио је **13,67** (у 2023. и 2022. години просечно је било **13,28** и **12,68** укупно рођене прасади) и просечно **11,70** одгајене прасади што је више у односу на 2023. и 2022. годину (**11,38** одгајене прасади).

Табела 23. Просечне вредности и варијабилност особина величине легла крмача F_1 мелеза ВЈхЛ ($\text{♀Л} \times \text{♂ВЈ}$)

Table 23. Average values and variability of litter size of F_1 crosses L x LW ($\text{♀L} \times \text{♂LW}$)

Организација, ¹⁾	Број легала Number of litters	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП		БОП*	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	112	13,55	3,67	1,09	1,14	14,64	4,02	10,79	1,67
3	269	12,97	1,99	0,43	0,85	13,41	2,10	12,78	1,97
5	189	11,30	1,22	0,13	0,35	11,43	1,25	10,87	1,09
6	38	12,50	1,47	0,34	0,58	12,84	1,35	12,37	1,24
8	46	12,46	2,71	0,13	0,34	12,59	2,70	10,18	1,39
10	819	12,89	3,13	0,90	0,96	13,79	3,19	10,88	1,49
11	108	11,67	2,28	0,19	0,55	11,86	2,39	10,88	1,73
12	555	14,30	1,98	0,31	0,73	14,61	2,21	12,78	1,43
13	83	13,07	1,90	0,63	0,78	13,70	2,21	12,33	1,37
14	15	13,40	1,30	0,53	1,25	13,93	1,75	12,80	1,03
15	105	14,32	3,51	0,63	1,53	14,96	3,68	12,16	2,08
17	14	12,21	2,04	0,71	0,73	12,93	2,53	11,43	1,91
20	74	13,92	2,00	0,19	0,59	14,11	2,22	13,13	1,74
21	27	13,11	0,97	0,33	0,62	13,44	1,01	11,81	0,79
22	15	12,13	1,06	0,00	0,00	12,13	1,06	12,13	1,06
24	14	11,43	2,14	0,07	0,27	11,50	2,10	9,31	0,95
25	49	12,04	1,22	0,14	0,54	12,18	1,32	11,25	1,19
26	79	13,52	2,11	0,37	0,95	13,89	2,17	12,35	1,65
$\Sigma/\bar{X}$	2611	13,13	2,66	0,54	0,91	13,67	2,81	11,70	1,80

¹⁾Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets (*од 2538 залучених легала/of 2538 weaned litters)

Табела 24. Значајност варирања особина плодности крмача F_1 мелеза Л х ВЈ ($\text{♀Л} \times \text{♂ВЈ}$) између различитих организација

Table 24. Significance of variation of fertility traits of F_1 crosses L x LW ($\text{♀L} \times \text{♂LW}$) between different organizations

Особина/ Trait ¹⁾	Извори варирања Source of variation	DF	MS	F
БЖРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	17 2593	121,4 6,3	19,13**
БМРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	17 2593	15,1884 0,7328	20,7277**
БУРП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	17 2593	142,4 7,0	20,35**
БОП	Између орг./Between org. Унутар орг./Within org.	17 2520	128,72 2,40	53,73**

¹⁾ БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets; ** $P < 0,01$

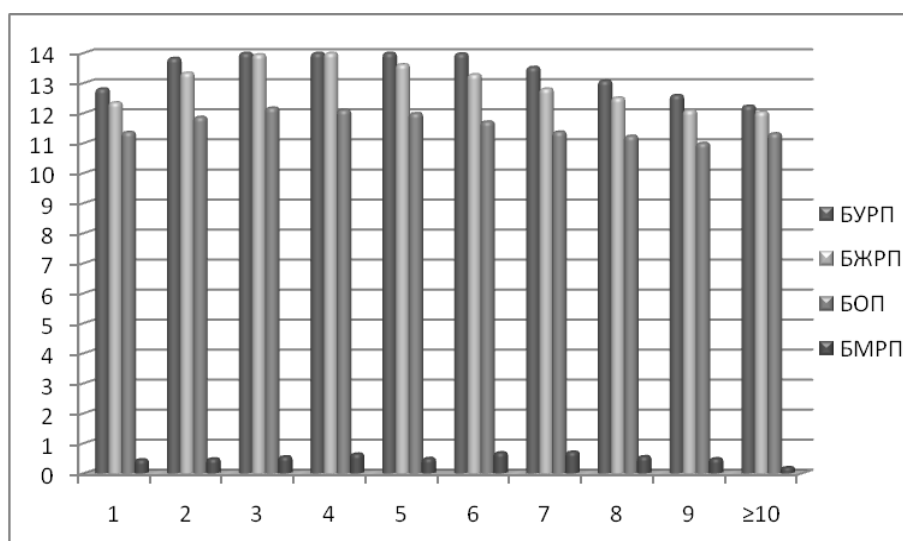
Утврђено је значајно варирање величине легла између организација (табела 24). У табели 25 и графикону 22, видимо да је у првом леглу било **12,35** прасади а од другог до шестог прашења било преко 13 живорођене прасади. Највећи просечан број живорођене прасади у 287 легала био је **14,00** прасади. Када је реч о броју мртво рођених и одгајених прасади, највише вредности су утврђене у седмом леглу **0,72** и преко **12** одгајених прасади у трећем и четвртом леглу.

Табела 25. Просечне вредности и варијабилност особина плодности крмача F_1 мелеза ЛхВЈ (♀Л х♂ВЈ) по прашењима (РБП)

Table 25. Average values and variability of fertility traits of F_1 crosses L x LW (♀L x ♂LW) by parities

РБП Parity	Број легала Number of litters	БЖРП ¹⁾		БМРП		БУРП		БОП	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	407	12,35	2,43	0,46	0,76	12,81	2,58	11,37	1,54
2	383	13,34	2,93	0,49	0,86	13,83	3,00	11,87	1,79
3	334	13,95	2,83	0,56	0,85	14,51	2,91	12,18	1,83
4	287	14,00	2,56	0,65	0,89	14,65	2,79	12,10	1,83
5	275	13,62	2,57	0,51	0,83	14,12	2,66	11,99	1,94
6	284	13,29	2,55	0,69	1,19	13,98	2,80	11,71	1,74
7	181	12,81	2,61	0,72	1,10	13,53	2,77	11,38	1,81
8	184	12,51	2,23	0,57	1,00	13,08	2,45	11,24	1,59
9	131	12,09	2,32	0,50	0,87	12,60	2,34	11,00	1,92
≥10	145	12,04	2,10	0,20	0,55	12,24	2,09	11,32	1,75
$\Sigma/\bar{X}$	2611	13,13	2,66	0,54	0,91	13,67	2,81	11,70	1,80
F		19,70**		5,0435**		21,46**		11,89**	

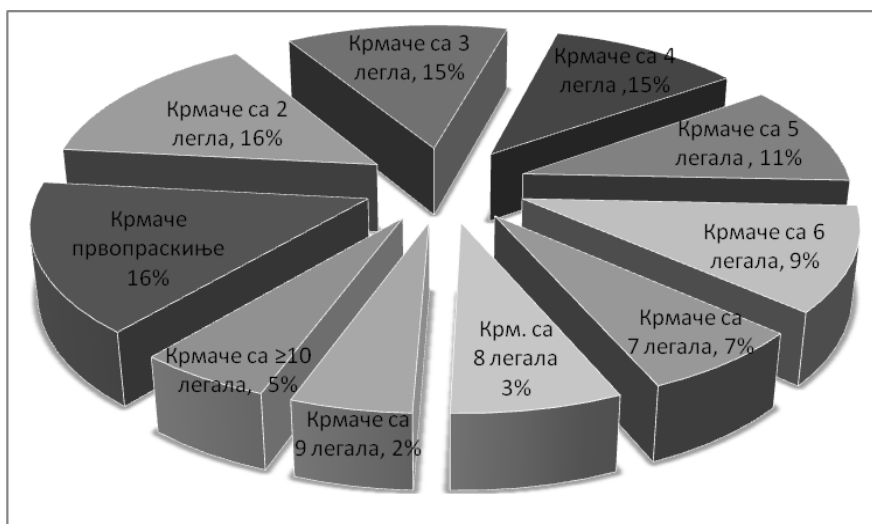
¹⁾ БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets (*од 2538 залучених легала/of 2538 weaned litters); ** $P < 0,01$

БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, БМРП-Број мртворођених прасади/Number of stillborn piglets, БУРП-Број укупно рођених прасади/Total piglets born, БОП-Број одгајених прасади/Number of reared piglets

Графикон 22. Варирање величине легла крмача F_1 мелеза ЛхВЈ (♀Л х♂ВЈ) по паритетима
Graph 22. Variation of the litter size of sows F_1 crosses L x LW (♀L x ♂LW) by parities

На графикону 23 је приказан удео крмача F_1 мелеза Лх ВЈ по редном броју прашења.

Графикон 23. Удео крмача ($\text{♀Л} \times \text{♂ВЈ}$) по паритетима
 Graph 23. Share of sows ($\text{♀Л} \times \text{♂ВЈ}$) by parities

Посматрајући особине величине легла при рођењу, уочава се да се број живорођене, укупно рођене и одгајене прасади сваке године повећава захваљујући континуираном селекцијском раду основних и регионалних одгајивачких организација, уз надзор главне одгајивачке организације. Укупна величина легла зависи од већег броја чинилаца а највише зависи од генетског потенцијала крмача и фактора околине. На фармама (правна лица) као и на индивидуалним пољопривредним газдинствима у централној Србији, најзаступљеније су плодне расе велики јоркшир и ландрас. Од изразито меснатих раса гаје се: дурок и пиетрен, док су крмаче расе хемпшир заступљене и занемарљиво малом броју са свега 15 легала. Учешће у расном саставу свиња изразито меснатих раса на великим фармама је различито, тако да су неке у малом броју само у појединим запатима, а то може да буде и разлог неискоришћавања хетерозис ефекта који је веома значајан у савременој свињарској производњи. Укрштањем различитих раса или линија свиња потребно је искористити све типове хетерозиса (индивиде, мајке и оца). Увек се препоручује да ако је газдинство усмерено на производњу товног материјала да се одгајивачи одреде за гајење једног или два генотипа (ландрас х велики јоркшир и/или обрнуто) и парење са F_1 нерастима - плодна х терминална раса или F_1 мелези између терминалних раса или са неком терминалном расом. Да би производња свињског меса била што ефикаснија и рентабилнија мора се посветити посебна пажња на репродуктивне показатеље крмача и нераста. Репродуктивни циклус крмача се састоји из фаза које су константне у свом трајању (на њих не можемо утицати) и

фаза које могу у свом трајању да варирају. Периоди репродуктивног циклуса који су углавном константни и не превише променљиви су трајање бременитости и лактација, а дужина интервала између два узастопна прашења директно зависи од периода од залучења до оплодње. Дужина супрасности је параметар ограничен биолошко-физиолошким карактеристикама женских приплодних грла, док је трајање лактације најчешће одређено технолошким решењима која се примењују у производној фази одгајивања прасади. У наредном периоду потребно је наставити са одабиром потомака за приплод од најплоднијих родитеља и покушати скратити лактацију за један или два дана (која код једног субјекта траје 40 дана а у просеку за све субјекте 33 дана код преко 23.000 легала) на тај начин би смо направили велике уштеде и учинили економски ефикаснију свињарску производњу. Потребно је повећати вредност параметара индекс прашења скраћењем периода од залучења до оплодње односно правовременим откривањем еструса и правовременим осемењавањем са квалитетном спермом од најбољих нераста или парењем са најбољим нерастом који одговара циљу селекције. Поред наведеног да би смо имали економични производњу потребно је имати што бољу конверзију на фарми пре свега у одгоју и код товљеника. Основни циљ одгајивача је да се годишња продуктивност крмача повећа, што се најбрже може постићи повећањем броја прашења по крмачи годишње односно скраћивањем појединих периода репродукционог циклуса.

Плодност контролисаних уматичених нераста

Применом вештачког осемењавања осим рационалнијег коришћења нераста већи је и селекцијски ефекат. Опште је познато да се од једног квалитетног нераста може добити 2000 до 2500 доза семена годишње, односно велики број прасади. Лош избор нераста, како са генетског, тако и са здравственог становишта, уназађује свињарство наносећи му знатне економске штете. Само позитивно оцењени нераста могу утицати на унапређење производње у свињарству.

Број нераста по субјектима обухваћених контролом продуктивности (табела 26) кретао се у интервалу од 1 (организација 16) до 188 нераста (организација 5). Укупан број контролисаних нераста свих генотипова код свих организација био је **793** што је ниже у односу на 2022. (**932**) и 2021. годину (**844**), а више у односу на остале године 2023. година (**763**) 2020. година (**635**), 2019. година (**546**), 2018. година (**466**), 2017. година (**362**), 2016. година (**318**), 2015. година (**250**), 2014. година (**247**), 2013. година (**256** нераста), 2012. година (**207**) и 2011. година (**215** нераста). У 2024. години, број нераста терминалних раса износи

182, а број F1 мелеза терминалне расе **93**, тај број у 2023. години (169:104) 2022. години (212:127), 2021. години (187:77), тај број у 2020. години (137:45) , тај број у 2019. години (94:34), у 2018. години је износио (92:17), у 2017. години је износио (78:6), у 2016. години је износио (69:2), док је тај број у 2015. години износио (60:3), као и 2012. године (60:3 нераста) док је у 2013. години, број нераста терминалних раса износио 66, а број F₁ мелеза (терминалне расе) износио 5 грла. Већи број нераста терминалних раса и њихових мелеза је важан због хетерозис ефекта и што веће производње квалитетних товљеника.

Табела 26. Плодност уматичених нераста по организацијама (просечне вредности)
Table 26. Fertility of registered boars by organisations (average values)

Редни број Organisation ¹⁾	Број и раса нераста/ Boar number and breed	% прашења % of farrowing	БЖРП ²⁾	БМРП	БУРП
3	10-Л (Ландрас)	90,55	12,55	0,39	12,94
	27-ВЈ (Велики Јоркшир)	90,08	12,70	0,42	13,12
	1-F1 (ДхХ)	100,00	11,67	1,33	13,00
	1-F1 (ХхП)	100,00	13,49	0,00	13,49
	10-F1 (ПхД)	97,74	13,06	0,16	13,22
	2-F1 (ПхХ)	70,09	13,17	0,88	14,05
	11-Д (Дурок)	88,15	12,41	0,63	13,04
	7-П (Пиетрен)	95,17	12,04	0,56	12,60
4	3-Д	80,00	13,86	0,78	14,65
	2-Л	75,00	14,09	0,38	14,47
	8-ВЈ	76,17	13,12	0,12	13,24
	5-F1 (ПхД)	91,67	13,58	0,31	13,89
	1-F1 (ПхХ)	100,00	12,87	0,00	12,87
	2-П	58,82	12,97	0,11	13,08
	2- F1 (ДхП)	66,18	13,50	0,53	14,03
5	29-Д	94,81	11,35	0,07	11,42
	14-Л	97,01	11,01	0,11	11,12
	14-П	100,00	10,80	0,15	10,95
	80-ВЈ	94,54	11,11	0,08	11,19
	15-F1 (ДхП)	90,00	12,43	0,30	12,73
	35-F1 (ПхД)	96,28	11,45	0,16	11,61
	1-F1 (ПхХ)	100,00	13,00	0,00	13,00
6	10-ВЈ	64,80	12,36	0,26	12,62
	4- Д	84,34	12,35	0,31	12,67
	3-П	73,44	12,40	0,34	12,74
7	7-ВЈ	100,00	12,07	0,11	12,17
	3-Л	100,00	12,31	0,17	12,48
	1-F1 (ПхД)	100,00	11,75	0,08	11,83
	2-Д	100,00	12,50	0,00	12,50
8	2-ВЈ	76,56	12,31	0,17	12,48
	1-Д	83,87	12,26	0,10	12,35
	2-Л	80,35	12,98	0,13	13,11
9	1-Д	43,24	13,62	0,62	14,24
	2-П	59,65	11,73	0,64	12,37
	4-ВЈ	61,73	12,71	0,43	13,14
	1- F1 (ДхП)	64,89	12,16	0,93	13,09

	1-Л	40,43	12,15	0,63	12,78
10	7-ВЈ	78,55	12,10	0,82	12,92
	8-Д	85,42	12,18	0,83	13,01
	6-Л	79,76	12,27	0,79	13,06
	4-П	81,61	13,19	0,99	14,18
11	9-Л	30,00	12,95	0,09	13,04
	16-Д	35,00	12,33	0,12	12,45
	13-П	47,73	11,92	0,44	12,36
	56-ВЈ	30,08	12,81	0,14	12,95
	1- F1 (ДхВЈ)	33,33	11,50	0,50	12,00
	3- F1 (ПхД)	40,00	10,00	0,83	10,83
12	58-ВЈ	91,93	14,37	0,20	14,57
	13-Д	92,14	14,26	0,29	14,54
	33-Л	91,26	14,05	0,22	14,27
	15-П	92,34	14,47	0,22	14,69
	5-F1 (ПхД)	95,15	13,30	0,14	13,44
	4-F1 (ДхП)	90,20	15,54	0,31	15,85
	2-ДЛ	85,71	14,06	0,27	14,33
	1-F1 (ДхВЈ)	93,75	13,13	0,46	13,59
	1-Х	80,00	11,50	0,00	11,50
	2-F1 (ВЈхНорЛ)	100,00	11,00	0,60	11,60
	1-F1 (ВЈхХ)	100,00	15,12	0,25	15,37
	1-F1 (ПхЛ)	87,76	13,69	0,28	13,97
	1-F1 (ВЈхЛ)	90,32	12,89	0,03	12,92
13	5-Д	89,50	13,25	0,42	13,67
	4-Л	93,18	13,91	0,20	14,11
	17-ВЈ	90,37	12,46	0,39	12,85
14	1- F1 (ПхД)	56,25	13,48	0,44	13,93
	1-П	72,73	12,63	0,00	12,63
	3-ВЈ	34,87	14,13	0,39	14,52
15	6-Л	91,55	13,51	0,15	13,66
	22-ВЈ	97,02	13,07	0,19	13,26
	9-Д	95,85	13,64	0,24	13,88
	1-П	100,00	15,59	0,00	15,59
	1- F1 (ВЈхЛ)	100,00	12,27	0,00	12,27
	1- F1 (ДхП)	100,00	16,52	0,00	16,52
	3- F1 (ПхД)	100,00	14,37	0,20	14,57
16	1- F1 (ДхП)	77,78	14,14	0,57	14,71
19	1-Д	53,33	12,50	0,00	12,50
	1-Л	70,00	8,71	0,00	8,71
	2-ВЈ	51,43	14,75	0,00	14,75
	1-П	75,00	7,89	0,00	7,89
20	32-ВЈ	75,28	13,74	0,47	14,22
	8-Д	62,16	13,53	0,20	13,73
	8-Л	60,26	13,50	0,16	13,66
	1-П	51,72	14,40	0,53	14,93
	2- F1 (ДхП)	100,00	13,94	0,18	14,12
	10- F1 (ПхД)	63,04	14,58	0,15	14,73
	3- F1 (ВЈхЛ)	90,00	13,79	0,00	13,79
21	5-Л	100,00	13,34	0,12	13,46
	1-П	100,00	14,67	0,00	14,67
	6-ВЈ	95,37	13,77	0,14	13,91
22	2-Л	100,00	12,63	0,00	12,63
	2- F1 (ЛхВЈ)	100,00	12,20	0,10	12,30
	13-ВЈ	96,45	12,06	0,01	12,07
23	1-Л	100,00	11,25	0,63	11,88
	1-ВЈ	80,00	11,50	0,88	12,38

24	6-Л	86,10	11,20	0,08	11,28
	1-П	73,30	14,00	0,00	14,00
	2-ВЈ	91,25	11,42	0,03	11,45
25	2-Л	57,14	12,80	0,23	13,03
	6-ВЈ	54,57	12,11	0,24	12,35
26	3-Д	100,00	13,17	0,63	13,79
	5-Л	100,00	12,80	0,20	13,00
	1-П	100,00	14,05	0,05	14,10
	8-ВЈ	97,66	13,35	0,13	13,48

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾ БЖРП - Број живорођене прасади/Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођене прасади/Number of stillborn piglets, БУРП - Број укупно рођене прасади /Total piglets born

На основу података из перформанс теста и фенотипских записа о репродуктивним карактеристикама нераста и крмача процењена је пригодна вредност (ПВ) на темељу методологије мешовитих линеарних модела (енгл. MMM – *mixed model methodology*) те је као резултат добијена најбоља линеарна непристрасна процена (енгл. BLUP - *Best Linear Unbiased Prediction*). Примена ове методологије пружа најбоље непристрасно предвиђање приплодне вредности индивидуа (енгл. BLUP-AM - *Best Linear Unbiased Prediction-Animal model*) и представља моћан алат при генетској евалуацији особина крмача и нераста. За нерасте мајчинске расе ландрас и велики јоркшир процењена је пригодна вредност за особине дебљина леђне сланине, трајање теста и величину легла. Приплодне вредности наведених особина обједињене су у тзв. селекцијски индекс (СИ или агрегатну ПВ). Селекцијски индекс за мајчинске расе укључује стандардизоване приплодне вредности (СПВ) за особине дебљину леђне сланине, трајање теста и величину легла, при чему је релативни значај ових особина у односу 30:30:40. За терминалне расе пиетрен и дурок селекцијски индекс укључује СПВ за особине дебљина леђне сланине и трајање теста где је релативни међуоднос важности особина у односу 50:50.

Графикон. 24 Релативни међуоднос особина у селекцијском индексу

Селекцијски индекс се употребљава за одабир животиња – животиње с већом вредности индекса су генетски супериорније у односу на оне с нижом вредношћу. На темељу израчунатог селекцијског индекса спроводи се рангирање животиња. Рангирање нераста је урађено на основу података које су доставиле следеће основне одгајивачке организације (ООО): Веса Мат ДОО; Ивановићи 2016 ВГ ДОО; Ветбол клиника; Бовис ДОО; Мат 2012 ДОО; 33 Дунав Млава; О2 вет ДОО; Воја Мат ДОО; АгроВук ДОО; Зооагромат ДОО. Сет података коришћен за процену приплодне вредности за особине величине легла садржао је податке о 27564 прашења за период од 8 година са 311 фарми, док је за особине трајање теста и дебљина леђне сланине коришћен сет података од 3000 перформанс тестова рађених у фармским условима (енгл. *field* тест). Сетови података су формирани на основу фенотипских записа активних крмача и нераста за сточарску годину 2023/2024.

Формиране су две компаративне групе, прву су чинили 316 нераста мајчинских раса ландрас и велики јоркшир, другу групу 137 нераста терминалних раса пиетрен и дурок. Најбоље рангирани нераст у анализираној популацији за мајчинске расе је нераст расе велики јоркшир са ХБ бројем 48830 са селекцијским индексом 127.661 (прилог 1). У првој компаративној групи за расу ландрас највиши селекцијски индекс има нераст са ХБ бројем 48890 (прилог 1). У оквиру друге компаративне групе са највишим селекцијским индексом (108,390) је нераст са ХБ бројем 42748 расе пиетрен (прилог 2). У оквиру исте групе најбоље резултате, односно највиши селекцијски индекс за расу дурок имао је нераст са ХБ бројем 49562 (прилог 2).

Величину легла, поред крмача-мајки, значајно одређују и нерасти-очеви, који утичу на конституцију и виталност прасади, као и на пренаталне, перинаталне и постнаталне губитке. Стога је кључно водити детаљну евиденцију о нерастима и бирати оне са супериорним генетским потенцијалом за величину легла и особине квалитета мяса на основу доступних података. При избору за приплод, треба узети у обзир екстеријерне особине, број сиса и квалитет трупа (дужина, дебљина сланине, меснатост итд.). Ако је циљ повећање меснатости товљеника, предност треба дати нерастима са највишом селекцијским индексом за особине меснатости. С обзиром на високу наследност особина квалитета трупа, правилан одабир нераста-оца омогућава брзо унапређење квалитета трупа у популацији која се селекционише.

Иако су особине величине легла ниско наследне и у укупној варијабилности ових особина генетски утицаји су у малој мери заступљени, селекцијом ових особина може се постићи значајан позитиван селекцијски одговор. Бројна истраживања потврдила су да се генетски напредак у укупној репродуктивној ефикасности крмача и нераста може постићи најефикасније применом селекције на величину легла. Савремени одгајивачки програми у индустрији производње свињског мяса као један од главних циљева наводе производњу што већег броја живорођених прасади. Ова особина директно утиче на продуктивност крмача, што даље утиче на целокупни производни циклус, са товљеницима као финалним производом. Због свега наведеног је важно при формирању родитељских парова користити нерасте са највишим селекцијским индексом, односно нерасте са највећом релативном приплодном вредношћу у популацији.

Прилог 1. Релативна приплодна вредност нераста мајчинских раса ландрас и велики јоркшир

Редни бр.	ХБ грла	Раса	Округ	ООО	СИ
1.	48830	VJ	Подунавски	АгроВук ДОО	127,661
2.	42749	VJ	Браничевски	Ивановићи 2016 ВГ ДОО	118,478
3.	45504	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	108,534
4.	36154	VJ	Расински	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	105,802
5.	36945	VJ	Расински	33 Дунав Млава	105,802
6.	40978	VJ	Шумадијски	33 Дунав Млава	105,802
7.	49808	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	105,764
8.	48890	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	104,623
9.	39674	VJ	Мачвански	Воја Мат ДОО	103,348
10.	49773	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	103,270
11.	41844	VJ	Мачвански	Воја Мат ДОО	102,308

12.	48891	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	102,261
13.	46485	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	101,835
14.	49815	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	101,696
15.	43599	ВЈ	Поморавски	33 Дунав Млава	101,617
16.	42740	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	101,617
17.	42752	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	101,617
18.	49170	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	101,377
19.	47583	ВЈ	Поморавски	33 Дунав Млава	101,327
20.	44813	ВЈ	Шумадијски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	101,095
21.	44023	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,977
22.	43604	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,923
23.	44397	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,923
24.	44399	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,923
25.	43598	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,923
26.	32880	ВЈ	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,906
27.	32885	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,850
28.	Н25832	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,677
29.	Н26123	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,671
30.	47783	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,626
31.	47782	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,626
32.	46478	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,626
33.	48422	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,626
34.	48415	ВЈ	Подунавски	33 Дунав Млава	100,626
35.	48420	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,626
36.	48418	ВЈ	Поморавски	33 Дунав Млава	100,544
37.	44398	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,501
38.	40975	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,501
39.	41235	ВЈ	Браничевски	33 Дунав Млава	100,470
40.	36948	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,470
41.	40452	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,403
42.	42762	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,403
43.	47578	ВЈ	Поморавски	33 Дунав Млава	100,367
44.	44400	ВЈ	Поморавски	33 Дунав Млава	100,367
45.	42954	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,367
46.	44396	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,341
47.	47572	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,306
48.	48412	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,306
49.	48426	ВЈ	Поморавски	33 Дунав Млава	100,306
50.	31084	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,257
51.	44021	ВЈ	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,257
52.	38461	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,222
53.	40891	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,210
54.	47993	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,205
55.	47048	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,205
56.	41545	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,201
57.	49804	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,175
58.	47577	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,161

59.	48413	VJ	Подунавски	33 Дунав Млава	100,145
60.	40608	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,141
61.	32884	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,128
62.	46496	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,126
63.	34217	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,109
64.	48417	VJ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,109
65.	H33169	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,098
66.	43980	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,086
67.	40890	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,086
68.	45505	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,080
69.	47296	VJ	Колубарски	Бовис ДОО	100,074
70.	H30180	Л	Колубарски	Бовис ДОО	100,054
71.	43098	Л	Колубарски	Бовис ДОО	100,046
72.	39672	VJ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,042
73.	31919	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,032
74.	30407	VJ	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,032
75.	45242	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,031
76.	37219	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,029
77.	47586	VJ	Браничевски	33 Дунав Млава	100,024
78.	43097	VJ	Колубарски	Бовис ДОО	100,022
79.	43978	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,021
80.	33799	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,019
81.	35480	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,019
82.	46482	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,019
83.	35178	VJ	Колубарски	Бовис ДОО	100,018
84.	37220	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,018
85.	43787	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,018
86.	47579	VJ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,018
87.	40356	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
88.	42741	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
89.	32233	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
90.	38234	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
91.	42754	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
92.	45509	Л	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
93.	49822	Л	Шумадијски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
94.	28706	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
95.	29079	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
96.	47896	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
97.	32890	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
98.	28694	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
99.	49805	VJ	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
100.	48836	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
101.	38737	Л	Колубарски	Бовис ДОО	100,011
102.	40856	VJ	Колубарски	Бовис ДОО	100,011
103.	36788	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011

104.	29373	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
105.	47988	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
106.	33798	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
107.	40446	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
108.	48431	Л	Поморавски	33 Дунав Млава	100,011
109.	34107	Л	Браничевски	33 Дунав Млава	100,011
110.	44008	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
111.	37222	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
112.	48839	Л	Шумадијски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
113.	35640	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
114.	42739	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
115.	42760	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
116.	40450	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
117.	47041	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
118.	47594	Л	Поморавски	33 Дунав Млава	100,011
119.	34106	Л	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,011
120.	48421	ВЈ	Браничевски	33 Дунав Млава	100,011
121.	40293	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
122.	48192	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
123.	45347	Л	Београдски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
124.	47895	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
125.	39675	Л	Мачвански	Воја Мат ДОО	100,011
126.	40845	ВЈ	Мачвански	ВетБол Клиника	100,011
127.	43943	Л	Мачвански	ВетБол Клиника	100,011
128.	31839	ВЈ	Колубарски	Бовис ДОО	100,011
129.	32207	ВЈ	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,011
130.	39122	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
131.	40457	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
132.	42029	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
133.	34457	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
134.	32028	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
135.	31537	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
136.	41782	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
137.	33601	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
138.	48837	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
139.	48838	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
140.	39216	Л	Мачвански	Воја Мат ДОО	100,011
141.	48520	ВЈ	Мачвански	ВетБол Клиника	100,011
142.	44717	ВЈ	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,011
143.	47044	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
144.	47788	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
145.	42953	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
146.	40896	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
147.	47302	Л	Колубарски	Бовис ДОО	100,011
148.	48829	ВЈ	Подунавски	АгроВук ДОО	100,011
149.	47987	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
150.	39665	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,011

151.	43613	Л	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,011
152.	47593	Л	Браничевски	33 Дунав Млава	100,011
153.	48430	Л	Рашки	33 Дунав Млава	100,011
154.	47785	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
155.	46484	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
156.	38457	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
157.	46488	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
158.	42520	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
159.	49823	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
160.	48522	Л	Мачвански	ВетБол Клиника	100,011
161.	37996	ВЈ	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,011
162.	44703	ВЈ	Подунавски	АгроВук ДОО	100,011
163.	35048	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
164.	36949	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,011
165.	48191	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
166.	37663	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
167.	48708	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
168.	46473	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
169.	42756	Л	Београдски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
170.	49820	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
171.	48888	ВЈ	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
172.	45048	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
173.	47039	Л	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,011
174.	38458	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
175.	39504	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
176.	48181	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
177.	41843	Л	Мачвански	Воја Мат ДОО	100,011
178.	45342	ВЈ	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,011
179.	41721	Л	Пчињски	ЗОО Агромат ДОО	100,011
180.	48182	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
181.	48176	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
182.	48887	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
183.	47968	ВЈ	Мачвански	Воја Мат ДОО	100,011
184.	41236	Л	Браничевски	33 Дунав Млава	100,011
185.	46474	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
186.	47301	Л	Колубарски	Бовис ДОО	100,011
187.	48425	ВЈ	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,011
188.	43614	Л	Подунавски	33 Дунав Млава	100,011
189.	46493	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
190.	48193	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
191.	48190	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
192.	49819	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
193.	49821	Л	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,011
194.	48179	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,009
195.	47797	ВЈ	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,009

196.	47779	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,009
197.	42957	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,007
198.	49172	Л	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,005
199.	47042	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,004
200.	49168	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,998
201.	43453	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,998
202.	47045	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,997
203.	28704	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,996
204.	28244	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,996
205.	38809	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,996
206.	46477	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,994
207.	49526	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,991
208.	35181	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,990
209.	45482	VJ	Мачвански	ВетБол Клиника	99,989
210.	49561	VJ	Мачвански	ВетБол Клиника	99,989
211.	42763	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,983
212.	34459	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,983
213.	37283	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,981
214.	47047	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,977
215.	42025	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,972
216.	39125	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,968
217.	44483	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,965
218.	46068	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,960
219.	46490	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,957
220.	H30153	VJ	Мачвански	О2 Вет ДОО	99,954
221.	47809	VJ	Мачвански	Бовис ДОО	99,948
222.	48180	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,948
223.	48886	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,947
224.	20410	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,947
225.	34100	VJ	Браничевски	33 Дунав Млава	99,947
226.	30047	VJ	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,947
227.	41232	VJ	Поморавски	33 Дунав Млава	99,947
228.	45045	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,946
229.	47574	VJ	Браничевски	33 Дунав Млава	99,945
230.	46492	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,940
231.	47573	VJ	Поморавски	33 Дунав Млава	99,929
232.	36112	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,929
233.	40681	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,927
234.	49813	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,927
235.	47777	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,927
236.	38460	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,927
237.	40889	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,925
238.	34798	VJ	Мачвански	ВетБол Клиника	99,923
239.	45080	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,918
240.	46487	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,918
241.	47780	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,911
242.	42518	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,910

243.	41780	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,896
244.	38459	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,885
245.	47585	VJ	Шумадијски	33 Дунав Млава	99,885
246.	47297	VJ	Београдски	Бовис ДОО	99,883
247.	47298	VJ	Колубарски	Бовис ДОО	99,876
248.	48183	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,867
249.	49807	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,867
250.	48177	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,867
251.	46483	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,867
252.	47798	VJ	Мачвански	О2 Вет ДОО	99,858
253.	40175	VJ	Мачвански	ВетБол Клиника	99,857
254.	49169	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,829
255.	44022	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,824
256.	42755	VJ	Београдски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,819
257.	35627	VJ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,788
258.	48424	VJ	Поморавски	33 Дунав Млава	99,784
259.	47784	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,775
260.	46481	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,775
261.	43601	VJ	Браничевски	33 Дунав Млава	99,751
262.	43605	VJ	Браничевски	33 Дунав Млава	99,751
263.	40802	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,750
264.	49171	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,740
265.	37660	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,740
266.	42878	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,717
267.	40215	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,704
268.	42376	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,704
269.	41632	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,693
270.	35626	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,631
271.	31540	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,631
272.	41720	VJ	Пчињски	300 Агромат ДОО	99,623
273.	37714	VJ	Мачвански	Воја Мат ДОО	99,601
274.	49814	VJ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,556
275.	47049	VJ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,554
276.	47776	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,554
277.	46489	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,538
278.	47787	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,538
279.	48416	VJ	Шумадијски	33 Дунав Млава	99,533
280.	34458	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,527
281.	46498	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,527
282.	43597	VJ	Поморавски	33 Дунав Млава	99,524
283.	47571	VJ	Подунавски	33 Дунав Млава	99,523
284.	47786	VJ	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,497
285.	47580	VJ	Подунавски	33 Дунав Млава	99,300
286.	48414	VJ	Поморавски	33 Дунав Млава	99,300
287.	48419	VJ	Поморавски	33 Дунав Млава	99,148

288.	44024	Л	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,036
289.	41494	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	98,991
290.	32881	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,926
291.	49810	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,926
292.	49809	ВЈ	Расински	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,926
293.	46066	ВЈ	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,926
294.	44101	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,926
295.	49774	ВЈ	Мачвански	Веса Мат ДОО	98,926
296.	32879	ВЈ	Шумадијски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,926
297.	41233	ВЈ	Поморавски	ЗЗ Дунав Млава	98,926
298.	49560	ВЈ	Мачвански	ВетБол Клиника	98,779
299.	47584	ВЈ	Поморавски	ЗЗ Дунав Млава	98,644
300.	45507	ВЈ	Шумадијски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,577
301.	33122	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,355
302.	42744	ВЈ	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,256
303.	47576	ВЈ	Шумадијски	ЗЗ Дунав Млава	98,084
304.	49802	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	96,377
305.	44100	ВЈ	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	93,865
306.	28695	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	93,302
307.	37844	ВЈ	Мачвански	Мат 2012 ДОО	93,302
308.	31080	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	93,302
309.	36153	ВЈ	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	93,302
310.	40812	ВЈ	Мачвански	ВетБол Клиника	93,302
311.	46067	ВЈ	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	92,859
312.	45506	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	92,688
313.	49806	ВЈ	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	92,308
314.	49803	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	92,308
315.	47967	ВЈ	Мачвански	Воја Мат ДОО	90,408
316.	38004	ВЈ	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	89,403

Прилог 2. Релативна приплодна вредност нерастова терминалних раса питрен и дурок

Редни бр.	ХБ грла	Раса	Округ	ООО	СИ
1.	42748	П	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	108,390
2.	Н32826	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	106,043
3.	49562	Д	Мачвански	ВетБол Клиника	101,409
4.	48411	П	Шумадијски	ЗЗ Дунав Млава	101,208
5.	48831	Д	Подунавски	АгроВук ДОО	100,434
6.	47591	Д	Поморавски	ЗЗ Дунав Млава	100,352
7.	46065	Д	Поморавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,352
8.	48427	Д	Шумадијски	ЗЗ Дунав Млава	100,352
9.	48188	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,352
10.	49778	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,352
11.	38467	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,280
12.	44405	П	Шумадијски	ЗЗ Дунав Млава	100,275

13.	44718	Д	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,176
14.	39658	П	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,151
15.	41957	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,151
16.	40456	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,151
17.	39657	П	Браничевски	33 Дунав Млава	100,151
18.	43611	П	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,151
19.	41831	П	Расински	33 Дунав Млава	100,151
20.	43609	П	Подунавски	33 Дунав Млава	100,151
21.	44402	П	Шумадијски	33 Дунав Млава	100,151
22.	44403	П	Браничевски	33 Дунав Млава	100,151
23.	39581	Д	Мачвански	ВетБол Клиника	100,088
24.	42757	Д	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,088
25.	47989	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,088
26.	49164	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,088
27.	40265	Д	Мачвански	ВетБол Клиника	100,088
28.	46471	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,088
29.	49775	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,088
30.	44406	П	Поморавски	33 Дунав Млава	100,076
31.	27187	П	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,076
32.	43876	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,076
33.	48521	П	Мачвански	ВетБол Клиника	100,052
34.	49818	Д	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,044
35.	36956	П	Поморавски	33 Дунав Млава	100,038
36.	44477	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
37.	40285	Д	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,011
38.	40355	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,011
39.	27085	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,005
40.	41830	П	Расински	33 Дунав Млава	100,005
41.	45403	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,004
42.	38736	П	Колубарски	Бовис ДОО	100,002
43.	47055	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
44.	42745	Д	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
45.	35645	П	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
46.	44098	Д	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
47.	45503	Д	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
48.	37462	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
49.	32432	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
50.	41825	Д	Поморавски	33 Дунав Млава	100,000
51.	44401	Д	Браничевски	33 Дунав Млава	100,000
52.	29554	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
53.	47991	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
54.	41188	Д	Расински	33 Дунав Млава	100,000
55.	38812	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
56.	42751	Д	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
57.	37845	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000

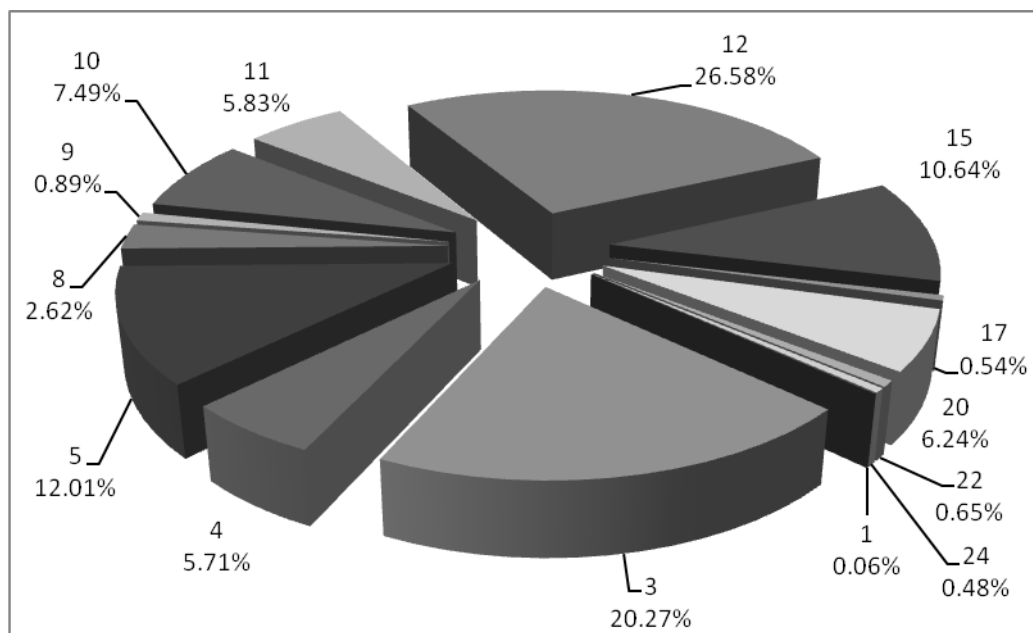
58.	47050	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
59.	43617	Д	Поморавски	33 Дунав Млава	100,000
60.	41827	Д	Расински	33 Дунав Млава	100,000
61.	48184	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
62.	41761	Д	Мачвански	Воја Мат ДОО	100,000
63.	43615	Д	Подунавски	33 Дунав Млава	100,000
64.	41100	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
65.	46468	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
66.	47789	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
67.	48189	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
68.	48832	П	Подунавски	АгроВук ДОО	100,000
69.	39130	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
70.	47791	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
71.	45502	Д	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
72.	45051	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
73.	36807	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
74.	42956	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
75.	42877	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
76.	44476	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
77.	37765	Д	Колубарски	Бовис ДОО	100,000
78.	43545	П	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,000
79.	48735	П	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,000
80.	39661	Д	Подунавски	33 Дунав Млава	100,000
81.	48186	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
82.	47299	Д	Колубарски	Бовис ДОО	100,000
83.	44679	Д	Браничевски	33 Дунав Млава	100,000
84.	49817	Д	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	100,000
85.	48736	П	Мачвански	О2 Вет ДОО	100,000
86.	47057	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	100,000
87.	47794	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
88.	48185	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
89.	47300	Д	Колубарски	Бовис ДОО	100,000
90.	47792	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
91.	49776	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
92.	49777	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	100,000
93.	47966	П	Мачвански	Воја Мат ДОО	100,000
94.	45511	П	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,962
95.	49816	Д	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,956
96.	45081	П	Мачвански	ВетБол Клиника	99,948
97.	48840	П	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,924
98.	41947	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,924
99.	48889	П	Београдски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,924
100.	40295	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,924
101.	42753	Д	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,912
102.	49824	Д	Шумадијски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,912
103.	35483	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,912
104.	47799	Д	Мачвански	О2 Вет ДОО	99,890

105	44404	П	Шумадијски	33 Дунав Млава	99,876
106	40612	П	Браничевски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,849
107	36163	П	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,849
108	36162	П	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,849
109	38103	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,849
110	40899	П	Расински	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,849
111	43981	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,849
112	44816	П	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,849
113	42738	Д	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,824
114	46470	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,824
115	47790	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,824
116	48872	Д	Мачвански	ВетБол Клиника	99,824
117	47990	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,824
118	40408	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,824
119	47793	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,824
120	38468	П	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,720
121	39129	П	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,698
122	43607	П	Поморавски	33 Дунав Млава	99,698
123	46469	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,675
124	46374	Д	Мачвански	Воја Мат ДОО	99,675
125	47587	Д	Подунавски	33 Дунав Млава	99,649
126	48429	Д	Расински	33 Дунав Млава	99,649
127	47052	Д	Мачвански	Мат 2012 ДОО	99,648
128	42519	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,648
129	49165	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,648
130	43546	Д	Мачвански	О2 Вет ДОО	99,648
131	47589	Д	Браничевски	33 Дунав Млава	99,648
132	46064	Д	Подунавски	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,648
133	47590	Д	Браничевски	33 Дунав Млава	99,648
134	40898	П	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	99,396
135	49166	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	99,026
136	49167	Д	Мачвански	Веса Мат ДОО	98,861
137	46069	П	Моравички	Ивановићи ВГ 2016 ДОО	98,792

Одабирање и контрола нерастовских мајки

Плоткиње ове категорије су оцењене класом Е или Ia на основу типа, конформације и производности по расама.

Удео појединих организација за наведену меру приказан је на графикону 25.

Ознака организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1

Графикон 25. Удео појединих организација у укупном броју нерастовских мајки

Graph 25. Share of individual organisations in total number of boar dams

Просечан узраст при првом прашењу посматраних 1862 нерастовске мајке био је 373 дана. Нерастовске мајке просечно су прасиле 13,68 живих прасади у леглу (табела 27, и графикон 26), Интервал варирања између просечне вредности БЖРП нерастовских мајки кретао се од 12,78 (организација 5) до 15,09 (организација 12), Просечан број одгајене прасади у леглима нерастовских мајки износио је 12,54, Просечна маса одгајених легала износила је 108,25 кг.

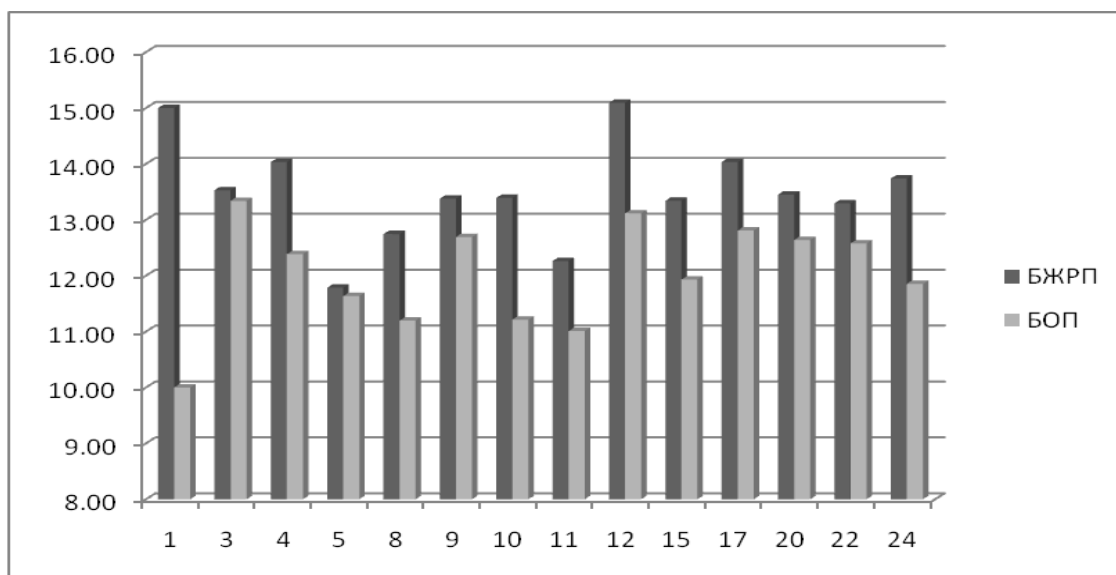
Табела 27. Просечне вредности и варијабилност особина плодности нерастовских мајки по организацијама

Table 27. Average values and variability of fertility traits of boar dams by organisations

Орг, 1)	n	УППП ²⁾		БЖРП		ТЛ		БОП		МЛ	
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
1	1	338,00	-	15,00	-	31,00	-	12,00	-	85,00	-
3	341	364,44	59,5	13,53	1,34	29,12	1,30	13,34	1,66	109,92	14,35
4	96	389,19	45,6	14,03	1,62	35,26	3,09	12,39	0,80	115,24	14,99
5	202	378,22	46,1	12,78	0,61	33,92	1,80	11,63	0,57	102,70	6,15
8	44	359,64	38,2	12,74	1,03	40,57	2,42	11,20	0,47	78,95	3,69
9	15	370,72	35,8	13,38	1,86	27,95	1,29	12,69	1,84	103,45	14,81
10	126	368,01	29,1	13,39	1,63	31,35	1,37	11,21	0,58	99,97	5,48
11	98	360,81	43,8	12,26	1,30	32,35	3,67	11,01	0,93	73,09	15,23
12	447	370,54	54,9	15,09	1,19	35,41	3,76	13,12	0,79	123,00	18,65
15	179	390,72	51,1	13,34	0,84	36,20	3,37	11,93	0,54	108,51	10,76
17	9	377,78	27,9	14,03	0,80	31,87	1,27	12,81	0,31	98,65	4,76
20	105	365,47	46,4	13,45	1,21	31,82	2,20	12,64	0,93	91,09	7,21

22	11	395,18	57,9	13,29	0,68	31,30	1,20	12,58	0,33	93,46	7,37
24	8	405,38	50,4	13,74	1,10	34,28	3,85	11,85	0,42	90,78	9,36
Σ/x	1862	372,54	51,3	13,68	1,60	33,12	4,01	12,54	1,29	108,25	18,04

1) Називи организација приказани у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; 2) УППП-Узраст при првом прашењу/Age at first farrowing; БЖРП-Број живорођене прасади/Number of live born piglets, ТЛ-Трајање лактације/Duration of lactation, БОП-Број одгајене прасади/Number of reared piglets, МЛ-Маса легла/Litter weight

Ознака организација приказани су у табели 1/Identification of organisations in Table 1

Графикон 26. Просечне вредности особина плодности нерастовских мајки по организацијама
Graph 23. Average values of fertility traits of boar dams by organisations

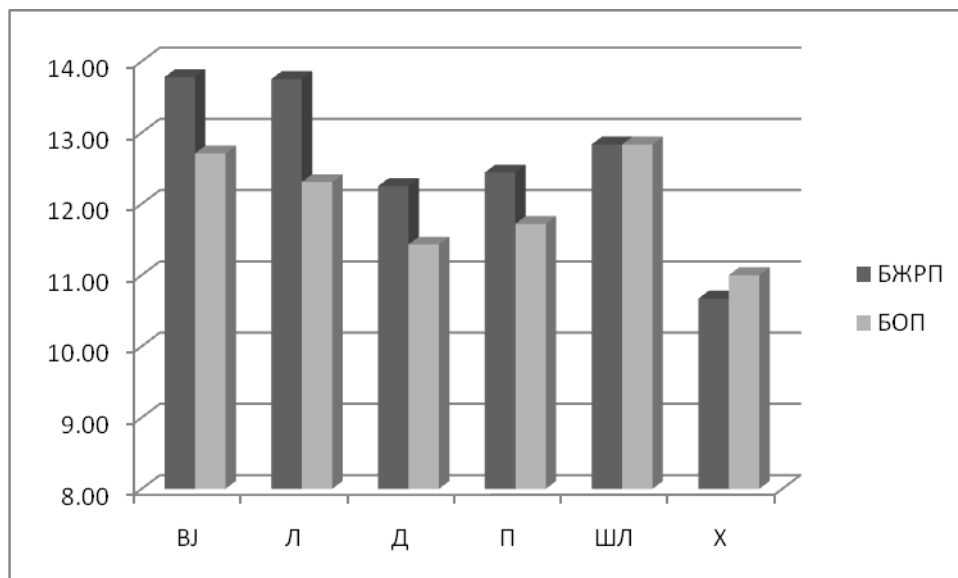
Нерастовске мајке расе ВЈ опрасиле су просечно 13,78 живе прасади по леглу (табела 28.). Плоткиње расе пиетрен прасиле су просечно више живорођене прасади од стандарда за Е класу (12,44 прасади). Утврђена просечна вредност одгајене прасади за расу дурок је 11,43.

Табела 28. Просечне вредности и варијабилност особина плодности нерастовских мајки по расама
Table 28. Average values of fertility traits of boar dams by breeds

P ¹⁾		УППП ²⁾		БЖРП		ТЛ		БОП		МЛ	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ВЈ	1160	373,16	51,17	13,78	1,65	32,87	3,82	12,71	1,34	109,92	18,00
Л	411	367,29	51,22	13,75	1,27	33,76	4,40	12,31	0,98	104,66	16,24
Д	69	379,67	48,83	12,25	1,36	33,59	3,78	11,43	1,05	102,51	22,80
П	39	396,38	54,29	12,44	1,64	33,55	5,03	11,72	1,50	105,12	20,99
ШЛ	2	337,00	5,66	12,83	0,24	29,58	1,30	12,83	0,24	105,50	1,41
Х	1	433,00	-	3,00	-	10,67	-	32,00	-	11,00	-

¹⁾ШЛ – Шведски ландрас/Swedish Landrace, ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х- Хемпшир/Hampshire; ²⁾ УППП-Узраст при првом прашењу/Age at first farrowing; БЖРП-Број

живорођене прасади/Number of live born piglets, ТЛ-Трајање лактације/Duration of lactation, БОП-Број одгајене прасади/Number of reared piglets, МЛ-Маса легла/Litter weight

Grafikon 27. Prosečne vrednosti osobina plodnosti nerastovskih majki po rasama
Graph 27. Average values of fertility traits of boar dams by breeds

Контролом продуктивности нерастовских мајки обухваћене су крмаче чистих раса које су на селекцијској смотри оцењене класом Е и Ia и оне чине Елитни део запата. Нерастовским мајкама се посвећује посебна пажња у запату. Оне су носиоци напретка у свињарству обзиром да се од потомака бирају најбољи нерасти и назимице за тест и то су потенцијална приплодна грла за ремонт и продају приплодног материјала.

У Р. Србији свиње се највећим делом на пољопривредним газдинствима држе на традиционалан начин, при чему је највећи број јединки у неадекватним објектима где није могуће остварити добре производне параметре (већи број живорођене и одгајене прасади, већи индекс прашења итд.). Имајући у виду наведено годишња производња товљеника је ниска и она је око 13 товљеника по крмачи годишње док се у развијеним земљама произведе преко 22 товљеника. Одређени број крмача које се налазе на пољопривредним газдинствима су из сопственог ремонта без порекла и прецизне евиденције о томе какви су родитељи или су грла купљена без педигреа тј, потврде о пореклу са других газдинстава или се купују женска грла из това непознатог генотипа и остављају за репродукцију.

Табела 29. Плодност контролираних нерастовских мајки за период 2020-2024. година

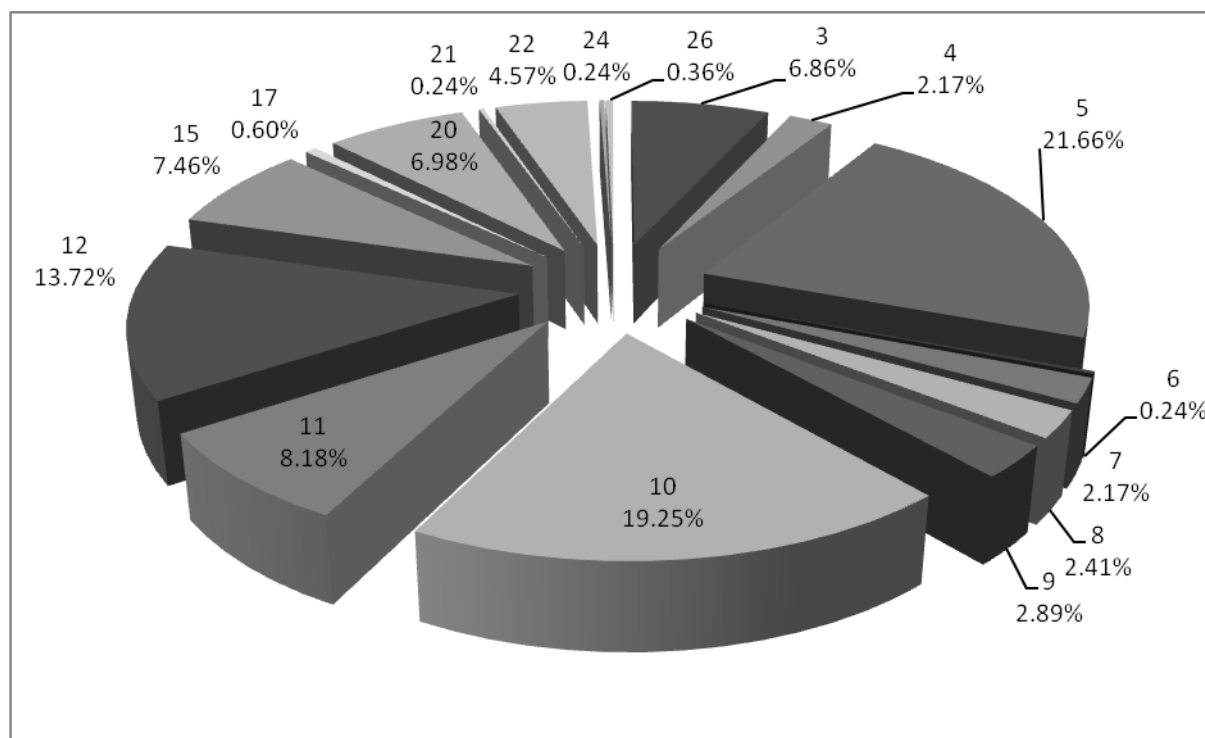
Table 29. Productivity control of registered boar dams between 2020-2024. year

Година испитивања Year of research	Број крмача Number of sows	УППП ¹⁾	БЖРП	ТЛ	БОП	МЛ
2020	3121	387,78	12,48	30,87	11,32	85,59
2021	3194	389,98	12,61	33,08	11,47	96,25
2022	2036	376,52	12,83	32,83	11,75	98,81
2023	1899	376,64	12,64	32,40	11,89	102,35
2024	1682	372,54	13,60	33,12	12,54	108,25

¹⁾ УППП-Узраст при првом прашењу/Age at first farrowing БЖРП-Број живорођених прасади/Number of live born piglets, Трајање лактације/Lactation duration; Број одгајених прасади/ Number of reared piglets; Маса легла/Litter weight

Перформанс тест нераста

Перформанс тестом било је обухваћено **831** нераст док је 2023., 2022., 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014. и 2013. године било **772; 766; 902; 714; 600; 729; 762; 633; 595; 660; и 651** нераста код 17 организација (табеле 30, 31, 32 и 33). Удео појединих организација у наведеној мери приказан је на графикону бр. 28. На графикону видимо да организација 5 има удео за наведену меру **21,66%**.

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1

Графикон 28. Удео организација у перформанс тесту нераста

Graph 28. Share of organisations in boar performance testing

Просечне вредности и варијабилност особина нераста у перформанс тесту по организацијама приказане су у табели 30.

Табела 30. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних нераста по организацијама

Table 30. Average values and variability of traits of performance tested boars by organizations

Орг. 1)	n	У _{кТ} ²⁾ (дана/days)		ТМпТ (kg)		ТМкТ (kg)		ЖДП (g)		ПТ (g)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
3	57	179,44	23,02	30,67	1,26	108,35	2,77	606,25	74,19	778,16	154,92
4	18	195,39	37,99	29,78	1,40	111,56	7,01	580,06	86,89	741,00	194,39
5	180	186,56	29,31	30,87	0,58	113,12	5,58	612,12	83,88	776,40	183,32
6	2	205,00	0,00	30,50	0,71	111,50	2,12	538,00	9,90	623,00	11,31
7	18	201,84	22,55	29,42	1,07	113,68	8,29	563,05	68,10	681,47	119,51
8	20	174,70	7,98	28,45	1,15	111,40	6,33	639,70	32,29	934,95	150,70
9	24	182,55	44,90	30,00	1,80	107,77	12,12	604,86	100,2	811,27	218,99
10	160	177,25	9,63	28,75	0,96	105,80	3,86	598,42	35,19	831,78	76,81
11	68	173,46	22,06	27,28	0,51	103,12	4,30	595,42	66,29	840,93	120,16
12	114	159,98	9,67	27,83	0,37	108,75	2,65	674,31	37,93	872,13	63,59
15	62	176,85	14,15	27,73	0,85	117,21	2,43	659,37	45,30	824,21	74,13
17	5	228,00	76,92	30,60	0,89	109,80	5,50	512,40	138,8	664,40	134,29
20	58	170,55	8,21	30,48	1,26	109,93	5,12	637,81	20,36	797,62	36,17
21	2	163,00	5,66	32,00	0,00	105,00	7,07	633,50	17,68	636,00	21,21
22	38	176,29	10,59	30,16	0,55	110,21	5,83	618,71	15,02	759,47	26,55
24	2	163,50	0,71	33,00	0,00	115,00	7,07	695,50	40,31	926,00	84,85
26	3	247,67	76,72	29,00	1,73	116,00	3,46	490,33	131,0	599,33	216,18
Σ/x	831	177,32	23,47	29,21	1,58	109,46	6,15	619,76	66,17	812,03	129,57
F		14,062**		106,08**		30,31**		15,14**		8,695**	

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1 ²⁾ У_{кТ}- Узрост на крају теста/Age at the end of the test, ТМпТ- Телесна маса на почетку теста/Initial body mass, ТМкТ- Телесна маса на крају теста/Final body mass, ЖДП- Животни дневни прираст/Lifetime daily gain, ПТ- Прираст у тесту/Gain during the test; ** P<0,01

Из табеле 30 се може видети да су грла, узраста **177** дана, остварила просечну масу на крају теста од **109,46** кг и при том имала просечни животни дневни прираст од **619,76** грама, односно прираст у тесту од **812,03** грама. У поређењу са 2023. годином грла су имала доста сличне резултате. Најкраће трајање теста (**160** дана) имали су нераста из организације 12. Најмањи број грла у тесту је код организација 6, 17, 21, 24 и 26 (испод 10 тестираних нераста). За особине ЖДП најмање вредности су код организације 26, а највеће код организације 24, док за ПТ најмање вредности се бележе исто код организације 26, а највеће код организације 8.

У табели 31 се види да просечна дебљина сланине 1 износи **9,25** мм што је слично у односу на предходне године 2023, 2022, 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014., и 2013. годину (**9,48; 9,03; 8,33; 9,08; 9,3; 9,8; 9,5; 9,3; 9,1; 9,1; и 9,26** мм), просечна дебљина

сланине 2 износи **8,37** мм што је приближна вредност у односу на претходне 2023., 2022., 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014., и 2013. годину (**8,32; 8,33; 8,53; 8,8; 8,6; 8,8; 8,6; 8,5; 8,2; 8,2; и 8,32** мм).

Табела 31. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних
нераста по организација

Table 31. Average values and variability of traits of performance tested boars by organizations

Организација/ Organisation ¹⁾	ДСЛ1 ²⁾ (mm)		ДСЛ2 (mm)		ДМ (mm)		М (%)	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
3	10,46	3,99	8,33	2,42	57,72	11,15	59,59	1,89
4	10,78	1,83	8,44	1,29	62,56	5,31	62,90	1,15
5	9,88	2,37	9,14	2,20	54,98	6,88	61,70	2,02
6	7,50	0,71	7,50	2,12	50,50	7,78	63,15	0,35
7	10,00	1,80	9,37	1,71	58,00	6,25	62,05	1,04
8	10,10	1,02	9,40	0,99	60,85	4,23	62,36	1,15
9	8,32	2,63	7,23	2,39	55,32	9,38	63,52	1,43
10	9,09	1,40	7,10	1,27	57,67	2,83	-	-
11	9,54	1,65	9,07	1,86	58,09	5,96	-	-
12	6,87	0,99	6,55	1,02	61,43	5,23	65,31	1,33
15	9,89	1,12	9,50	1,02	60,02	5,45	62,28	1,09
17	9,00	2,35	8,20	1,79	48,40	2,30	61,84	2,19
20	8,95	1,66	9,60	1,66	58,45	1,51	62,44	1,34
21	9,00	1,41	10,50	2,12	58,00	0,00	61,92	1,71
22	10,79	1,70	10,87	1,70	58,58	1,50	61,04	1,31
24	12,00	1,41	10,50	0,71	55,00	4,24	60,20	0,28
26	11,33	1,53	11,33	0,58	56,67	4,93	60,27	0,65
Σ/x	9,25	2,24	8,37	2,09	58,11	6,15	62,46	2,30
F	17,185**		28,592**		7,88**		47,10**	

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾ ДСЛ1-дебљина сланине 1/Back fat thickness, ДСЛ2-дебљина сланине 2/Back fat thickness, ДМ-дубина леђног мишића;/Depth of back muscle; М-проценат меса /Share of meat; ** P<0,01

Просечна дубина леђног мишића износила је **58,11** мм. Процењена меснатост износила је **62,46** док је 2023., 2022., 2021., 2020., 2019., 2018., 2017., 2016., 2015., 2014. и 2013. године износила (**62,48; 62,64; 62,76; 62,09; 62,26; 61,74; 61,20; 60,93; 61,28; 61,12; и 60,62**%). Резултати анализе варијансе показују да су особине (табеле 30 и 31) статистички веома значајно ($p<0,01$) варијале између запата.

Табела 32. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних нераста по расама

Table 32. Average values and variability of traits of performance tested boars by breeds

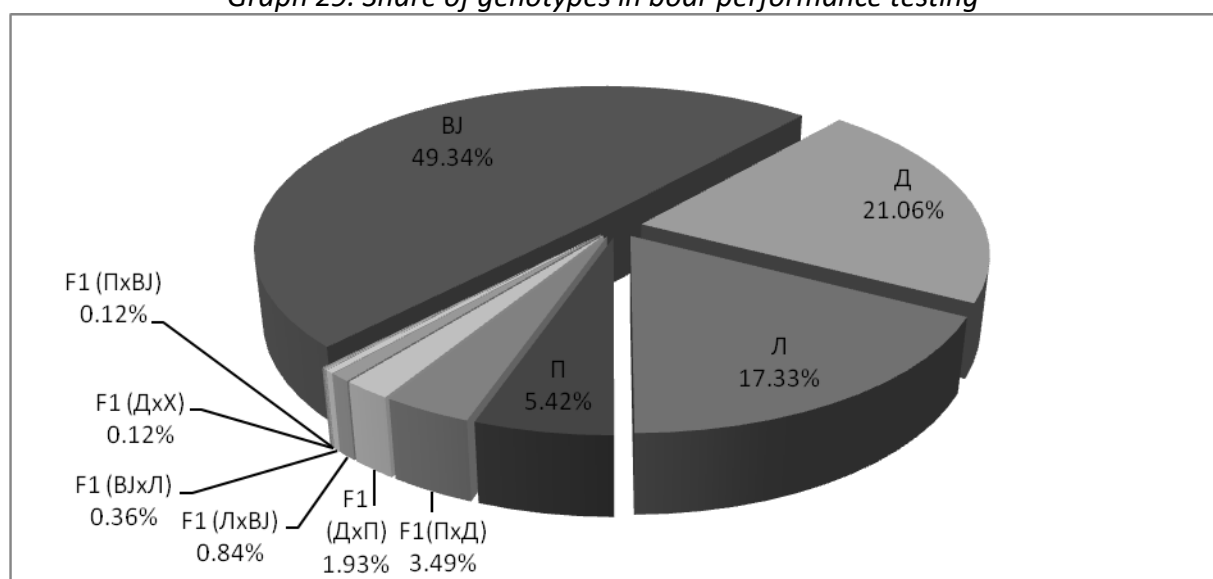
Р ¹⁾	N	у _{кт} ²⁾ (dana)		ТМпт (kg)		ТМкт (kg)		ЖДП (g)		ПТ (g)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ВЈ	410	179,43	25,7	29,28	1,58	109,93	5,91	615,48	67,21	792,42	124,57
Д	175	175,75	23,5	29,55	1,53	109,62	6,97	626,56	70,47	828,50	149,86
Л	144	174,51	14,0	28,59	1,41	108,01	5,93	618,74	47,17	842,22	102,91
П	45	175,20	22,8	28,56	1,45	106,62	5,17	613,91	81,97	810,18	138,56
F ₁ (ПхД)	29	160,90	10,4	29,79	1,76	109,59	4,40	676,41	51,50	911,17	90,58
F ₁ (ДхП)	16	193,50	34,7	30,31	1,89	114,00	5,81	596,56	84,42	736,69	164,11
F ₁ (ЛхВЈ)	7	191,29	16,7	30,00	0,00	114,71	1,50	596,86	45,98	744,29	42,72
F ₁ (ВЈхЛ)	3	181,33	10,0	29,00	1,00	116,67	3,06	637,67	19,86	819,33	46,82
F ₁ (ДхХ)	1	186,00	-	31,00	-	110,00	-	585,00	-	712,00	-
F ₁ (ПхВЈ)	1	181,00	-	30,00	-	100,00	-	546,00	-	645,00	-
F		3,527**		6,18**		4,66**		3,361**		5,356**	

¹⁾ ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х- Хемпшир/Hampshire; F₁ Мелезу/Crossbreed; ²⁾ у_{кт} – Узраст на крају теста /Age at the end of the test, ТМкт- Телесна маса на крају теста /Final body mass, ЖДП-Животни дневни прираст /Lifetime daily gain, ПТ- Прираст у тесту /Gain during the test ** P<0,01

Посматрајући по расама (табела 32 и графикон 29), види се да је највећи број тестираних нераста расе велики јоркшир. Нерасти расе велики јоркшир имали су дуже трајање теста и мањи прираст у тесту у односу на грла расе дурок и ландрас. Посматрајући три најбројнија генотипа ВЈ, Л и Д, највећи прираст у тесту имају грла расе ландрас **842,22 г**.

Графикон 29. Удео генотипова у перформанс тесту нераста

Graph 29. Share of genotypes in boar performance testing

ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х- Хемпшир/Hampshire; F₁ Мелезу/Crossbreed;

Табела 33. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних нераста по генотиповима

Table 33. Average values and variability of traits of performance tested boars by genotypes

Раса	ДСЛ1(mm)		ДСЛ2 (mm)		ДМ (mm)		М (%)	
Breed ¹⁾	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD
ВЈ	9,27	2,25	8,45	2,02	57,69	5,42	62,40	2,17
Д	9,90	1,91	8,98	1,79	56,03	5,58	61,83	1,65
Л	9,26	2,00	8,13	1,79	58,26	4,87	62,74	2,24
П	7,24	1,69	6,02	1,63	65,87	7,04	65,37	3,08
F ₁ (ПхД)	7,62	2,37	7,76	2,80	58,14	9,14	63,67	3,13
F ₁ (ДхП)	10,06	2,89	8,63	2,55	65,19	9,50	61,80	2,50
F ₁ (ЛхВЈ)	11,57	1,72	11,14	1,21	58,43	1,27	60,50	1,14
F ₁ (ВЈхЛ)	10,33	1,53	10,33	0,58	58,67	0,58	61,50	0,62
F ₁ (ДхХ)	14,00	-	16,00	-	65,00	-	58,78	-
F ₁ (ПхВЈ)	6,00	-	6,00	-	49,00	-	64,40	-
F	9,9752**		13,2742**		14,918**		7,44**	

¹⁾ ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, Х- Хемпшир/Hampshire; F₁ Мелези/Crossbreed; ²⁾ ДСЛ1-дебљина сланине 1/Back fat thickness ДСЛ2-дебљина сланине 2/Back fat thickness, ДМ- дубина леђног мишића /Depth of back muscle; М- проценат меса /Share of meat; ** P <0,01

У табели 33 видимо да нерасти расе F₁(ЛхВЈ) имају највећу дебљину сланине 1, највећу вредност за дебљину сланине 2 имају такође нерасти расе F₁ (ЛхВЈ), док најтање сланине имају нерасти расе пиетрен. Најмању дубину леђног мишића имају грла генотипа дурок, а највећу меснатост нерасти расе пиетрен.

У табели 34 приказано је петогодишње кретање броја тесираних нераста и резултати њиховог тестирања.

Табела 34. Перформанс тест нераста у интервалу 2020. -2024. године

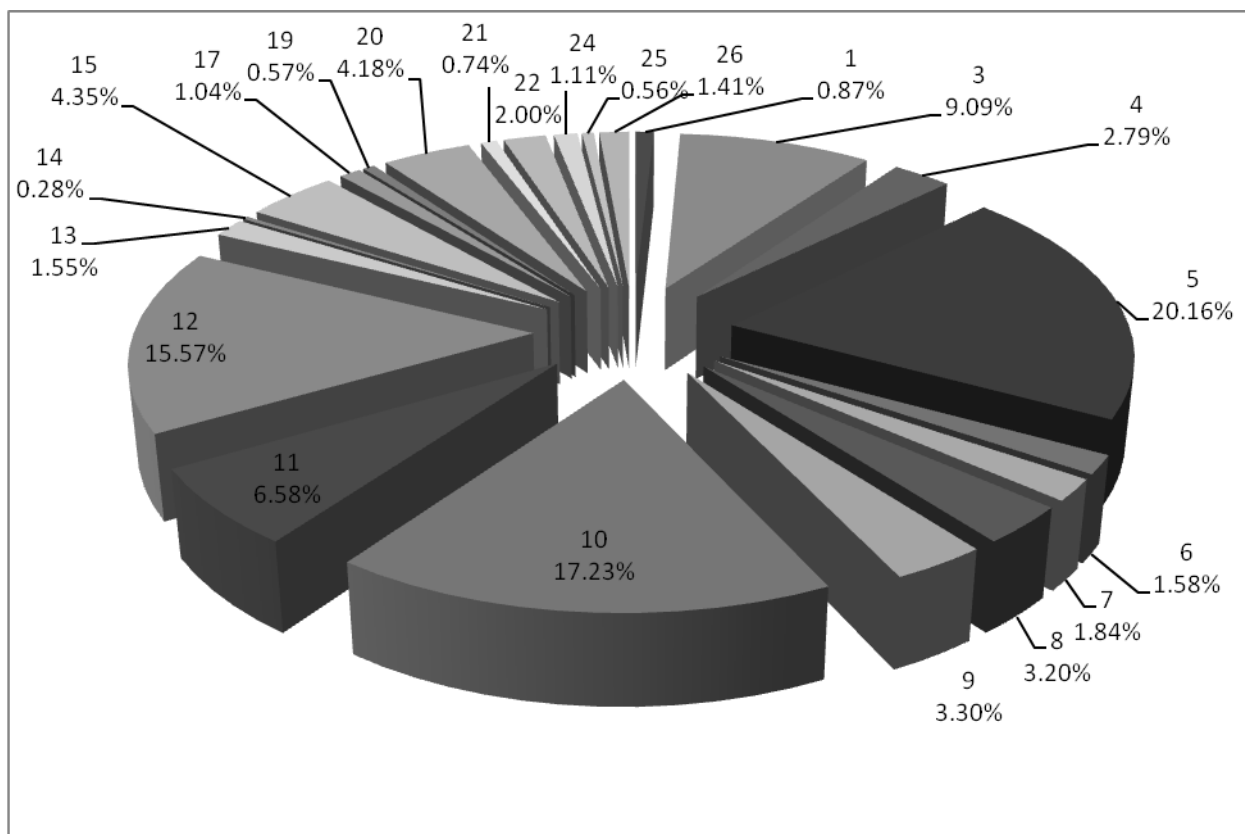
Table 34. Performance boar test between 2020-2024 year

Година	Број грла	У _{кп} ²⁾ (да на/days)	ТМпт (kg)	ТМкп (kg)	ЖДП (g)	ПТ (g)	ДСЛ1 (mm)	ДСЛ2 (mm)	ДМ (mm)	М (%)
2020	714	181,00	29,12	108,60	604,76	797,71	9,08	8,83	57,63	62,09
2021	902	183,67	29,09	109,50	603,72	779,64	8,91	8,53	58,57	62,76
2022	766	179,44	29,39	109,71	617,06	813,75	9,03	8,33	58,25	62,64
2023	772	178,55	29,33	110,33	620,27	826,86	9,48	8,32	58,00	62,48
2024	831	177,32	29,21	109,46	616,76	812,03	9,25	8,37	58,11	62,46

²⁾ У_{кп}- Узраст на крају теста/Age at the end of the test, ТМпт- Телесна маса на почетку теста/Initial body mass, ТМкп- Телесна маса на крају теста/Final body mass, ЖДП- Животни дневни прираст/Lifetime daily gain, ПТ- Прираст у тесту /Gaind during the test; ДСЛ1-дебљина сланине 1/Back fat thickness, ДСЛ2-дебљина сланине2/Back fat thickness, ДМ-дубина леђног мишића;/Depth of back muscle; М-проценат меса /Share of meat;

Перформанс тест назимица

Укупно је у перформанс тесту било 8208 назимица док је у 2023. години било 6805 (табела 35). На графикону 30 приказан је удео организација у перформанс тесту назимица.

Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1

Графикон 30. Удео организација у перформанс тесту назимица

Graph 30. Share of organisations in performance testing of gilts

У табели 35 се види да су назимице просечну телесну масу на крају теста од **112** кг достигале са просечним узрастом од **193** дана, просечно повећавајући своју масу за **584** грама дневно. Телесна маса на крају теста (ТМкт) је варијала по организацијама од **100,24** кг (организација 8) до **117,44** кг (организација 25). Најмању просечну вредност ЖДП оствариле су назимице из организације 17 (**410,32** г) док су највећи прираст имале назимице из организације 20 (**645,83** г). Дебљине сланине су у просеку износиле **10,35** и **9,39** мм.

Табела 35. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних назимица по организацијама

Table 35. Average values and variability of traits of performance tested gilts by organisations

Орг. ¹⁾	n	У _{кт} ²⁾ (дана/days)		ТМ _{кт} (кг)		ЖДП (г)		ДСЛ1 (мм)		ДСЛ2 (мм)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	71	176,91	6,35	107,32	4,61	591,96	31,05	8,22	1,06	7,38	1,27
3	746	190,70	29,98	111,34	8,49	589,64	89,39	11,52	3,92	9,39	3,07
4	229	206,48	28,33	112,50	6,02	546,47	59,74	10,01	1,89	8,92	1,59
5	1655	202,31	37,39	114,88	5,17	577,72	90,00	11,13	2,29	10,76	2,32
6	130	195,03	26,33	111,25	6,91	573,38	78,23	10,48	2,35	9,48	1,99
7	151	199,85	23,18	114,68	5,35	574,03	58,96	11,17	1,80	9,54	1,54
8	263	193,44	6,79	100,24	4,59	512,18	20,56	10,33	1,47	9,41	1,28
9	271	206,52	43,52	113,82	8,46	563,26	90,88	10,35	2,08	8,79	2,09
10	1414	192,62	8,15	110,53	6,95	574,40	36,70	10,41	1,79	8,29	1,65
11	540	192,38	25,67	113,45	8,77	591,18	71,83	11,06	2,32	10,19	2,36
12	1278	176,67	14,06	110,52	7,12	620,07	28,04	7,84	1,16	7,49	1,22
13	127	210,96	30,46	114,18	5,90	545,44	74,41	11,58	2,20	10,65	2,38
14	23	226,17	21,23	115,03	6,99	508,65	45,68	12,22	1,95	11,48	2,35
15	357	188,39	18,86	116,24	4,62	616,59	64,12	11,28	1,87	10,38	1,72
17	85	259,81	45,56	105,07	9,15	410,32	67,73	11,49	1,80	10,80	1,70
19	47	237,38	22,36	108,68	6,33	458,69	35,21	11,11	1,56	10,83	1,59
20	343	174,58	11,86	113,69	5,14	645,83	32,19	9,65	1,65	10,41	1,74
21	61	176,96	18,03	109,48	7,20	614,26	29,06	10,17	2,18	10,74	2,47
22	164	180,93	9,62	113,18	4,21	620,01	27,24	11,04	1,31	11,62	1,44
24	91	186,92	27,92	107,01	8,53	573,39	60,24	12,29	2,28	10,41	1,93
25	46	253,56	70,85	117,44	3,42	492,44	128,20	12,33	1,80	10,92	1,92
26	116	246,05	51,05	113,43	6,78	471,17	78,91	11,44	2,51	10,34	2,06
Σ/x	8208	193,43	29,66	112,03	7,34	583,75	73,43	10,35	2,45	9,39	2,34
F		127,1**		92,1**		130,4**		140,85**		168,71**	

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1;

²⁾ У_{кт}- Узраст на крају теста /Age at the end of the test, ТМ_{кт}- Телесна маса на крају теста /Final body mass, ЖДП-Животни дневни прираст /Lifetime daily gain, ДСЛ1-дебљина сланине 1/Back fat thickness ДСЛ2-дебљина сланине 2/Back fat thickness; ** P<0,01

Највећа дубина леђног мишића у назимица установљена је код организације 1 (табела 36), а најмања код организације 17. Најмањи процењен удео меса тестираних назимица је код организације 3 (**59,08%**) а највећи код организације 12 (**64,14%**). Просечна процењена меснатост је износила **61,37%**. Све приказане особине (табеле 35 и 36) су варирале статистички високо значајно између организација (P<0,01).

Табела 36. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних назимица по организацијама

Table 36. Average values and variability of traits of performance tested gilts by organizations

Организација/ Organisation ¹⁾	ДМ ²⁾ (мм)		М (%)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	65,71	9,33	64,86	1,65
3	58,09	10,15	59,08	2,00
4	59,89	5,77	62,51	1,44
5	57,59	6,83	60,26	1,78
6	55,62	5,99	61,47	1,53
7	57,72	5,38	61,41	1,17
8	50,52	2,90	60,34	1,25
9	57,80	7,25	62,08	1,61
10	57,42	1,86	-	-
11	56,75	5,96	-	-
12	59,14	3,31	64,14	1,06
13	55,66	7,10	60,47	2,22
14	57,35	6,52	59,91	1,86
15	57,99	6,13	60,99	1,57
17	49,78	5,20	59,47	1,62
19	54,28	5,69	59,97	1,88
20	58,83	1,54	61,77	1,40
21	58,78	1,46	61,38	1,97
22	58,78	1,36	60,54	1,08
24	49,92	5,94	59,19	1,85
25	58,25	4,87	60,25	1,38
26	54,54	5,48	60,77	1,82
Σ/x	57,53	5,94	61,37	2,33
F	61,7**		42,9**	

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1/Identification of organisations is presented in Table 1;

²⁾ ДМ- дубина леђног мишића /Depth of back muscle; М- проценат меса /Share of meat; ** P <0,01

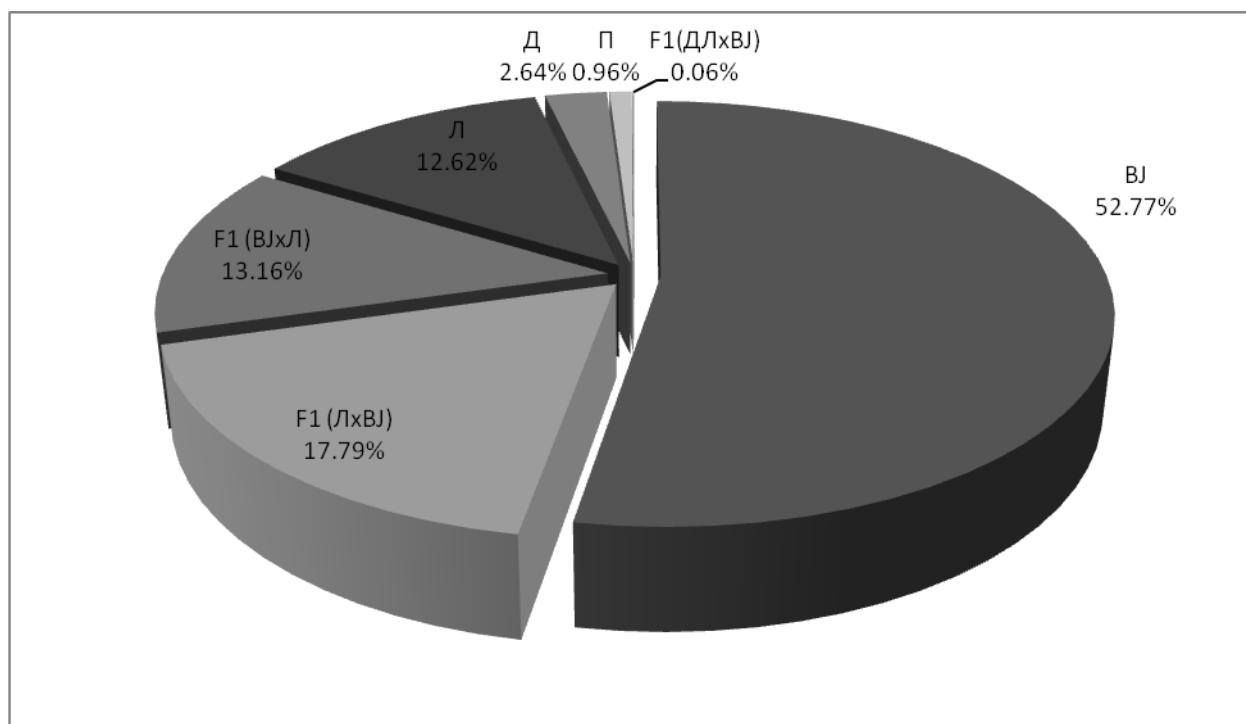
Перформанс тестом су били обухваћени генотипови назимица који су предвиђени Главним одгајивачким програмом (табела 37), укупно 7 генотипова. Најмањи узраст на крају теста имале су назимице генотипа П (**184** дана), највећи ЖДП исто назимице генотипа П (**609** г). Највеће дебљине СЛ1 сланине имале су назимице генотипа Д (ДСЛ1 **10,54** мм), док су највећу дебљину сланине СЛ2 имале назимице генотипа ВЈ (ДСЛ2 **9,66** мм). Најтању сланину ДСЛ1 имала су грла генотипа F₁(ДЛхВЈ) (**7,80** мм), а ДСЛ2 имала су такође грла генотипа F₁(ДЛхВЈ) (**6,80** мм). Највише тестираних назимица (графикон 31) припада раси велики јоркшир (**52,77%**).

Табела 37. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних назимица по генотиповима

Table 37. Average values and variability of traits of performance tested gilts by genotypes

Раса/ Breed ¹⁾	N	У _{кт} ²⁾ (дана/days)		ТМкт (кг)		ЖДП (г)		ДСЛ1 (мм)		ДСЛ2 (мм)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ВЈ	4331	195,02	32,00	112,79	6,84	583,94	77,29	10,44	2,59	9,66	2,48
F ₁ (ЛхВЈ)	1460	195,07	32,00	112,41	7,74	582,97	82,01	10,49	2,27	9,52	2,17
F ₁ (ВЈхЛ)	1080	191,84	25,54	109,49	7,97	572,88	61,86	10,07	2,14	8,84	2,05
Л	1036	188,78	18,38	111,03	7,32	588,15	51,45	10,20	2,42	8,74	2,07
Д	217	184,08	24,23	111,56	7,50	608,81	66,86	10,54	2,26	9,62	1,94
П	79	183,59	19,73	111,62	7,20	609,03	60,73	8,52	1,97	7,46	1,76
F ₁ (ДЛхВЈ)	5	188,60	18,78	115,40	8,08	607,20	20,87	7,80	0,84	6,80	0,84
F		12,403**		33,57**		10,41**		13,099**		44,380**	

¹⁾ ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain, F₁ Мелезу/Crossbreed; ²⁾ У_{кт}- Узраст на крају теста /Age at the end of the test, ТМкт- Телесна маса на крају теста /Final body mass, ЖДП-Животни дневни прираст /Lifetime daily gain, ДСЛ1-дебљина сланине 1/Back fat thickness ДСЛ2-дебљина сланине 2/Back fat thickness; ** P<0,01

ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain; F₁ Мелезу/Crossbreed;

Графикон 31. Удео генотипова у перформанс тесту назимица
Graph 31. Share of genotypes in performance testing of gilts

Табела 38. Просечне вредности и варијабилност особина перформанс тестираних назимица по расама

Table 38. Average values and variability of traits of performance tested gilts by breeds

Раса	ДМ (мм) ²⁾		М (%)	
Breed ¹⁾	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ВЈ	57,43	5,73	61,38	2,35
F ₁ (ЛхВЈ)	58,49	7,29	60,52	1,89
F ₁ (ВЈхЛ)	56,90	5,30	61,99	2,44
Л	56,98	5,01	62,01	2,44
Д	56,93	5,58	62,10	1,78
П	61,66	4,91	64,82	2,20
F ₁ (ДЛхВЈ)	60,20	5,17	64,62	0,87
F	17,04**		57,1**	

¹⁾ ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, ДЛ - Дански ландрас/Danish Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиетрен/Pietrain; F₁ Мелези/Crossbreed; ²⁾ ДМ- дубина леђног мишића /Depth of back muscle; М- проценат меса /Share of meat; ** P <0,01

Табела 38 приказује просечне вредности дубине леђног мишића као и удео меса перформанс тестираних назимица, по генотиповима. Највећу дубину мишића имају грла расе пиетрен (**61,66 мм**) док најмању имају назимице расе F₁ (ВЈхЛ) (**56,90 мм**).

Перформанс тест је основна метода за испитивање приплодног подмлатка, кандидата за даљу селекцију. Одабирање нераста и назимица обавља се на основу резултата директног теста односно властитих производних особина (особине пораста, искоришћавања хране и квалитета трупа) које се могу мерити на грлима. Генетски напредак у селекцији према фенотипу зависи од наследности особина и интензитета селекције. С обзиром да су перформанс тестом обухваћене средње до високо наследне особине, може се очекивати побољшање ових особина у генерацији потомака. Интензитет селекције односно строгост одабирања зависиће од стања у стаду тј. плодности и губитака. Уколико је мања плодност грла и већи губици, интензитет селекције ће бити мањи, а то утиче директно на генетски напредак. Строгост одабирања младих нераста који завршавају перформанс тест мора бити континуирана без обзира на околности. Уколико немамо адекватну замену за нераста из сопственог запата - теста потребно је купити младог нераста, са позитивно завршеним директним тестом, са других фарми.

У табели 39 приказани су резултати перфроманс теста назимица у петогодишњем интервалу 2020. – 2024. године.

Табела 39. Резултати перформанс теста назимица у периоду 2020.-2024. године

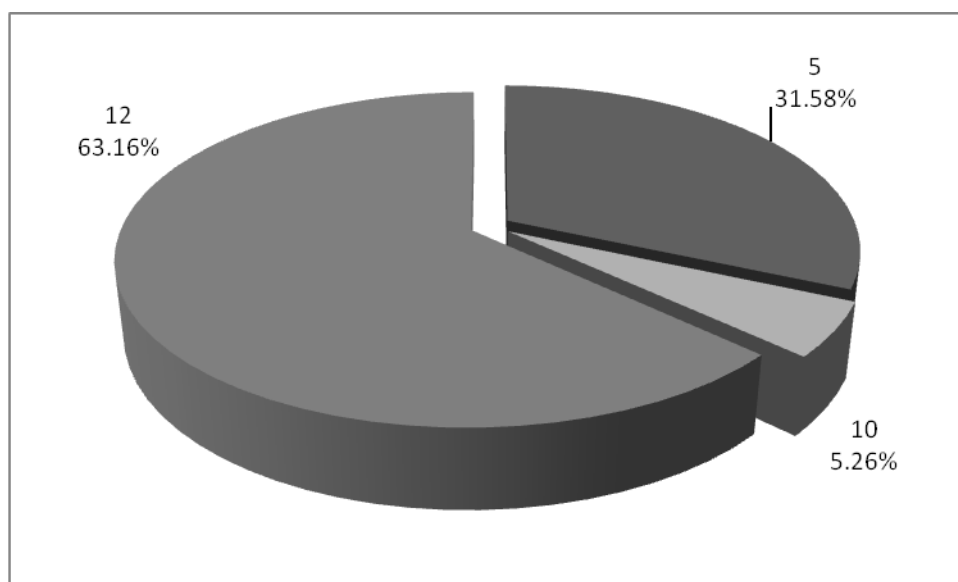
Table 39. Results of performance testedgilts between 2020-2024

Година Year of research	Број назимица/ Number of gilts	У _{кт} ¹⁾ (дана/days)	ТМ _{кт} (kg)	ЖДП (g)	ДСЛ1 (mm)	ДСЛ2 (mm)	ДМ (mm)	М (%)
2020	8841	195,09	112,59	581,73	10,05	9,85	56,46	61,26
2021	9426	198,62	112,97	577,36	10,04	9,72	56,74	60,16
2022	6677	198,44	112,05	570,58	10,17	9,39	56,83	61,66
2023	6805	191,49	111,59	586,50	10,22	8,91	57,38	61,65
2024	8208	193,43	112,03	583,75	10,35	9,39	57,53	61,37

¹⁾ У_{кт}- Узраст на крају теста/Age at the end of the test, ТМ_{кт}- Телесна маса на крају теста/Final body mass, ЖДП- Животни дневни прираст/Lifetime daily gain, ДСЛ1-дебљина сланине 1/Back fat thickness, ДСЛ2-дебљина сланине2/Back fat thickness, ДМ-дубина леђног мишића;/Depth of back muscle; М-процент меса /Share of meat;

Биолошки тест нераста

Удео организација у биолошком тесту нераста приказан је на графикону 32. Видимо да је највећи број тестираних нераста код организације 12 (**63,16%**), а најмањи код организације 10 (**5,26%**).

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1 /Identification of organisations is presented in Table 1

Графикон 32. Удео организација у биолошком тесту

Graph 32. Share of organisations in biological test

Резултати биолошког теста нераста по организацијама и расама приказани су у табелама 40 и 41. Биолошким тестом укупно је обухваћено **19** нераста (у 2023. години било је

23, у 2022. години било је **24**, у 2021. години било је **28** у 2020. години било је **39**, у 2019. години било је **32**, у 2018. години било је **33**, а у 2017. години било је **22**).

Просечна плодност (табела 40) по леглу свих нераста била је **13,17** живих, односно **13,37** укупно рођене прасади. Мртворођене прасади је било у просеку **0,20**. Највећи број живорођене прасади је код организације 12, а мртворођене прасади код организације 10, док је најмањи број живорођене прасади код организације 5.

Табела 40. Резултати биолошког теста нераста по организацијама
Table 40. Results of biological test of boars by organisations

Организација Organisation ¹⁾	Број легала	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП	
	Number of litters	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
5	180	10,97	1,59	0,20	0,43	11,17	1,68
10	30	12,87	3,30	0,83	0,99	13,70	3,47
12	360	14,30	2,10	0,15	0,49	14,46	2,23
Σ/x	570	13,17	2,54	0,20	0,53	13,37	2,63

¹⁾ Називи организација приказани су у табели 1 /Identification of organisations is presented in Table 1; ²⁾ БЖРП- Број живорођене прасади /Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођене прасади /Number of still born piglets, БУРП - Број укупнорођене прасади /Total born piglets

Биолошким тестом су били обухваћени нераста 5 генотипова (табела 41). Највећи број живорођене прасади у првих 30 легала било је код расе пиетрен (**13,51** прасади). Са друге стране, најмање је било код нераста расе дурок **11,18** живорођене прасади.

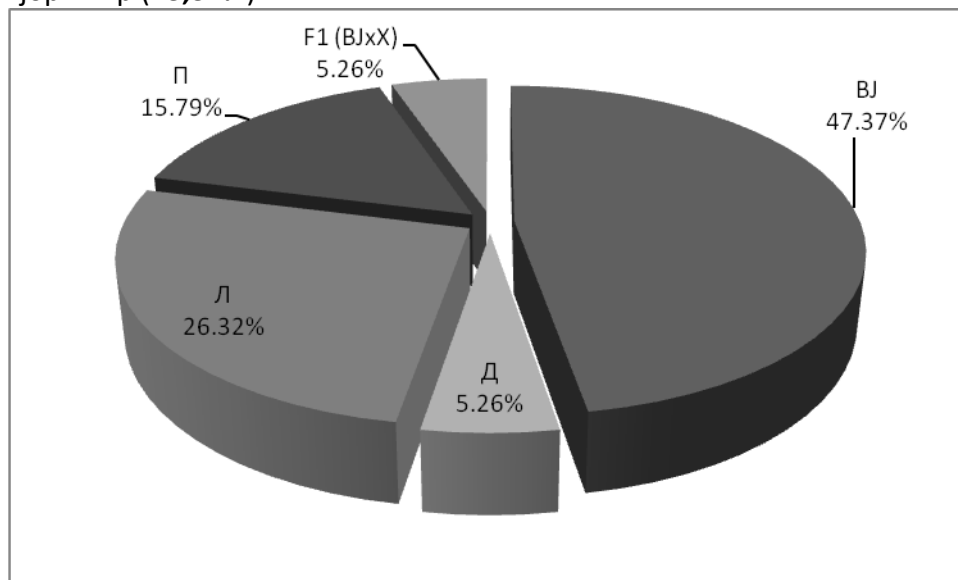
Табела 41. Резултати биолошког теста нераста по расама
Table 41. Results of biological test of boars by breeds

Раса	Број легала	БЖРП ²⁾		БМРП		БУРП	
Breed ¹⁾	Number of litters	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ВЈ	270	13,33	2,64	0,18	0,49	13,51	2,75
Д	30	11,18	2,24	0,30	0,47	11,48	2,41
Л	150	13,41	2,39	0,08	0,32	13,49	2,41
П	90	13,51	2,42	0,48	0,82	13,99	2,55
F ₁ (ВЈxХ)	30	11,77	1,63	0,07	0,25	11,83	1,64

¹⁾ Д - Дурок/Duroc, ВЈ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, П - Пиетрен/Pietrain, Х- Хемпшир/Hampshire, F₁ Мелези/Crossbreed; ²⁾ БЖРП- Број живорођене прасади /Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођене прасади /Number of still born piglets, БУРП - Број укупнорођене прасади /Total born piglets

Присутност лаке прасади утврђена је код организације 9 износи 0,13, док код организације 11 износи 0,21. Остале аномалије прасади нису утврђене ни у једном биолошком тесту. У првих 30 легала код свих испитиваних нераста (19 нераста - укупно 570 легала) није било појаве потомака са леталним и/или семилеталним манама. На графикону

33, приказан је удео нераста по расама у биолошком тесту, највећи удео су имали нерасте расе велики јоркшир (**43,37%**).

BJ – Велики Јоркшир/Large White, Л- Ландрас/ Landrace, Д - Дурок/Duroc, П - Пиемрен/Pietrain, X- Хемпшир/Hampshire, F₁ Мелези/Crossbreed;

Графикон 33. Удео расе нераста у биолошком тесту
Graph 33. Share of boar breed in the biological test

Циљ биолошког теста је да се утврди да ли је нераст носилац леталних или семилеталних гена. Летални гени изазивају смрт у различитом периоду пораста и развитка индивидуе. Међутим, семилетални гени најчешће не изазивају смрт, али наносе значајне економске штете јер умањују производне способности животиња, због чега их је пожељно потиснути. У 2024. години у биолошком тесту тестиран је мањи број нераста у односу на 2023. годину. Из наведених разлога фармери би требали да обавезно тестирају нерасте који се користе у приплоду.

У табели 42 приказани су резултати биолошког теста нераста за петогодишњи период 2020.-2024. године.

Табела 42. Биолошки тест нераста у периоду 2020-2024. године

Table 42. Results of biological test of boars between 2020-2024

Година Year of research	Број нераста / Number of boars	Број легала у тесту / Number of litters in test	БЖРП ¹⁾	БМРП	БУРП
2020	39	1170	12,71	0,80	13,51
2021	28	840	12,57	0,49	13,06
2022	24	720	12,60	0,47	13,07
2023	23	690	12,82	0,46	13,28
2024	19	570	13,17	0,20	13,37

¹⁾БЖРП- Број живорођене прасади /Number of live born piglets, БМРП - Број мртворођене прасади /Number of still born piglets, БУРП - Број укупнорођене прасади /Total born piglets

Прогени тест нераста

За меру прогени тест нераста ни ове године нисмо имали ни једну пријављену организацију. Надамо се да ће у наредној години бити више пријављених организација с обзиром да се тек са завршетком прогеног теста добија комплетна слика о нерастима односно очевима. Приплодну вредност нераста није довољно оценити само на основу властитих особина (перформанс тест) већ и на основу особина њихових потомака (прогени тест). Познато је да ће побољшање особина потомака бити остварено уколико потичу од тестираних и одабраних родитеља који су најбоље оцењени у запату уз обезбеђење оптималних услова менаџмента. Поред осталих, податке о особинама потомака са линије клања треба искористити за тачнију оцену приплодне вредности очева. Из тог разлога је мера прогени тест нераста уведена у Главни одгајивачки програм. Одабирањем и репродуковањем квалитетних приплодних нераста са највећом приплодном вредношћу, а који у погледу наследне основе одговарају циљу селекције, повећавамо фреквенцију пожељних гена и тиме знатно брже мењамо наследну основу запата, односно популације. Потребно је више од пола године у континуитету да се прате одабрана грла на фарми и на крају на линији клања да се узму све мере по предвиђеној методологији.

Изузетно је важно да се због напред наведеног повећа цена по селекцијској мери јер сматрамо да наведена мера може дати изузетно велики ефекат на побољшање меснатости товљеника преко одабира најквалитетнијих очева.

Закључак

Представљени резултати контроле спровођења програма мера за 2024. годину указују на то да постоји напредак у односу на претходне године. Успех је постигнут добром селекцијом приплодних грла од стране зоотехничара из Основних и Регионалних одгајивачких организација као и самих одгајивача, у сарадњи са Главном одгајивачком организацијом. Уочено је блаже опадање у броју живорођене прасади у односу на период 2018.-2021. године, као последица повећања броја крмача расе велики јоркшир на индивидуалним пољопривредним газдинствима, а смањења крмача мелеза између данског ландраса и великог јоркшира као једног од најплоднијих генотипова у великим фармским системима. С обзиром на почетак када су се у програму мера по први пут појавила физичка лица као носиоци регистрованог пољопривредног газдинства преко основних одгајивачких организација у 2024. години постоји преко 20 основних одгајивачких организација које раде и са физичким лицима односно активним пољопривредним газдинствима (када су у питању племенити генотипови). У односу на претходне године видимо да се плодност крмача које су у програму мера повећава као и да је могуће на великим газдинствима да се са добром генетиком (F₁ генотипови) и добрим менаџментом остваре изузетно добри резултати који су значајни и на светском нивоу. У наредном периоду преко програма мера очекујемо још већи број приплодних грла не само физичких него и правних лица. И ове године имамо тренд повећања броја захтева-грла појединих пољопривредних газдинства преко основних одгајивачких организација. Већина одгајивача и даље има потребу за знатном финансијском подршком да би производња била економичнија и ускладу са ЕУ стандардима у погледу објеката за смештај грла и стајњака као и опреме за исхрану, контролисање амбијента у објектима. На жалост број правних субјеката се смањује, разлог лежи у изузетно скупој цени концентрованих хранива и вероватно слабијем функционисању менаџмента на великим фармским системима са једне стране, а са друге стране повећава се број грла на индивидуалним пољопривредним газдинствима. Тренд смањења броја грла у контроли је и даље последица појаве болести афричке куге свиња, а такође долази и до опадања броја тестираних грла поготово у регионима која су били захваћени овом заразном болешћу.

Сматрамо да је потребно вратити анималне генетичке ресурсе у програм мера због веће контроле и сигурнијег очувања наших анималних ресурса, с обзиром да се поједини

запати (пре свега ресавка) и расе налазе у критичном бројчаном стању. Враћањем мере имали би јачу контролу и дошло би до стимулације самих одгајивача кроз повећање броја грла и сигурније очување аутохтоних раса свиња са једне стране, а са друге стране дошло би до повећања броја основних одгајивачких организација које би водиле матичну евиденцију и обављале контролу код одгајивача. Повећање броја грла се може уочити кроз већи број регистрованих грла, уписаних у Главну матичну евиденцију, као последица повећања субвенција преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Тренд побољшања генетског потенцијала се и даље поправља на пољопривредним газдинствима. Постоје помаци у значајном повећању броја пољопривредних газдинстава које преко основних одгајивачких организација мењају генетски састав крмача и нераста односно повећавају број квалитетних приплодних грла на фармама. Програм мера и подстицаји за квалитетна приплодна грла Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде даје изузетно значајне резултате пре свега у измени расног састава на пољопривредним газдинствима. Репродуктивни параметри варирају између раса и интензитета коришћења. Због тога је важно водити рачуна о генетској структури популација свиња, спроводити континуирану контролу продуктивности, поштовати планове припуста и оптимално користити нераста. Сматрамо да је потребно што пре увести обавезну оцену меснатости товљеника на линији клања и на основу процењене меснатости да се врши плаћање товљеника, а не по телесној маси на крају това. Пре увођења плаћања товљеника по меснатости потребно је уредити механизме контроле за процену меснатости јер уколико се то не уреди може се десити да та мера да негативне ефекте тј. отвори могућност за различите процене меснатости товљеника. Такође, препорука је да се у наредном периоду повећа обим и износ по јединици мере за спровођење програма мера поготову за прогени тест нераста јер сматрамо да одгајивачи-одгајивачке организације који ће радити прогени тест имају знатно већи обим посла да ураде прогени тест у односу на биолошки тест. Приплодну вредност нераста није довољно оценити само на основу властитих особина (перформанс тест), већ и на основу особина њихових потомака (перформанс и прогени тест). Познато је да ће побољшање особина потомака бити остварено уколико потичу од тестираних и одабраних родитеља, који су најбоље оцењени у запату, уз обезбеђење оптималних услова менаџмента. Поред осталих, податке о особинама потомака са линије клања треба искористити за тачнију оцену приплодне вредности очева. Из тог разлога је мера прогени тест нераста уведена у Главни одгајивачки програм. Одабирањем и

репродуковањем квалитетних приплодних нераста са највећом приплодном вредношћу, а који у погледу наследне основе одговарају циљу селекције, повећавамо фреквенцију пожељних гена и тиме знатно брже мењамо наследну основу запата, односно популације. Потребно је више од пола године у континуитету да се прате одабрана грла на фарми и на крају на линији клања да се узму све мере по предвиђеној методологији.

Изузетно је важно да се због напред наведеног повећа износ по селекцијској мери јер сматрамо да наведена мера може дати изузетно велики ефекат на побољшање меснатости товљеника преко одабира најквалитетнијих очева.